Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Digesten - Cod. Aug. perg. 8

Justinian <I., Byzantinisches Reich, Kaiser>

[Reichenau ?], [1. Hälfte 15. Jh.]

Liber XII

urn:nbn:de:bsz:31-41343

Visual Library

Vestanis r libis. usq ad primum gradum tñ ut. C. de ex mil. l. honor. secus in decurione vbi eos ad tantum ut. C. eodem l. omo. r in aliq primi filius no tñ alius .s. dib. ff. de ma. l. mantum ii. r impu. Item. s. de excus. tu. l. decurione. s. si pa. decurionis. vel infect. s. de penis. l. mo. l. dittu. s. si pa. decurionis. ff. inf. s. libs. ac. deam si publico nullus penitus. ff. inf. sic inde. fac. ad l. C. de fabo. s. de l. ad nustra ceem

r s. illis ant. auec. qui munia no subeunt. campanus. C. g. ciuitas campania sic i puteo lani sic puputur. q. q. inc. municipium. s. sic p. tot. e ipumana r sic i posi. sic etiam hic no sic bn. Campanus. ut. C. l. m. priuilegio. s. priuilegio mu nitus si uenit. hic. r C. de incol. l. priuilegio. pl. l. implet. r ita minus dic. r pl. intell. l. minit nullam .s. q ista. pentibus. s. legittimus sic ergo uulgo quesitum p. secuntur u. s. de sta. ho. l. cum leg. ittime. s. q delegitimatis p uid. Item re. p. em se ut adoptiuus ut. l. C. l. eodem i si. Item no q no os qd sit illegitim. sit supuacuum sed ut aliquis intelle ctus sanius p.

sse in qua intestatus fuit decessisse. pponitur. no est g io responden di competere libertatem eccl. fepre tatti quo no fuit in dno pris suo in libiozem tn. sua conuia inte cau no negam. Paul.

Sed si supponas filium testim fecis se et patrem liberum institueris ei uti: p intesto suo suo filii liber tatem dedisse q ai eu ex testo fili i pertiniet cepit iudicac e iniqo ei copiam debet q ai manumit tetur alienus erat tum postea ai quisitus e si fauorabile e liber tate a p relictam admitte et ab initio eu e iudi eeb q ipsa co tingit ostenditur. De decurionib;

Vestanor. Anz. &c.

priuilegium est et sic octa q in decuriones h pag atum ut separetur a ceteris impenis nec ad bestias iter uertam. datur ii fustibus ceduntur.

Honeste hominibus solis. Paul.

uis data immunitas q in his ciuitatibus apud quos incole sunt ualet nec labefactatur si q eorum uoluntate sua honorem aut mu ne susceperit uectigalia q pri moniorum omnia sollempnia e susti nere oportet. Marc.

Vestanis et libis uestanorum ide honor habetur qui et decurionibus g nec in metall dampnabuntur. nec in op. pu. ut ad bestias nec fustibus ceduntur. Vlp.

Vise sciendum immunitatem uet anorum i lege uel gossiano. r pi e na nec contribuationibus q in possionibus fuit ueteranorum excusa te e pulatum est. s et naues coram gentiam posse eius firmo et an r. claro uestanis. r pri. Paul.

Vestanorum diue magni ant. cu p se suo r pit. nauium fabrica excusari s et ab hac excusatione tributorum h immunitate hac e ne exactores tributorum.

Ad municipalem et de incolis.

Mancipem aut nati

Fiat aut manumissio ai

Adoptione.

o et p se quidem municipes appel lantur minus principes recepti in ciuitate ut munia nobiscum facerent s nunc abusiue munici pes dicimus suae cuiusque ciuitatis ciues ut puta campanos putro lanos qui ex hac duobus g campa nis parentibus natus fuit campanum est s si ex patre campano matre pu teolana eque municeps campa nus est nisi forte priuilegio aliquo materna origo censeatur. tunc ei materne originis muni ceps ut puta pluienses concessum. e ut qui matre pluiensis e fiat eorum municeps. i delphis hac ite tributum et confirmatum eius etiam refert ponticis et beneficio pom poni magni competit ut qui pon tica matre natus esset et pontico esset q beneficium ad uulgo que sitos solos pertinere quidam putant q.

i. e. assumptio. u. s. s. de v. sig. l. municipes r C. l. m. manumissio. no quis originem sequitur. i. quo fuit ma numissus ut. j. e. l. ciuis non illius aquo manumittitur sunt manumissus ut. C. l. h. adoptio. dum dixit u. j. e. s. pdi u. r item p magni u. j. e. eodem. s. ipe. s specta signi ficacione uocabuli. s. s. de accepte. toll. l. in ph. r sim v aliq qui no munia v sient in munia in municipio no sunt municipes s large r alii sunt municipes u. j. s. hic ciuitatem dicta municipium u. s. de u. l. p. r s. pt. Item de ciuitas ii in plenum. ff. s. s autem.

i. l. proficiat. s. labeo. r s. man. l. qui mutiatam. s. hc e de e similia v. O uere filiusfa. aliud si emancipatus ut. C. de fil. r qui secum ac s. a. l. i fac. j. de muni. l. i. l. sponte. s. i. vinsis. ergo mu tu sic ratione originis uel obseruatione ut. C. q. ai col. l. a. i. j. e. s. id. r r. s. des i si. de. s solue ai l. ediit. ondice g oriund. i. l. ho nores. u. l. spuri. s. pl. r C. ne filius p pa. si filius r fac ut filius indeo ostendit u. C. de dam. l. r j. de adm. ff. ad l. s. d. r j. e. l. uans. s. d. r de mu. l. uo. sponte. s. l. h. act. ondicitur r est ipulatu q. s. s. an dicent cum q. s decursorem tn. u. r e. b. i. m. s. fi. sic r al. in multis articulis singitur supio ii no e u. s. de

adop. l. ys aliis ii. ff. item no. hic qui tacet consentit pro quo sunt per C. l. i. et la.
item qu. ff. fi. de eunch. quidam ... q. inst. il. eddi. i. ff. de ma. l. ii. ff. nolu-
tate et de adopt. et de cur. fur. l. consilio. ff. fi. et de spon. l. in sponsalibus. item no.
hic distinct. quia aut fit tutor filius aut decurio primo casu si in test-
amento indistincte tenetur pater de periculo et si non agnovit ut s. de
adm. tu. l. iiii. si alii tunc si agnovit in solid. al. de periculo ut s. de tut.
et c. s. filius eligit si fiat decurio ... quo quo ad publicam cam
obtingit in solid. quo ad pecu-
niam peculio tenus ut hic et s. de
mag. co. l. i. ff. f. et de prox. l. iii.
in fi. et de pecul. l. iii. in fi. et no.
quod primum membrum ...
... publicam si intelligitur
... minus ...
... in so ...
... publicam ...
... obligatum patri ...
... officium ...
... sibi successorem ...
... quos elegit male gesserunt i
nominavit ... successor in su-
um officium quod ... filius ut j. c. de
dec. ff. l. ... l. libertus. ff. fi. si
ut ibi ... filius obstrictus
... cum ... filio
consensum ... tutorem ut
fideiussorem ... fideiussores ...
tenetur de periculo ut s. de ...
l. ... in fi. ... non ... omnia ...
... item ... si ... ret
tutor ut C. cum eo. l. i. item
no. hic ...
moneus ... ut j. de magi-
stris co. l. i. in prin. et C. libertus. ff. fi.
... principali ... sic ut inste
de his qui sunt sui vel alieni iuris. ff.
... non tenetur
ut j. ... paulus j. de fi-
deius. l. fideiussores et s. de admi.
tu. ... ff. paulus. ac.

Si quis ... aliquo ... munic
... sunt ... ff. de mu-
ni. l. ... in prin. ...
...
... sub forma ...
opus aliquod non aggravatur ...
...
... ultra tempus in
quo ... ad munia ...
ad honores placuit non solum
patrem non ... tantum

Non ...
... si quis ...
... fed. i. opus ...
... quid fit dic ut ...
col. ... fi. ac.

Labeo ... non plus in uno
loco quam in alio ... in
nullo ...
... lege ...
... si quis ...
... et de adop. l. in adop.
... non ...
... si quis eman. ...
de postu. l. i. ff. ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
domicilium ... patris ut j. c. ...
... patris ... filius sua voluntate sibi constituit ibi ... ut s. l. pla-
cet ... sic ... quod filius suam propriam originem sequitur quam nec mutare pot-
est ut s. pr. ... item ... patris sui ... et etiam illam non potest mutare ut s. l. ...
suis ... quod ... eam quam pater habuit ... non ex origine sui patris ...
... ubi natus sunt adam. ... damascenum ... in
quo sequitur origo sui patris vel suam ... quantum ad honores ... ad
tutelas ... in locis ... agnosse ut s. ...
... munia vel ... ibi ... dicatur in municipe ... ad ...
... dignitatem ut j. c. l. municipes. ... intelligitur s. de ...
l. p. nunc ... patrimonialia munia vel alia personalia ibi subiaceat ... al-
... ibi domicilium ... eadem possunt dici in eo qui per manumissionem
fit municeps ut non sequatur ... etiam in ...
... nec ... in quo ... omnia ibi subiaceat ...
... sic intelligunt s. de senato. l. ...
... manumissionis ... alibi domi-
cilium ... ibi ... honoris ... honoris ut s. de ...
... nec obstat ... de senatore quia ... dignitatem ... liberti
a muneribus municipii sui ... s. de mu. ... placet ...
... l. alios cum ... si quis ... domicilium ... qui patronus sub

sententiam Celsus non probat: nec enim debuisse eum,
se cavit ut in vulgo quaesitus so-
lere matris condicionem sequi et
quod eam aliam originem habet. Sed ad e-
os qui ex duabus civitatibus parentibus
oriuntur. Idem.

Quotiens filius familias voluntate patris
decurio creatur, universis mu-
neribus quae decurioni filio in-
iunguntur obstrictus est pater, quasi
fideiussor pro filio. Consensisse autem
pater decurionatus filii videtur, si praesens
nominationi non contradixit. Pro-
quo ergo iure pupillus filius gessit pater
ut fideiussor praestabit. Gesti
autem rei publicae sic accipere debemus ut
curam rei publicae tractare debuit:
sive erogandae pecuniae, sive etiam exacto-
res operum vel curam alicuius nego-
tii vel rei publicae creavit teneri. Sed et
si successores sibi nominavit pa-
trem constringit. Sed et si vectig-
alia rei publicae locavit, pater erit obstri-
ctus. Sed et si filius tutores
dare non curavit vel minus ido-
neos elegerit, nec pupilli rem sal-
vam fore satis exegit, nihil recon-
... accepit ... qui si ...
tus nulla dubitatio est. Expri-
mendo in decurionum cogitur fieri i-
fideiussores hoc nomine obligari
sed se non solent, sed ... et ...
et rei publicae est. ... fideiussorem
rei publicae salvam fore ...
aut iudex quod ad rem rei publicae pertinerit ...
... inter pupillis tutores ...
... qui ultra commeatum abest
vel ultra formam commeatus
pacti ad munus revocari potest.

Placet etiam filium familias domici-
lium habere posse. Idem.

Non utique ibi pater habuit, sed ubi
ipse domicilium constituit. Paulus.
Labeo iudicat eum qui pluribus locis ex aeque
negotietur, nusquam domicilium habere
posse. Quosdam autem dicere refert pluri-
bus locis eum incolam esse aut domici-
lium habere, quod verius est. Ulpianus

domicilium ... eius ... aliquis ... eius qui ...
... ibi ... filii ... munerum ...
... municipes ... j. l. ... excusatione ... delec-
Si quis a pluribus. facit s. l. pr. ff. fi. ac. non ...
sitrum ... omni blado ... de ...
exigitur ad hoc s. ... ambi. l. ... de admi-
... l. si decuriones. ac. eius ... est ...
... l. ... ac.

Assumptio originis quae non est
veritatem non perimit: errore
enim veritas originis non amittitur,
nec mentiendo dicentis esse non
esse, non sic depellitur neque recusan-
do quis patriam ex qua oriundus
est, negare et mutando de ea quod non
veritatem mutare potest. Filius civi-
tatem naturalem ex qua pater eius origi-
nem duxit, non domicilium sequitur.

Iuris prudentibus placuit duo-
bus locis posse aliquem habere domi-
cilium, si utrubique ita se instruxit
ut non ideo minus apud alteros se
collocasse videatur. Ulterius
originem prioris ... et domici-
lium sequitur ... et ...
Si quis a pluribus manumissus ... cir-
... sic omnium patronorum origi-
nem sequitur. Marcel.

Non tenere ... decuriones ...
tarie fiunt ... cum his ... quam in
nova ... dum ...
alius ... constitutionibus principa-
libus id cautum est. Marcel.

Eius qui iusti patrem non habet
prima origo a matre eoque die quo
ex ea editus est numerari debet.

Cum est privilegium in Marci-
fisco nulla civitas ... in bonis
debitoris sui ... a principe
... Paulus.

... vetiti ... magistratuum officium individuum ac
periculi est. ... sic intelligi
oportet, ut ... collegae periculi
... si neque ab eo quod gessit
is, neque ab collega eius, quod pro eo gessit,
... pati, et solven-
do non fuit, honore deposito alio
qui si persona vel cautio
sit idonea vel solvendo fuit
quo tempore convenire potuit
unusquisque enim in id quod admi-
nistravit tenebitur. Quod si forte is
quoque periculo suo nominavit magi-
stratum solvendo sit, ... me-
ri prius actio tenetur quam fiet

... de magi. co. l. i. ff. si magistratus ... de adm. tu. l. magi-
... si ... idonea fuit persona magistratum vel fideiussores
unusquisque magistratum nominavit quid est ergo
C. de magis. co. l. ... ubi nominatus ...
ante quam bona principalis et fideiussoris collegarum ...
... aliud forte minoribus ut ... aliud in magistratibus
... hic forte cepisse fuit dictum tempore nominationis ...
... quam collega ... vel unus ...
hic separatim gesserunt ... hoc solum obstat ...
... co. l. duo ... dic quod ibi erat tutor etiam ...
... non administravit in totum cum faciat ...
torem mortuum ut ... collega ...
aut magistratus rei publicae gesserunt omnes ...
aut ... et tunc aut ab eis factum fuit ...
iudice aut etiam unus tamen gessit primo casu quam omnes ...
cum ... fuit eis ... officium non ...
nominatorem ... quam omnes qui gesserunt
et eorum fideiussores solempniter ... ut C. quis
ordo ... l. ii. in prin. ... idem in tutoribus ut C. de ma-

[illegible]

sorem deleat an vero nominatorem quasi is res a collega sua non potuit. Sed placet fideiussoris exemplo priorem conveniendum qui nominavit quam collega quod neglegentia aut periculo eum quem non nominavit fieri reum convenit. Idem.

Eos qui non nominaverunt contra collegam actionem utilem dari. Quid ergo si alter ex — Idem. In magistratibus tot annis abfuit aut forte per contumaciam sive ignaviam vel egestatem valetudinem rei publicae negotia non gessit et omnia collega solus administravit nec tamen tota res ab eo suam possit, talis ordo dabitur ut in primis qui negotia gessit rei publicae et qui pro eo cavit in solidum conveniatur; mox facti oribus periculum agnoscat qui pro eo nominavit; postremo alter ex magistratibus vel administratoribus qui rei publicae negotiis se immiscuit nec cavisse qui nominavit universi periculum recusare debet eum quem nominavit in individuum officium et totius periculi suscepturum. Nam et cum duo gesserint et ab altero suam quis deleturus non potest qui collegam nominavit in universum convenietur. Idem.

Municipes intelliguntur scire quod sciant hi quibus summa rei publicae commissa est. Idem.

Ordine decurionum ad tempus motus et in ordinem regressus ad honorem exemplo relegati tanto tempore non admittitur quanto dignitate caruit; sed in iteratis placuit examinari quo crimine temporariam sententiam hi meruerint decurionibus eum poenis afficere ignominia vel in dicto sacro negotio post ea liberam in minoribus non quasi legem non permittere sine causae cognitione subiectae melius intellegitur infamie ... quod sit in potestate

iudicantium venis aut auctoritas non fit mei qui suo periculo nominavit si finito magistratu successor idoneus fuit actione tamen non ... Cum fraude cum ... periculo sit ... fisco vendicantur ... tam ... rei publicae de suis bonis cogitur solvere. Filius originis in honoribus subeundis ac muneribus suscipiendis adoptione non mutatur sed novis quoque muneribus filius per adoptivum patrem astringitur. Hermogenianus.

Sed si is emancipatus ab adoptivo patre non tantum filius sed etiam civis eius civitatis cuius per adoptionem fuerat fieri desinit. Paulus.

Libertus propter patronum a civilibus muneribus non excusatur nisi ad rem pertinet an operas patrono ... capto vel ministrum ... muneribus excusat. Liberti vero senatorum qui negotia patronorum gerunt a curia decreto principum excusantur.

Filium pater decurionem esse volunt an filium ex persona sua res publica conveniunt quasi patrem ex persona filii nec ad rem pertinebit an filius castrense peculium tantum possideat cum a militia vel postea suscepto tempore quae in honoribus repetendis vel aliis suscipiendis data est apud eosdem ... eodem tempore non sunt honores in duabus civitatibus ab eodem gerendi cum sit quis utrobique defertur potior est originis cum sola non possessionis civilibus possessionis muneribus iniungendis circa privilegia specialiter civitati datum ... non est. Postliminio reversus patriae muneribus ante patrem cogitur quamvis in aliene civitatis finibus consistant. Exigendi tributi munus inter sordida munera non habetur et ideo decurionibus quoque mandatur et cum fide ...

[illegible]

manumissus in muneribus civili-
bus manumissoris originem sequi-
tur nisi eius qui libertatem reliquit.
In adoptiva familia susceptus
exemplo dati muneribus civilibus
apud originem eius quo naturalis
dinoscitur diu pro placuit quia in
isto fraudis suspicio quidem iter
veniret. Errore eius qui se mu-
nicipem aut colonum existim-
ans munera civilia susceperit
permissit defensionem iuris non ex-
cludit. Patris domicilium filium
aliorum incolam civilibus muneribus
alienae civitatis non astringat
cum in patris quoque persona domicilium
non temere est. In quaestionibus nomina-
tor capitalium criminum ad ho-
nores ante eam finitam ad-
mitti non oportet. ceteri pristinam digni-
tatem interim retinent sola com-
positio in aliena civitate compara-
domicilium non facit. Edicti
successoris periculi fideiussores
nominatoris non tenentur. fideiussores
qui spoponderint salvam rem publicam
fore et qui magistratus suo periculo
nominaverint penalibus actionibus non
astringuntur in quas inciderit
his per quibus intervenerunt ex de-
lictis rei publicae praeter sit eaque pro
mittere incolam. Paulus.
Qui filius senecius et ante XXV annos in-
tervalla temporis incontinuandi
honoribus inmitis non etiam vole-
tibus concessa et non nequis co-
strictiet honorem. Scevola.
Quod maior XXV anno efficiat p
eo licet ac si ea egerint. Paulus.
Domicilium re et facto transfert non
nuda contestatione sicuti in
his exigitur qui negant se
posse ad munera ut incolas vo-
cari. Iustinianus cum esset Tertullianus. eam
in patris potestate a magistratibus in
stituit finito comparato sui eo
patre curator constitutus est cum re-
i lictus titius non consensit non

peculium accepit non incaute
cavit aut se compationibus cur-
ctis inmisceat et post mortem
patris in reliqua collegam teste
lata exceptionem quaeritur an exerci-
cateus posset. Paulus respondit eum qui
functum munus a magistratibus
cepe supposuerint posse conven-
ineo nomine propter caput rei publicae quae-
ius eo tempore quo creatus est in
aliena fuit potestate. Paulus respondit
eum qui per alius non ex contractu sed
ex officio quod administraverit conveni-
tur in capitum sortis substitutum
solum non etiam usuras id est praeiudi-
ceret patris propter munera filii que
post mortem patris suscepit non
convenire non posse licet heres sit
et alterum pertinet quia a patre decuri-
o factus post mortem munia susce-
pit. Idem respondit eum qui decurionem
acceptaverit omnia decurionatus
eius suscepisse videri exemplo eius
patris eius voluntate filius decuri-
no factus est. Idem respondit contra trahitur matri-
monio eodem in bonis mari-
ti et si ad munia munici-
palia accepto modo sit conveni-
rete non terre computari. Idem respondit
si per accusatorem criminum ca-
pitalium non steterit quominus
intra statutum tempus peragi
retur cum non debuisse medio
tempore honorem appetere. Imperatores
Severus et Antoninus Aurelia Septim-
zenomi pro infante filio decuri-
nem est voluisti quod ex fides tu-
am in posterum astrictis tui sed
bona sustine non cogi eum alie-
ra quae mandari possunt volun-
tate dedisse intelligens. Idem respondit
si civitas nulla propria lege
lex de adlectionibus admittendi
non posse discedi a lecto vel ve-
dicte priorum puri iam personam te-
pari adlectionibus persistuta ad
eis fiscum pertinet. Idem.
Filiu libertor libertarum liberi

patin et patroni manumisso
ris domiciliu aut originē seq̄
tur. Vidua mulier amissi
mariti domiciliu retinet: exēplo
clarissime persone p maritu
factē. s; utr aliis intercedentibus
nuptiis pmittatur. Munici
pes sunt liberti et in eo lo
co in quo ipi domiciliu sua
voluntate tulerunt. n aliq̄ ex
hoc origini patroni faciunt p̄iu
dicium et utrobiq; muneribus
astringuntur. relegatus in
eo loco in quo relegatus est
interim necessariu domiciliu h;. Se
natorio ordine motus ad ori
ginem patriam nisi specialit hoc im
petravit no restituitur. Sena
tores et eor filii filie qui que
ne eo tempore nati nate ve. t
ō; nepotes neptes pnepotes et
pneptes origine ē; filius eo
minuit: s; municipalē retin
cant dignitatem. Senato
res qui liberi commeatu h̄nt u
bi ē: velint morandi arbitri
u impetraverit domiciliu
in urbe retinet. quia sen̄ ē
ent honoribus patrimon in civit
atibus fungi debent. et si pe
ciem no h̄eant. Hermog.
Municeps ē desinit senatori
am adeptus dignitatē. h̄; q
quantu ad munia. quantu vero
ad honorē prinē retinetur ori
ginē retinet; tenet manumis
si ab eo ē municipiu ē effia
tuntur: municipes unde orig
ne trahit mulier domiciliu
ubi h̄ē videtur ubi maritus si
mels in patria possideat.
Consiliis principu constitu
tuntur ut pecunie q̄ ex vecti
gali eo solvitur usuris p̄i cent
et ita ipsa feci etc. rep. hu
ius ubi h̄ianu est reliquor u
sinas in ab ipo q administratio
ne honoris relict est u; a fisc
ussore ei ē et multo minus a ma
gistratibus: qui cautionem accep
int exigi an confess est ut nemi
futuri a fore deviata discedatur.
Magistratus municipales V. P.
cu unu magistratu administrent
q; unius hois vicē sustinent. et h̄
pluribus quatē lege municipali ē
datur: vel et si no sit datu q mo
do no denegatur: moribus cōpetit
Ei que magis imperii P. Plu.
sunt ē iurisdictionis magistra
tus municipalis facē no potest
Magistratibus municipalibus
no pmittitur in integru resti
tucē. aut bona rei fiante ca ū
ite possidē aut dotis fiand vic
gratia fiantur ca. V. P.
Eius q manumisit municeps
est manumissus no domiciliu
eius s; patriā seu patriā sequitur et
si patroni h̄eat duas civitati
municipium p manumissionē
eius civitatu erit municeps.
Si quis negotia sua n in colo
nia s; in municipio sp agit i
illo vendit emit contrahit eo
in foro balineo spectaculu mittit
ubi festos dies celebrat in omnibus
honoribus denu municipiu eo
modis nullis coloniar fruitur
ibi magis h̄ē domiciliu q;
ubi colendi ius causa versatur.
Celsus tractat si quis instruc
tus sit duobus locis equaliter n; hic
minus q̄ illic frequēter commoret
ubi domiciliu h̄;. existimatio
nē an ē accipiendi. ego dubi
to si utrobiq; destinato si animo
possit quis duobus locis h̄ē do
miciliu et veri est h̄ē h; dif
ficile ē h̄ē. q̄t difficile ē sin
domicilio esse q̄ē que puto a
et hoc p̄teī posse si quis domi
cilio relicto navigat vl iter
faciat. querens quo se conferat
atq; ubi consistat. nam hunc
puto p̄ato sine domicilio:

ee domicilium aut hec potest
et relegatus eo loci unde a-
cceptus ut marcell. scribit.
Nec convenientes et Paulus.
de re maiori apud magi-
stratus municipales agetur.
Incola et his ma Gal.
gistratibus parere debet apud
quos incola est et illis apud quos
civis. Nec tamen munic[i]pa-
li iurisdictioni in utroque municipio
subiectus est: verum etiam pu-
blicis omnibus muneribus fungi debet.
Qui ex vico ortus est eam V[l]p.
patriam intelligitur hec cui rei
pu. vicus ille respondet. Marcellus.
Nihil interest impedimento quo-
minus quis ubi velit domici-
lium habere possit quod ei interdictum
sit. Mod. Ea que desponsa
est ante contractas nuptias suum
non mutat domicilium.
Roma communis nostra patria est. Idem.
Incola iam muneribus publicis
destinatus nisi perfecto muni-
re incolatui renunciare non
potest. Sed et qui quinquennio Idem. pos-
sideat agro proprio incola esse non exi-
stimatur quia illius civitatis soli
proprius non utitur non estimatur
esse incola. Idem.
Tiro cum non esset Rome studiorum
gratia epistola missa est a magistra-
tibus patrie sue ut porrigeret impera-
tori decretum civitatis quo
erat ei ipsi epistola missa. is ... q[ui]
suscepisset litteras restitutas
collusisse fecit dedit ... ti-
o qui et ipse Rome moraba[tur]
sine rei gratia sublato titulo nomine
cui erat decretum missum ut p[er]
ipsum daretur suum nomen inscrip-
sit et sic imperatori decretum ... man-
data rei pu. dedit. quero quam
actionem perfectum potuisset et que
commisisse ut is qui non restitu-
it litteras ei qui restitutione fuisset
petat et is qui sublato alieno

o nomine inscripto suo quisque
iussu a patria decretum imperatori
porrexit. Herennius Modest. resp.
eum quidem mandati pete[re] non pos-
se, set cum qui nomine magistra-
tus pro pecunia pu. quam ipse cre-
didit pignus accepit, pacto
facto cum creditore ut non soluto
debito sine ulla repromissione
distraheretur pignus successores
eius quamvis in locum eius no-
men et pignus pervenerunt is
ad ... et vendicione pig-
noris post remissionem a ma-
gistratu venientibus fecerunt
de modo fundi demonstra-
to satis debito fecerunt non est que-
ratur quis rei pu. teneatur.
Herennius Modest. resp. tam eum succ-
cessores eius pro dicti nominis agi
oportere eo nomine constitutum esse non
esse. Item si nec post magistratus
qui vendidisse proponuntur cur-
atores plus venditum pro
mensurae agri demonstrati-
onem et hac quod plus vendiderit
restituere minore modo depr-
ehenso iussi sunt, cum his qui
novissimum nomen presentes in
ceperunt rei pu. satisfacere
de si nomine ad successores pro-
venisse ... non docentur.
De iure omnium incola Callist.
rum quia quedam civitates sibi
vendicant profitendum pu...
cognitio est cum tamen se quis negat
in coloniam esse apud eum presidem p[ro]-
vincie agere debet sub cuius cura
est ea civitas a qua vocatur
ad munera non apud eam ex qua
ipse se dicit oriundum esse. idque di-
vus Adrianus rescripsit. In persona
mulieris que aliunde orta
ibi nupta est libertas colo-
co municipes facit ubi patrona
erat orta et ubi ipsi domici-
lium habebant. et placet muli-
eres que in matrimonium se

se dederint legitimis mune
ribus fungendis uinculis et earum
mancipati sunt. sciendum est enim uidere
uestre sit idem dum fides reddat.
Imperator Seuerus et Antoninus. Praesidi pro-
uinciae. Grauiam sese facere iuris
iurandi ei qui iurauerat se
inter futurum et postea duumui-
ratus esse. Idem A. colon-
ie seniores peractis muneribus fungi
sine dampno fisci oportet idem et
ante facta a debito patronorum
esse. Imperator Seuerus et Antoninus. Ad
magistratus officium pertinere exac-
tionem pecunie legatorum et si neces-
sarium est ipsos uel heredes conuen-
ire autem si soluendo fideiussores
eorum qui pro his cauerunt. Idem A.
mulierem quamdiu nupta est in co-
lonia consistens ciuitatis iudicem in-
quantis eius est et ibi muneri originem
trahit non cogi muneribus fungi.
Idem A. Per quod consulto filium eman-
cipauerint ne pro magistratu eius
cauere periculum teneri ac si fideiussor pro
eo extitisset. Idem A. cui querenti
an municipes quis sit quod ex libus
rebus plerisque sunt opportet non solarium
locorum similitudine ad confirmationem
cuius originem sit non est. Imperato-
res Seuerus et Antoninus. Si muneri ex
qui corporis magistratu fungendum
cauere dederit quod si sponte officium
agnouerit. Valerianus. De decurionibus et filiis eorum

Decuriones
quoque sedibus
ciuitatis ad quam
pertinent relicti in
malia loca transmigrasse proba-
tur presides prouincie in patrium solum
reuocare et muneribus congruen-
tibus fungi curabit. Idem.

Qui ad tempus relegatus est si decuri-
o sit desinit esse decurio relegatus.
plane locum suum quidem non optine-
bit sed non semper pater decurio fieri
decurione in locum suum non restituetur.
nam et sublegi in locum eius potest

et si nimis ordinis plenus sit ex-
spectare eum oportet donec aliquo lo-
cus uacet. alia causa est eius qui ad
tempus ordine remouetur. hic
enim impleto tempore decurio est.
in locum eius sublegi potest.
Sed et si locum plenum inuenerit
expectet donec locus uacet. Re-
stitutus tamen in ordine utrum
eum ordinem teneat quem primum ha-
buit an uero quem nunc nactus est
queri potest. Si forte de ordi-
ne sentiar dicentibus agatur ab
initio tamen eiusdem ordinem tenere quod
obtinuit. non idem erit in eo qui ad
tempus relegatus est nam hic uelut
nouus in ordinem uenit. Filius
decurionis quod est uideri is solus
decurionis filius esse uideatur qui
conceptus et natus est ex decurione.
an uero et is qui antea natus est quam pater
decurio fieret et quid quaeritur
pertinet ne fustibus castigetur
et ne in metallum detur. Si nec
se plebeio patre esse natum si postea
honor decurionis patri eius acces-
sit. in alio quoque papinianus idem probat ne
quia patris nota filius maculetur.
sed et si pater ipsius ordine motus
sit. sequitur ante conceptionem eius mo-
ueatur arbitror eum qui plebei
filium in honoribus spectari quod
si post conceptionem pater ipsius dig-
nitatem amisit dicendum erit be-
nigne ut decurionis filium in-
tuendum. Proinde hic quoque qui post
patris relegationem natus sit si quod
ante conceptus sit filius senatoris
filio scribitur si postea nocebit
illi relegatio. Si autem tempus
ordine moto patre fuit natus
medio tempore conceptus et editus
an quasi decurionis filius nascatur
hic pater eius ante dicerit quod in ordi-
ne uenire quod benigne erit admit-
tendum. Preterea si conceptus sit a ple-
beio mox ante editionem pater eius
decurionatum acceperit ante editio-

De decurionibus et filiis eorum

nem amisit in famosa vel cuius
medium tempus illi procedat vel ut
in iam nato rendeat. nullum ei pa
tris delictum innocenti filio pe
ne est. ideo nec ordine decurionum
aut ceteris honoribus propter eius modi
casum prohibetur. Minores annorum
.xxv. ad decurionatus honorem
minime vocari constitutionibus prohibe-
tur. sed si ei ita consenserint et si ma
iores .xviii. annis sint in magistratu
et civilia subire non coguntur
honores autem gerere debent. Idem.
Generaliter videtur defendendum ut
qui decurione filiam possidet
ob hoc quod ad tempus relegatus sit
consulatum debeat humanitatis
sententia nec decurionatu accipitur.
Sed si quis ob falsam causam vel
aliam de gravioribus non ad tempus
relegatus sit. sed ad tempus ordine
motus in ea causa est ut posse in
ordinem redire nisi ei autem cer-
to proposito statuit ut caveret vel
cum ei ad tempus ordine vel ad-
vocationibus vel quo alio officio
fuisset interdictum completo tempore in-
dignus fungi honore vel officio suo
posse et hoc recte in ei exaggerata
causa fuit sententia quam interdictio-
ni fecerat. Spurios quoque pos-
se in ordine eligi nulla dubi-
tatio est sed si habeat competito-
rem legitime quesitum preferendum
oportet. dum filius decurionis sit.
In familiam non ascripti in ordine
... nec sanctiones ...
bus in spurios ad decurionatum
... et vita honesta recipien-
di ... non ... erit ordinem
cum et utilitate eius sit. ... or-
dine plenum hoc. Eis qui in
... superstitionem sequun-
tur ... honores adip-
isci permiserunt. sed et necessitatem eis
imposuerunt quod superstitionem non
... non lederent. Marcianus.
Decurio quod preses ... si fuerit

successit in condicione huma-
na in ea quae et in oribus filiis de-
nandum est. Paulus.
Ad tempus ordine motus et de-
mum quae ignominiam importat
ad in perpetuum moveri placi-
at tempus a causa proiectus et cu-
rie se leviore velit institucto
negotio non et inter infames habendus.
Spurium decuriones fieri non Lex.
ideo sed potest vel ex incesto que-
situm natus non ei est impedi-
mento dignitas eius qui inde
admisit. Minores .xxv. an-
nis decuriones facti sportulas de-
curionum accipiunt sed interim
suffragium inter ceteros ferre non
possunt decurionum quae sunt civita-
tis vectigalia ... qui
dicti .p. questionem ... ante-
nam abolitionis desierunt
decurionum honore decorari
possunt cui et turpis ... non
tenetur ignominia ... ei
... iudicio ...
ti. Pater qui filio decurionem ...
ato ... et si preceptione
... temporis fine. si quid
gestum est ... non habent auxilium
... pro filio non tenetur.
Privilegiis cessantibus ceteris
eorum potior est ... in suis fa-
... qui ... ceteri ... suffra-
gius ... decurionis decorati
sunt sed et qui plures liberos ... su-
o collegio primum sententiam roga-
tus ... honores ordine p...
... et ... Tryph. ... edic-
... non ordinationes sed ...
ordines quibus ... in ... sit.
Surdus et mutus si in totum
non audiat aut non loquitur ab
honoribus civilibus qui non a mu-
neribus excusantur. Is qui non
fit decurio duumviratus vel a-
liis honoribus fungi non potest.
... decurionum honoribus ple-
bei fungi prohibentur. Ad decurio

natu filiu ita demu patre no cogi si eu invitu voluntatem suam apud acta presidis vel apud ipsum ordinem vel quo alio modo contestatus est. Hermogenes.

Obscurioribus facultatibus lapsis augmenta decurionum permissa sunt et maxime si ob munificentiam patrimonium in patriam exhausit.

Severus augustus dixit. Paulus. Et si perpetuo vite in suburbio sui patris natus tamen civitatis municeps sit privatus non prohibetur decurio fieri in sua civitate. Non est dubitandum quin naviculari non debeant decuriones creari.

Heremnius modest. Modest. Sola salaria percipientes immunitatem decurionatum habent quis secundum legem decurionatus non sint. Callist.

Non tamen qui tertie etatis sunt quamvis legitime nati sunt decuriones fieri prohibitur. Illi quoque qui inhabiles sunt. Pu. tamen ab eo qui extra causam hoc vero imperatorum amovent non ut seniores ne seniores excusantur et minores ostenduntur ad omnia munia. pu. susceptum solo relictum. nec minores decem et octo annis decuriones eligi nisi ex eo possunt neque hi qui annum .l. xv. excesserunt. Communi quoque lege a consuetudine in ea re decreta respiciendum est quod etiam auctoritate principis nisi consulti de eligendis in ordine modicis sui hi etatis honoribus resp. sunt. Idem.

Et qui utensilia negotiantur et vendunt licet ab edilibus cedantur non oportet quasi viles personas negligi. Deniqu non sunt prohibiti hi aditus decurionatum vel alicuius honoris in sua patria petere nec enim infames sunt. Sed nec quos accensentur honoribus. Cum ab edilibus flagellis cesi sunt quamvis iure suo ita ediles officio functi sunt

to funguntur. Inhonestum tamen puto esse huiusmodi personas flagellorum ictibus subiectas in ordinem recipi. et maxime si in eas civitatibus que copiam virorum honestorum habeant. nam paucitas eorum qui muneribus pu. fungi debeant necessario hoc etiam ad dignitatem municipalem si facultates habent invitat.

Imperatores seu. Pap. Interdictum est. I. p. Interp. relegatum et reversum in ordine allegi sine permissu principis non posse tempore functo in ordine decurionum allegi nisi eis etatis fuerunt ut non et decuriones creari possint et dignitas etiam sine eis honoris id facit ut principes indulgere possint. Idem. I. p. eum qui in relegationem natus est non prohibitum honore decurionatus fungi.

Idem. I. p. non admitti contestatione evolente ei quod non iure quis sit creatus decurio eum in iudicio convenire debuit. Paul.

Decurionem damnatum in relegationem ad tempus divus pi. I. p. imperator etiam si desierit decurio esse denunciatur non esse totiens quam sine mora priores dignitatis placuit. Ulp. De albo scribendo.

Decuriones in albo ita scriptos esse oportet ut lege municipali prescribitur. Sed et si lex cessat tunc dignitates erunt spectande ut scribantur eo ordine quo quisque eorum maximo honore in municipio functus est ut puta qui duumviratum gesserunt sed si honoris hic precellit et inter duumvirales antiquissimus quisque prior. Deinde hi qui secundo post duumviratum honore in republica. pu. functi sunt post eos qui tertio deinceps more hi qui nullo honore functi sunt prout quisque eorum in ordinem venit in albo

[illegible]

quorum dicendis id spectandum est quod in albo scribendo diximus. Ulp.

In albo decurionum in municipiis nomina ante scribi oportet eorum qui dignitates principis iudicio consecuti sunt, postea eorum qui tantum municipalibus muneribus honoribus functi sunt.

Herm. De muneribus et honoribus. Rubrica.

Munerum civilium quedam sunt patrimonii, alia personarum. Patrimonii sunt munera rei vehicularis, item navicularis, decemprimatus; ab ipsis enim periculo ipsorum exactiones sollempnium celebrantur. Personalia sunt civilia munera defensio civitatis, id est ut sindicus fiat, legatio ad census accipiendos vel patrimonium servat.

Annone ac similium cura, prediorumque publicorum, frumenti comparandi, aqueductus, equorum circensium spectacula publica, vie munitiones, arce frumentarie, calefactiones thermarum, annone divisio, et quecumque alie cure istis similes; ex his enim que retro diximus cetera etiam que per leges cuiusque civitatis et ex consuetudine longa intelligi poterunt.

Illud tenendum est quod generaliter personale quidem munus est quod corporis cum labore et sollicitudine animi ac vigilantia principaliter expletur; patrimoniale non est in quo sumptus maxime postulantur. Post eque personale munus est tutela, cura adulti, furiosi vel etiam prodigi, muti et etiam ventris, ad exhibendum cibum, potum, tectum et similia; sed et in bonis cuius officio usucapiones usui interpellantur atque debitores liberentur pertineat.

Item et ex Carboniano edicto bonorum possessione petita si satis non datur, custodiendis bonis curatoribus personali fungitur munere. Huius similes sunt bonis dati curatores qui fuerunt eius qui ab hostibus captus est et reverti speratur. Item custodiendis ab eo relictis bonis cui necesse quisque civili vel honorario iure successit curatores constituti sunt. Ulp.

Quod ad honores pertinet, censetur in potestate filium habens qui est in potestate patris. Idem.

Et qui originem ab urbe Roma habent, et si alio loco domicilium constituerunt, munera eius sustinere debent. Hi quoque castris operam pro milicia dant, nullum municipale munus suscipere cogi possunt; ceteri autem privati qualiscumque inviti coguntur; legato patrie sine et per unum decedere debent.

Si in metallum datus integre restitutus sit, perinde ac si nec damnatus fuisset, ad munera vel honores vocatur. Neque enim fortunam et casus deteriores fuit ad hoc sed ne patrie pro nece cives esse videntur. Idem.

Corporalia munera feminis etas sexus denegat, quoniam nec honores aut munera iniunguntur.

Si filius hec excusatione habet in potestate patris in eius potestate est, cui hec quod patri non consistit honoribus sive muneribus filius ne illius patrimonium honoribus subiciatur, preter defensionem non civem patrie utilitatibus quatenus potest auferre. Quamvis maior annis septuaginta liberorum incolumium numero pater sit, id est a muneribus civilibus excusetur, filii tamen eius suo nomine competentia munera agnoscere debent. Idem. Primi

[illegible]

De muneribus et honoribus

de novo post mortem pris vel alia munera ut. j. e. l. si filium. cum eo intuitu si non consenciente ut. s. famil. her. excepte. filius vl. si filia. idem servatur, uenerit. et ad munia. idem. ut sic e. arg. ad sumpt. quos unus fratrum fecit pro dicenda vel pro sua milicia exercenda. et ac. in

munibus. al. honoribus. sustinere possunt. aliqui plus extendunt. ione dignitatis ut. s. c. q. l. decurionibus. sanciunt. quia aliqui subeant. honoris allegat. al. allectus. al. allegatus. i. obligatus. &c. Debito. res enim e. fac. e. de debi. ciu. l. i. ff. c. l. l. hys. ... in pu. relinquitur in uni. semp. e. conductoris. et de relegacionibus.

Quum opis pus ... minus pson ... ale ut. s. l. i. ff. ... aquo. munie. ... cusatur. e. qui ... mil. l. ff. ... guis ... sumpt. ... aufeatur qui uno ... si sponte nons. ... demonatus ut ... e. de his qui sp.

premiu immunitatis pri filii ex pribus datu est. q. illi sibi ubi incetu ... omnia munera ciuilium noie priugii sui suscipe nulla uis rei cogitur. Libertini m unibus fungi debent apd o riginē pronior. sz si sua psona laborant sufficientia honoribus. rei ei patronor muniubus ubi tinor subiecti no sunt. qd pri in reatu alicuius cuiuis e fili impedimento ad honorem no ee debet. Decaptatus i minores annis. xxv. fi. n im litantes ia peri placuit qz patrimonii mag est hon. ui. Exactio ee tributor hon ee patrimonii constat cu fluminen ti copandi muni est et ab eo etas annor. lxx. l. muni a. libertor incolumium excu sat. Eos milites quib; su peruenientibus hospicia pre beri in ciuitate or p. uico ab oib; quee ad muni cotigit su cipi oz. munis hospites in do mo suscipiendi no pse s; pat moniu e hon. Preses puincie uideat muna et honores in ciuitatib; equali per uices. f. etates et dignitates et g'd' m unium honor. qz q antiquis statuti sunt in uigi ne siue discrimine et frequent hui op pressis sit uiris et uirib; res p. destituatur. Si duo filii i potate pris sunt muna eod tepe eor pr sustinere no copur. Eis q duc filiu et relinquere m ed de expediendis mun. alt fili et coi patrimonio sup premis sius cauit pris sui tub; s et mun et honores qui ei iniungunt suscipere deb; q'ui p alio uiu prem modi oia expe Qra extruendi l. Lex dicit. reficiendi opis in ciuitate muni. pu. e a quo i nunch

liberor i noie pri incolumiu excusatur. nec sic perium ex orti muni fuit excusatione; q' lex ab aliis munib; aufert. Deficientiu facultatibus ad m una ul honores qui inducit tur excusatio no prima sz ie porealis e na si ex noto hone tis reb; patrimonii inceurit acceperit suo tepore an p hone sit aliqui ad ea q' eat fuit esti mab. Inopes hon a patrimo nii ipa no bindi necate n su tinent. corpora ad incita cosequ soluunt. Honor uo mun ib; sue ciuitatis fuit nomi nu tate defugiendi honoris mu nicipalis gra dedit et tenore e cui. pu. fac no potuit. Cei. Nauicularii et mercatores olearii qui magna pte patrimonii ei re i contulerint intra quinquennium unius. pu. uacatione hnt. V. p. Rescripto diuor fratrum ad titulum lupum ita declaratur constitu tio qua ciuti e put quisz dec rio cretus est ut ita magistrat ad ipsi cati tociens fruari d. qe. ydonee et sufficientes e conti git ee ceteri si ita quida decu e et exhausti sunt ut n modo. pu. honoribus pes n sint sz et uix de suo uictu sustinere possit. et muni utile et nequaquam hone ti est talib; mandari magi trati et perti cui fuit q conue nient ei et sue fortune et spe cora. pu. possit citari. sciant q locupletiores n debe se h frer tu legis uti et de tepe quo q; in curiam allegatus sit inter dece detini e querend qui pro sub a sua capiant honoris dignita tem. Debitores rei. pu. ad ho nores muniri n posse cetu est n prius in id q' debetur rei pub lice satisfecerint s; ex decem debi tores rei. pu. accipe debemus q

... item sensus ... causa sic ... vel pignoribus ... vel satisfaciant ... ut. s. man. si man ... solvit. l. satisfecit. ul.

mi. sub. l. i. ... no. s. ... non s. ... dimittus ... mabitur ... lane. ... ruacones ... pulta ... e sensus ... de his qui mu.

l. i. ff. item fac. s. de pri. l. i. ff. i. no potuit. ar. ... de priuug. ... in lombardia de epis. et cl. de libris ... de his qui se in ... l. ... e. qui mil. non pos. l. ... e. de colleg. clatis l. i. de his qui ad ec. osu. l. i. ... de infa. l. ... penultima ... penultimo ... de ... qui sub pte ... de uir ... negociatores ... ubi dic. Nauicularii quinquennium ... dimit actus ... nobilia. psonal ar. impedito. ff. negociatores ... fuat. e. de honorib; non o. inter ... spacium dic. item fac. ... cos. de usur. l. ... est quantum. ac. Rescripto constitucio. qui non legimus ... eius ... l. ... siquis ... fac. ... de decu. ... postquam

nemo te accuset ... ad idem. e. qui accu. no pos. ... fallit ... bs ut. s. de adulte. l. i. ff. si pupillus publico idem sit ... si post ... s. c. q. l. pli. ff. fi. quosdam ... loco ... patrimoniorum quos dam. i. in tercio loco. in tributoribus. al. nec al. ne talia. al. talia ... i sic ophendit omnia patrimonialia que ei ... coherent ... possonib; ... in tributoribus ... patrimonio ... ut hic &c. c. l. ... honorib; ... patr ... alibi e alia ... patrimonialia ... aliqui ... pluf phapis ut dcm. l. sunt mu. possorib; al. possonib; ... de possonis ac. non sunt. accipe exemplum in tributoribus &c. in coll. ad ... referas ... nera &c. patrimonior. que imponuntur ... psonis ... incolis ... Rescriptus declaratus ... de ... ut. s. ... cos. ... fac. s. ad muni ...

solotus ... de ... publi. ... debitores ... si quis ... non ... ac. ... non adu ... Si quis accum non ... quius criminosi ... si accusat ... non q ... muniosi ... sunt ... accusatores nemo dampnatur ...

ex administratione rei publicae relinquant. Ceterum si non ex administratione sint debitores, sed pecuniam mutuam rei publicae acceperint, non sunt inquietandi ut honoribus arceantur. Plane vice solutionis sufficit ut quis aut pignoribus aut fideiussoribus idoneis caveat. et ita divi fratres Aufidio Herenniano rescripserunt. Sed et si ex pollicitatione debeant, quibus pollicitatio remissa non potest, in ea sunt condicione ut honoribus arceantur. Si quis accusatorem non habet honoribus [illegible] non vetatur. quamvis is cuius accusator destitit in eum [illegible] cum duo fratres suo rescripserunt. Sciendum est quaedam esse munera aut personarum aut patrimoniorum, id est quod dicantur honores quam munera patrimoniorum: iniunguntur ut in retributione certa sunt ut [illegible] nisi liberorum nec alia prerogativa quae solet a personalibus muneribus excusare. Sed et illa munera quae patrimoniis indicuntur duplicia sunt, nam quaedam possessoribus iniunguntur sive municipes sint sive non sint, quaedam non nisi municipibus vel incolis. In retributione [illegible] quae agris fiunt vel aedificiis possessoribus indicuntur. munera non quae personae [illegible] alius quam municipalibus vel incolis. Mar.

Reus delatus vel aut sententiam honores petere principalibus constitutionibus prohibetur. nec interim placere fuit ante triennio sed post annum reo delato si petere non prohibetur, si per ipsum steterit quominus causa intra annum expediatur, cum omnino quae pro honores appellatio est, si pendente appellatione in [illegible] perit honorem [illegible] ut [illegible] Ulp. Et si is qui honores [illegible] appellavit abstinere tantum a petitione honoris debebit. Ulp.

Ad re pu amistrita an pro
anni t al munia que n pzim

monium sunt vel honores. [illegible] minores non [illegible] denique neque curiones creantur vel ceteri suffragium [illegible] anni [illegible] per plenos [illegible] honoribus favoribus eam constitutum est ut per plenis [illegible] praemiis. sed quae levis honoribus in quibus rei publicae cura quidem eius non committitur ceteri [illegible] rei publicae honorem ea committi non [illegible] etiam cum ipsius minoris [illegible]

Si quis magistratus Lex. Ad [illegible] in munera [illegible] municeps fugi [illegible] muneris agnoscit [illegible] quibus tutores [illegible] solent cogi ad munus quam municipii [illegible] agnoscendum. Mar.

Honorem sustinenti munus imponi non potest. munus sustinenti honor deferri potest. Lex.

Gradatim honores deferuntur edicto ut et a minoribus ad maiores perveniatur. [illegible] duumvirum ad [illegible] lege municipali caveatur ut [illegible] in honoribus certae condiciones [illegible] sciendum est [illegible] si [illegible] duumviratu continetur. [illegible] qui magistratum susceperunt immunitate aliquid iniunguntur [illegible] duumviri [illegible] separari possent [illegible] semel [illegible] duumviri [illegible] qui primus [illegible]

Qui munus publicum Lab. [illegible] non remittitur ei ne magistratus fiat. quia id propter honores magis quam ad munera pertinet. cetera omnia quae ad [illegible] exigitur veluti munitio [illegible] ab his persona exigenda fuit.

Vacatio id est immunitas Lex.

[illegible]

que licens et posteris alienata est ad eos [illegible] pertinet qui ex familie sunt. Callist.

Honor municipalis est administratio rei publice cum dignitatis gradu siue cum sumptu siue sine erogatione contingens. Munus autem publicum aut priuatum est. Publicum munus est quod in administranda re publica cum sumptu sine titulo dignitatis subimus. Viarum munitiones prediorum collationes non persone sed locorum munera sunt. De honoribus siue muneribus gerendis cum queritur in primis consideranda persona est eius cui defertur honor siue muneris administratio. Item origo natalium facultates quoque an sufficere iniuncto muneri possint. Item lex secundum quam muneribus quisque fungi debeat. Periculo eius qui nominauerit tenebuntur. Idem imperator rescripsit ante in his uerbis rescripsit. Si in numero plebeiorum tuus filius est quamuis in muneris honores et personalia filii suscipere non debeas cogi tamen resistere quominus pater adequatur periculo periculo eius qui nominauerit in tua potestatis si potest. Gerendorum honorum non promiscua facultas est sed ordo certus huic rei adhibitus est. Nam neque prius maiorem magistratum quisquam nisi minorem susceperit gerere potest neque ab omni etate neque continuare quisque honores potest. Si alii non sint qui honores gerant eosdem compellendos qui gesserint complures constitutionibus cauetur. Diuus Hadrianus in hec uerba de iterandis muneribus rescripsit. Illud consentio ut si alii non erunt idonei qui hoc munere fungantur ex his qui iam functi sunt creentur.

Et si filium pater decurionem [illegible]. Pap.

[illegible] noluit tamen defuncto honores qui filio decurioni congruentes post mortem patris constringerentur ad honores [illegible] filii non pertinent cum et decurioni sufficientes facultates pater relinquerit.

Estimationem honoris. Paulus.

Aut muneris in pecunia pro ministratione offerentes audiendi non sunt qui pro honore pecuniam promisit si soluere eam ceperit totam prestare operis inchoati exemplo cogetur [illegible] est muneris filius pro patre rei publice salua fide cause non cogitur deficere rei publice amplius quod semel necesse cogitur suscipere nisi id fieri necessitas postulet. Hermogenes.

Sponte prouincie sacerdotium ita ut nemo prohibetur muneris ab honoribus et muneribus ciuilibus si decurio inuito filio si quis sit in potestate consentiant muneribus et honoribus super subministrare filio compellitur. Arcad.

Munerum ciuilium diuisio triplex est. nam quedam munera personalia sunt quedam patrimoniorum dicuntur alia mixta. Personalia sunt que animi prouisione et corporalis laboris intentione sine aliquo grauis detrimento perficiuntur ut tutela et cura [illegible] quorum curatio et questura in aliqua ciuitate ut et honores [illegible] sed personale munus est. Curationi sine equorum prelectio [illegible] qua alia necesse prouehere [illegible] pecunie fiscalis annona ut uestis pecunie fiscalis est. Et cursus uehicularis sollicitudo et angariarum prebitio personale munus est. Cura quoque emendi frumenti olei. Nam huius species curatores que [illegible] apellantur moris est inter personalia munera in quibusdam ciuitatibus numerantur et calefactio publici balnei si ex reditibus aliena ciuitatis curatori pecunia subministratur. Sed et cura custodiendi aqueductus perso-

[illegible]

libus muneribus aggregatus est.
Irenarche quoque qui disciplinis
pu. et corrigendis moribus pre-
ficiuntur. Sed et qui ad reficien-
das vias eligi solent. cui muneri
de proprio patrimonio nihil ex mu-
nus confertur. Item episcopi qui
presunt panibus et ceteris ven-
alibus rebus que civitatem populis
cotidianum victum usui sunt fun-
guntur personalibus muneribus. Qui annonam susci-
pit vel exigit vel erogat et exac-
tores pecunie qui capitibus per-
sonalis muneris sollicitudinem
sustinent. Sed et curatores qui
ad colligendos civitatum pub-
licos redditus eligi solent per-
sonali munere subiunguntur.
Hi quoque qui custodes edium vel
archeote vel longo graphi vel ta-
bularii vel zenoparochi vel in
quibusdam civitatibus vel timen-
arche vel curatores ad extru-
enda vel reficienda pu. palati-
a sive navalia vel mansiones de-
stinantur si tamen pecuniam pu.
operis fabrice erogent et qui
faciendis et reficiendis na-
vibus ubi usus exigit personalibus
muneribus personalibus astringuntur.
Camelasia quoque personale mu-
nus est nam et sola et aumento
est camelorum et pecunia ca-
melarius datur ut solo cor-
poris ministerio exigentur. Sed
et alio ordine enumerari nec ul-
la excusatione liberari nisi so-
la lesi et invalidus corporis
infirmitate probaverit. Sic et pre-
legati quoque qui ad sacrarum
principis mittuntur quia va-
ticem qui legatum dicatur so-
lent accipere intererit. Sed etiam me-
losistratus et prestitores curato-
res personale munus ineunt.

defensores quoque quos greci
syndicos appellant et qui ad cer-
tam causam agendam vel defenden-
dam eliguntur laborem perso-
nalis muneris aggrediuntur. In-
dicendi quoque necessitas iterum
personalia munera leviter si aliquis
a fuerit electus ut compellatur
qui per patrimonium pu. possidet
sterilitatem illa personale munus
est pari modo qui acceptandis
sive suscipiendis sensualibus
professionibus destinantur ad per-
nalis muneris sollicitudinem
nimium incidunt magio-
getopoiori quoque qui aucto-
ritates in civitatibus committan-
tur ipse magistratus pu. mune-
re fungitur. pa. ¶ Patrimoniorum sunt
munera que sumptibus patrimoniorum
et dampnis administrantur excipi-
untur. olympia et hospitatura
apud alexandrinum patrimonii
munus estimatur. Susceptores
que vinum pro provincia africani
patrimonium munus gerunt. Pat-
rimoniorum munera duplicia sunt.
nam quedam ex his muneribus
possessoribus patrimonium indi-
cuntur. velut agminales
equi vel mule et angarie
veredi hiis qui decaproti et hi
qui in municipiis in aicole
sunt agnoscere cognitum et et
qui fenum exercent. Sed nec tamen sunt
tributiones hiis agnoscere tex
sepe ipse patrimonium est ab hiis muneribus in
primipilaris in veteranus aut
miles alius ne qui privilegi-
o aliquo fungitur est nec potest
ferre excusatur ¶ Preterea sunt quedam
civitates prerogativam ut hiis qui
in territorio eorum possidet certum quod
frumentum pro mensura per singu-
los annos preberet quod genus collo-
nis munus possessionis est mixta

munia decaprotiae apparet ut
Herennius Modestinus et notando et
disputando bene et optima ratione
decrevit nam decaproti et icosaproti
tributa exigentes et corporale
ministerium gerunt et pro omnibus
defunctorum fiscalia detrimenta
resarciunt ut merito inter mixta
haec munus numerari debeat. Sed
ea quae supra personalia esse diximus si hi qui funguntur
ex lege civitatis suae vel more
etiam de propriis facultatibus impensas
faciant vel annonam exigentium
desertorum praediorum damna sustineant mixtorum definitione
continebuntur. ¶ Omnia munia quae trifariam divisimus
una significatione comprehenduntur nam personalia et patrimoniorum et mixta munia civilia
seu publica appellantur. Sicut non tantum
civilium sed etiam militarium munerum immunitas alicui
conceditur ut ab annona vel
ab angaria vel a veredo vel a
nave vel ab hospite recipiendo vel a capitatione exceptis certis
mulieribus. Excusare
possunt magistri qui civilium
munerum vacationem habent
ut grammatici oratores et
medici et philosophi ne
hospitem reciperent a principibus
fuisse immunitatem indultam
et divus Vespasianus et divus
Hadrianus rescripserunt. Ulpianus.

De vacatione et excusatione munerum.

Excusatio quidem munerum universa aequitate nititur sed repraesentantibus aliquid sibi
iudice creatur aut passim tempore praefinitione puta
ubi vi permissum fuit se excusare non erit qui munia necessaria in rebus publicis gerant
quare et qui liberorum incolumium numero a muneribus
sibi vendicant excusationem
appellationi interpositione debent et
qui tempora praefinita in huiusmodi ordine appellationis peragendo non
servaverit merito praescriptione
repelluntur. ¶ Cum excusatio
aliqua vertitur quae censu ex
acti fiunt et ex his ante absoluti fiunt necesse habent appellare
sed et petitionem si per alium
mandaverint scripserint id adversarius
vetandi eius gratia quae sit
perpetua vacatione sub modo ut
facere potius erit simplicius huius
exemplo doctorum principalium
permittere liberatur ei quae sine ea
sequi debebat qui in fraudem ordinis in honoribus gerendis se subtraxerunt ad pristinos honores revocari
possunt qui in civitate muniatur
curatorum maiorum honorum
gratia ad colonias praediorum se transtulerunt ut muneribus subtrahantur
hanc excusationem sibi non parent
cuius vero annis aliquis sit
et tres liberos incolumes habeat
muneribus tamen civilibus ipse bas
Sed et in eadem lege. Non liberat
aetatis annum agentem ad munus
sibi mox vocari ordo. Sed si in eadem
certe patria fuerit ut de minoribus
quorum XXV annis ad munia sive
honores creandi iusta aetas servanda est. Nam si liberorum qui
XXV annis honoribus vel muneribus
his adhaerentibus non praestat
excusationem a muneribus tamen
liberorum adoptivum filium in numerum non
proficit omnium doctorum qui ex
causa peritis solent. ¶ Ad munia vocantur minorum se liberorum
habere tempore quo munus ipse ex causa

Sunt duo perfecte ... cum ... scias malus ... ubi qui ibi sunt sufficient ... ut ... ecqui cavere ... item scias in patrimonialibus ubi tempus ... minimum ... sufficit ... et de muneribus ... non hic ... nec ... singula nec ... hic dicitur ... qui in ... item ... excusantur ... amplius ... ibi ... nomen civitatis ut ... ad ... Sed ... item ... si ... opus ... appellare ... non ... ad ... de numero ... officianda ... que ... ad ... honorum ... patrimonii ... item ... honorum patrimonii ... honore patrimonii ... ut ... dicas illas ...

... Item ... adversam ... de ... longius ... qui ... sufficientis ... honores ... vel ... ¶ Quia prius immunitate ... magistrorum ... qui duo sunt ... ad annonam ... non minores ... negociatores ... Tempus vacationis ... item qui ... non minus ... quam ... quia ... quibus ...

de vacatione et excusatione munerum

ma. si an. ff. i. 15. de re. mili. l. i. quomodo. al' quomodo ic. ac. : tal' qui impediat
Ad decurionatum honorem. nota honor est si nō: aliud supueniat
Item q' sectis malus ut. C. de hono. nō op. l. si. Item non dicas q'
honor precessit decurionatum ut. s. de decur. honores. ff. u. si quando ab hono
re aliquo casu excusatur an qui decurio non q: nec elegi ad aliquem pos
nisi sit prius decurio ut. s. de decur. l. honores. ff. u. qui ergo non excus
atur ut. infra de excus[...]
[illegible]

sua destiterint, post[e]a deserere nū
et liberorum postea impletus suscep
tis aliis munibus non liberatur q
patrimoniorum posita sunt numero libe
rorum nō excusantur. Incolumes
liberi etiam si impotentes patris sunt
desierint excusationem a muni
bus civilibus prestant. Dimican
dicis immunitatem civilium mu
nerum nō habet quae ita servo errore
per imbecillitatem uel etatis
advenerit ut munus perferre pe
nitus nō sufficiat dimittatur
et alius constituatur. Corporis
debilitas eorum munerum excusati
onem prestat que tantum corpore implen
da sunt. Ceterum que consilio pru
dentis uiri uel patrimonio suffici
entis implentur dici possunt nec
tis et receptis probabilibus causis nō
remittuntur. Qui pueritie prime
limes decedunt immunitatem a ciui
libus muneribus nō habent. Sed nec eius
orum id quod supervives fit indicatum
ad sacris religiosum pertinens simi
litatibus sive in iniis primas
litis magistratui deserunt. Scri

His qui naves marinas fabri
carent uoluerint et ad annonam urbis
romane prebuerint nō minores
l. milium modiorum aut plures singulis
non minores x. m. modiorum singulas
naves donec navigent aut a
lie in eorum locum munus. per. uaca
tionem prestant donantes. Senato
res ab hanc vacationem prestare
nō possunt cum nec illis habere nau
em ex lege iulia repetundarum liceat.

Tempus vacationis quod De tract
tatur eis qui rei. pu. causa absue
runt nō ex eo die numerandum est quo
abesse desierint sed cum laxamento quoddam
temporis, id est cum munus absentie rei. pu.
intelligendum est quoad id negotium
ut ab eo reuertatur. Si quis tamen p[ro]
isto tempore aut intra tempus in
alio loco commoratus consistere
eum necessariam erit ut ex eo tempore

dies uacationis incipiat eum ei quo qui
ter ex commodo peragi potuisset.

Ad decurionatum quis hic Mixt.
A quo honore ad alium honorem in
uacationem tribuendam. Imp. Ann.
Hi qui munus. pu. uaca Lege
tionem habent ad ea que ex ordine
imperantur compelli nō solent.

Ad munia civilibus qui Pap.
A non primoribus inducuntur uc
tam post optimum munus servire etiam et
alias proprio excusantur. Idem.
A honoribus delatis in minora
minus honoris uel nec nō. v. liberorum excu
santur. Si mancia facultatem pu
ac suscipere nō cogitur numero
liberorum. v. excusantur. Sub tribu
tor optimus maximus princeps
nis. scilicet augustus decreuit ac pre
cipuit ne erectis primus suand ex co
stitutis nauicularii fisci uectigalium
receptores a muneribus civilibus
ac tutelis excusari placuit quo
ex qui prestiterit negocium causam et
uacationum priuilegia nō spectantur
liberi nec minores. Cum munus
pu. uacationem habent pro magistratus
ex imperio collationes indictas
recte reuisunt eas uo quas di
gerunt recusare nō dicitur. Philo
sophi qui se frequentes atque utile
per eandem studiorum sectam contenden
tibus prebeant tutelas. Item sordi
da munia corporalia remitti pla
cent nō eis qui se subtilibus expediun
tur et ei sic philosophie famtes
peccuniam comparavit et retinere ex
cusare turpitudinem. fictam assue
uerationem detegunt. Cum
a diuus principes applaudent eorum
proprium actuum rome professores
eorum cognitio finem accipiat ab
honoribus et ciuilibus muneribus a
pud suas excusatio. Paul.

Eos qui rome profitentur, pro in pa
tria sua excusare munibus oportet ac
si in patria sua profiterentur. Paul. res.
primum in fine intellectus negocia

si ic. constituit. de sacerdotio provincie quod quid est eius munus patrimoni
ale ut. C. de mu. pa. l. nec pro re. placuit ut. s. de muni. l. uo. ispto. ff. de
uitores ac. non spectant. si in honorem uectimorum filii eorum p[...]
gradus [...] publica [...] ut. C. de pe. l. u. [...]
[...] munus recte excusat ut. s. l. [...]
[...] ac. philosophi. expediuntur [...]
[...] philosophis. applaudunt. i. ad eos ac.
muneribus secus in aliis [...]
[...] legatis ac. [...] sunt professores [...]
Eos qui profitentur [...] in patria sua [...] ergo [...] in sua pa
tria docens excusatur [...] non docent leges qui non est immunis n[isi]
rome doceat ut. s. de exc. tu. [...] in ff. precedentibus. excusu[...]

[...] C. de mu. pa. l. [...] t. i. l. honor. [...]
[...]
Legatum prestitum biennium ut. C. de hono. non op. l. [...]
[...]
Prestor al' pro [...]
Patrimonii. al' enim cogentur ut. s. [...]

[illegible]

toribus concessum est ad honores et
cum sanctitate prouincie. Idem.
His sibi honoribus qui possidebunt ut pri
moris indicatur nulla priuile
gia prestant uacationem. Ex pro
missione frumenti uel ex anno
na in urbis habent uacationem in pro
uinciis non debent. Angariarum presta
tio et recipiendi hospites necessitate
et militi et liberalium professoribus
ceterum uel cetera repromissa sunt.
Auctis post appellationem mediocri
bus facultatibus paupertatis con
tenti non excusantur. Defenso
res ciuitatum ab honoribus et mu
neribus eodem tempore uacant. Idem.
Sunt munera que rei proprie coheret
et quibus nec ueteranus nec etas nec in
fa mulier nec ullum aliud pri
uilegium mitribuunt excusatio
nem ut sit prior collatio in est
nente angariarum uel exhibitio lar
pitis suscipiendi muneri nam si
bi quesitam excusationem preter eos qui
bus principali beneficio concessi
est hec et si qua sunt preterea alia.
Legato qui per populi negotia. Idem.
tutus sit intra tempora uacationis
prestituta uirum constituere negari de
fensio nam cum non potest. Comi
tes stabuli et proconsulis pretori uel ce
teris a muneribus et honoribus in
tutelis uacant. Imperator.
Pater etiam quicumque intelligenti
opinione non posse ad iudicium
pollicetur se excusationem forte
quia imperitum quis opera dare non
posset quia uel ualitudine uel
dicta aut certum sit eum ciuilia of
ficia subire non posse aut si in
alio modo laborat ut sius re
bus superesse non possit. uel si qui facto
cum uacatione sunt uel discedat ab eo
sine religione non possint. Nam et
hii imperitum excusantur. Cum
ogeria contribuendi munus
principali uacationis sunt uel plerumque
et cum militia datur aliud et

iguum cum nuda muneris uaca
tionem acceperunt qui a iure hanc
excusationem muneris iudica
re cogitur. Si post actam cum
ceperit se excusare uidetur si quod
primo quod habent antequam suscipiat
iudicium uelit se excusare nec
audiendus est. Sumit enim agere
cepto iudicium renuntiat excu
sationi quia si postea iustam cam
tauit uidetur uel ad tempus ex
cusetur non est malum ut finem
iudicium si eius principatu finiatur
est actoris. Collatoribus eum
est ueteri iudicem qui sit cognosci
at tamen excusatione quidem iudica
o nouo iterum iuris iudicandum
committet. Modestinus.
Ad excusationem muneris defici
ens non potest propter in alio anni
sus. eodem tempore duas curas operi
non administrabit. Imperator.

Publica
stium munia
quibus sibi uel
eis cum agendi operam
nulla consistet immunita
tes cum ciuilibus muneribus ha
bent postea dare immuni
tates liberis non relinquunt
sed et generi posteris dare custo
dire ad eos qui ex feminis
nati sunt non pertinet. Idem.
Hii sed etiam conditione muneribus uel
honoribus se astrictum cum ad eo
pelli non possent sponte suscep
tum honore fides eis si uan
da est. conditio quorum sum ad mu
nera sum ad honores applicare
se passi sunt. Ampulcius quod
necessitas patrie hominum cog
at ad honores non est admit
tenda pacto ad hereditum uel
sum legatum ut ille declarat.
Maiores septuaginta annis. Idem.
a tutelis et muneribus uacant
sed qui ingressus est lxx annos
dum egisset uacationem non

[illegible]

utitur quae nondum videtur et maior lex an. quam annum septuagesimum agit.

Immunitates generaliter tributae eo iure ut ad post ea transmittentur imperium sic credentibus civitatum. Celsus.

Semper in civitate nostra senectus venerabilis fuit nam maiores nostri pene eundem honorem senibus quam magistratibus tribuebant circa munera quoque municipalia subeunda idem honor senectuti tributus est. Sed idem honor in senectute locupletem factum et eum de nullo publico munere functus esse dici potest non eximit ab hoc honore privilegio aetatis maxime si non tam corporis labor vel ministerium quam erogatio pecuniae. Et indicti muneris administratio et ea sit civitati in qua non facile sufficientes viris publicis muneribus inveniantur. Lege quae curae loci respicit omnia cum aliquas immunitates nominatim complectantur et de nullo anno ita commemoretur, id est quae colligi potest et ius divum Pium quasi eum misit ad legem nostram pertinere posse et in publicum affinitate. Demum stricte naviculariorum absistendi munere liberos ad excusationem municipalium munerum ut propter et rescriptis divi Pertinacis Marcii Salvio Candido in haec verba rescriptum. Negotiatores qui annonam urbis adiuvant itemque navicularii qui annonae urbis serviunt immunitatem a muneribus publicis consequuntur quamdiu in huiusmodi actu sunt nam remuneranda pericula eorum quin etiam exhortanda praemiis merito placuit qui peregre et publicis muneribus quin etiam publicis cum periculo et labore fungerentur, communicationis vexationibus et sumptibus liberentur cum non sit alienum dicere etiam hos rei publicae causa dum annonae urbis serviunt abesse.

Immunitati quae naviculariis praestatur certa forma data est quam immunitatem ipsi dumtaxat habent non etiam liberis aut libertis eorum praestatur, idque principalibus constitutionibus declaratur. Divus Adrianus rescripsit immunitatem navium maritimarum dumtaxat habere qui annonae urbis serviunt. Licet in corpore naviculariorum quis sit navem tamen vel naves non habeat nec omnia compleat quae principalibus constitutionibus cauta sunt non poterit privilegiis navicularii indultis uti. Idque et divi fratres in haec verba rescripserunt.

Est certa vocatio dicendi ut si quis ad munera municipalia vocatus sit quod negotiari inceperit vel amplius in collegium assumitur ut quod immunitatem pariat vel amplius septuagenarius fieret vel aetate quod publice profiteretur vel amplius liberos suscepit compellatur ad honorem gerendum. Negotia pro incremento facultatum exercenda est alioquin si quis maiorem partem patrimonii sui in negotiationem conferet tamen locuples factus eadem quantitate negotiationis perseveraverit tenebitur muneribus tenebuntur sicuti locupletes qui modica pecunia comparatis navibus muneribus se publicis subtrahere temptant idque ita observandum epistola divi Adriani scripta est. Divus quoque Pius rescripsit ut quotiens de aliquo naviculario quaeritur illud excutiatur an fugiendorum munerum causa imaginem navicularii induat. Conductores vectigalium fisci necessitate subsidii excusantur munerum municipalium non constringuntur id est in eo convenit divi fratres rescripserunt ex quo principali re

scripto intelligi potest non honorem
ductorum datum nec compellandum ad
munera municipalia sed nec exte
nuentur facultates eorum que
subsignate sunt fisco unde sub
sisti potest an prohibendi sint a pre
side vel procuratore cesaris quia sua spon
te se offerant muneribus quod
prorsus se defendere in pia fisco
fecisse dicantur. Coloni quoque
cesaris a muneribus civilibus in
municipalibus liberantur ut ydo
neiores presidiis fiscalibus ex
istant. Quibusdam collegiis vel
corporibus in quibus artificiis su
i cuique ius coeundi lege permissum
est immunitas tribuitur. scilicet
et collegiis vel corporibus in quibus
artificii sui causa unusquisque ass
umitur ut fabrorum corpus est et si
qua eandem rationem originis habent
idest idcirco constituta sunt ut ne
cessariam operam utilitatibus pu
blicis exhiberent nec omnibus promiscue qui
assumpti sunt in his collegiis immu
nitas datur sed artificibus dumtax
at nec ab omni etate eligi possunt ut
divo pio placuit qui reprobavit
prolixe vel imbecille etatis
homines sed ne quidem eos qui augent
facultates et munera civitatum
sustinere possunt privilegiis que tenuio
ribus per collegia distributis con
cessa sunt uti posse plerisque constitutum
est. Eos qui in corporibus al
lecti sunt que immunitatem pretendunt
naviculariorum si honorem decuri
onatus agnoverint compellen
dos subire publica munera accepi
idque confirmatum videtur rescripto
divi pertinacis. V llens
Quibusdam aliquam vacationem mune
rum graviorum conditio tribuit
ut sunt mensores optio valitu
dinaria medici capsarii et arti
fices et qui fossam faciunt vet
erinarii architecti gubernato
res naupegi balistarii specu
larii fabri sagittarii erarii bu
cularum structores carpentarii
gladiatores aquilices tubarii
cornuarii arcuarii plumbarii fer
rarii lapidarii et hii qui cal
cem coquunt et qui silvam incidunt et ar
bores cedunt et torrent. In
eodem numero haberi solent lanii ven
natores victimarii et optio
fabrice et qui egris presto sunt
librarii quoque qui docere possint
et horreorum librarii et librarii
depositorum et librarii caducorum
et adiutores corniculariorum et
stratores et polliones et custo
des armorum et preco et bucina
tor. Hii igitur et inter omnes habentur.

Up. De legationibus. Rubrica.

Legatus mun[icipii] si deseruerit legationem pena affi
ciatur extra ordinaria more
ordine ut plerumque fieri solet.
Legatus contra rem publicam. Idem.
cuius legatus est per alium a prin
cipe quidem postulare potest.
Si tum quis desiit legationem
ante tertiam moram passus sit
cedunt pretium sive procuratorem. Idem.
satisfactionis legati ei qui mu
nus ordinis qui non gratuitam
legationem susceperunt lega
tum ex fori resignatum. Idem.
Cum queritur an in eum qui
legationem susceperit actio dari debeat
in tantum interest ubi quis aut red
diderit aut cum stipulatus sit
quod illud aut datum sit ut le
gationis tempore solvitur. Marcianus.
Sciendum est debitorem rei publice
legationem fungi non posse ut
divus pius claudio saturnino et
faustino rescripsit. sed et eos quibus ius
postulandi non est legationem fungi
non posse et ideo marciana missum
non iure legatum esse missum divus
severus et antoninus rescripserunt. debitorem autem

De legatibus

fisci nō ꝓhibetur legationē fungi.
Si allegatio alicui⁹ publice in
stituta sit nō est cōpellend⁹ ac
cusator ad eū legationē susci
pe qui se amicū uel domesticū
dicit ei⁹ quē accusauit et ita di
ui fr̄es emilio iuso r. p. Le
gati uicarior nō alios dare possūt
nisi suos suo ordine. Cum quis
munere legationis fungi cogitur
et nō alias cōpellend⁹ est munere
legationis fungi quā si priores qui in
eadē curia electi sunt functi sunt se
si legatio ceptorib; uni⁹ desi
deret personas et qui ordine uo
cantur inferiores sunt eo ordine
nand⁹ ordine dū actiam⁹ ad
damenta r. p. Legatio
ēē diuinā inspiciam ciuib; ci
uitatib; ne pl̄es q̄ tres legatos
Legato tēpus. Scā. mittat
posse et quo legatus creatur
ē nō et quo romā uenit sed si
constat legatus sit an nō romē
fiet et lex cognoscent. V. p.
Filio p̄ ꝑ tēm legationis uacatiōe
concedamus imperator. nē ē dan
dio p̄r calisto r. p. ibi uia
quo cesserat ut pr legationē ꝑ
tu allegationē et uaces serias
bono z qui suspitu sit recte de
natur. In suscipiendis legationi
que solo misso creatē cāusa
Filius tertio. P. Plaut. cum ē
ꝑ legationis officiū suscepit ea
tes suū quominus ordine su
o legatus ꝓficiscatur filiū nō
excusat ꝑ tēm uacatiōe biēnii
uendicare posse. qr ꝑ filiū leg
atiōe functus uidetur. Idem.
Paul. r. eum qui legatiōe fungitur ē
tēp̄ uacationis ꝑ ꝑitā nō op
te cōpelli turis ad defendenda
pu. negocia et si de ea cā litigē
tur ut sci. et an. suuano
legatiōe functus biennii uaca
tio conceditur. nec mittitur ut
legatio in ꝑ an ꝑ ꝑuiciā.

nec agentib; mandata sit.
Paul. r. eum qui legatiōe fungi
tur aliens nec ꝑpriis negociis
se tradere in tēpore in qua eā nō
uideri eū quo cōtinua quē
amico suo ꝑ z gratis cōstitu
ū ꝑcipiat. Idem.
Paul. r. de eo tēpore quo legatio
nis tēp̄ legatus ē passus est
posse in legationis tēpore experiri.
Legatus an legationis Idē.
officio functus ē mittere suū agen
tē uel ꝑ potest exceptis his que
ad munia ei⁹ ut tempū spectat
sunt. Si quis in munere le
gationis ante ꝑ ad patriam reuerti
decesserit sumptus qui ꝑficiscen
dū sunt nō restituuntur. Id.
Si alicui munera ē legatio ei
gratuitā suscepit post quē et
paulū legationē mittere. Cum
legationis officio fungitur filiū neg
ocii curare nō potest magis tēm
an eē pmisit ei pupille noie et
uīstitue et defendere cam ex lega
tione quā suscepit nedū ꝑuincia
autē ut ꝑ ea ꝑ cū ꝑcipe of
ficii ipsi⁹ absentē ē ducebatur.
Legatus creatus a ꝑia Scē.
sua legatiōe suscepta in urbē
romā uenit et dū ꝑ ea legatiōe
domū ꝑ erat in ipsa ciuitate in
topoli ... questitū ē an iste
ꝑ uacatio qui ꝑ legati an ꝑ
fecta legationē negociis ut ꝑ
uatis reb; cōstringi pend. nō in
Assensus alie. Plaut. Eū decem
in munus uoluntate sua de
ordine suo legationē suscepe
rit admissa biennii ꝑscripte
Quī libera legatiōe Idē. aget
absit nō uidetur rei pu. cā ab
esse licet nō pu. commodi cā sed sui
commodi abē. Idem.
Is qui legatiōe fungitur libellū
sine permissu principis de alus
suus negociis dare nō pot. Id.
Quod pl̄es legatiōes suscipe nō est

[illegible]

patri. pecunia et si suspectus est et iam compendium fuerit. Cum legatione susceptam si an negocium moveatur et absens defendi desiderat suscepta legatione non admisso munere.

Si quis legatum hostium pulsasset contra ius gentium id commissum esse existimatur: quia sancti habentur legati. et ideo si cum legati apud nos essent gentis alicuius bellum cum eis indictum sit responsum est liberos eos manere. id enim iuri gentium conveniens est. itaque eum qui legatum pulsasset Quintus Mucius dedi hostibus quorum erant legati solitus est respondere. quem hostes si non recepissent quesitum est an civis romanus maneat quibusdam existimantibus manere aliis contra. quia quem semel populus iussisset dedi ex civitate expulisse videretur sicut faceret cum aque et igni interdiceret. in qua sententia videtur Publius Mucius fuisse. id autem maxime quesitum est in Hostilio Mancino quem Numantini sibi deditum non acceperunt. de quo tamen lex postea lata est ut esset civis romanus et preturam quoque gessisse dicitur.

Titulus V. de administratione rerum ad civitatem pertinentium.

Pecuniam quae ad certam speciem civitati relinquitur in alios usus convertere non licet. Lex [illegible]

Periculo posterioris locationis praestitutam conditionem quae suam legem habuerunt tutores. Et quis suo nomine etiam praedio non per subiectam agere debet poenam. et ideo si decurio subiectis aliorum nominibus praedia publica colat quae decurionibus conducere non licet secundum legem usurpata revocentur. Et frumentaria pecunia in alium usum conversa est summa cum incremento debito restituatur. idem est et si contra absentem pronunciatum est: inanis querela est [illegible] administrationis secundum fidem agere actor et curator ponantur. Cum tamen pecuniae suo nomine debitor quis primum solvat necessaria ei omnibus rei publicae frumentaria pecunia morata solidis accipere non debet. si debitores quoque eius et ad solutionem per partem pecuniae compellantur.

Ad frumenti comparationem pecunia data restitui civitati non compensari in erogata debet. sic frumentaria pecunia in aliud usus quam quibus destinata est conversa fuit. veluti in opus balnearum rei publicae. sed et colona fiet causa praestanti compensari quoque frumentarias pecunias non debet. solum a curatore rei publicae videtur.

Si in desperatis debiti frumentarie pecunie cum suis usuris sit in medio et illicite dispensationis modo non absolvi. ne commodiora commoda et usurae usurarum incrementum faciant. Item in existimatione per munia pretia computationem allati quae rei publicae referuntur curator rei publicae restitui videtur. Si eo tempore quo nominatus est ratione posita lapsi facultatibus deprimi debitis rei publicae cedit quae fortuito casu in illis hominum eventum praestare potest curator [illegible] nomine [illegible] praestare debet.

Res rei publicae pacto mutari non potest quoniam magistratus collegae quorum nomine conveniatur illaturi sunt in quibus fieri id non permissum est. actio autem quae propter eum collegam eorum solum ei qui pacto praeiecerit et equitate constituit et quod acceptum est per collegam minime gratum probatur solum et ab heredibus eius pars praestanda in ipsis. Conductorem perficiendi operis publici pro facto suo qui pro incerti et id operis construendi alii locaverat nec a successore operis profecto usuras praestare legis fit [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

uisoris reddere non debet cum pro
re quam in bone fidei contractu in
numeratam sibi fieri solutionem desider
avit et posterior locatio quae sui
periculum agnovit solvit pretium
rei publicae cui substituitur. ¶ Si in
fiteciussent per conductorem si
tigalis in numerum summam conditio
nem in usuras quas iure convenit
numquam praestare in persona cor
uetis aligo is expressum est
sed et si in locatione fundorum post
diem temporis in non dum dubi
tatum in solvenda pensione e
anni pacto complexum si exemplo
tamen lege conductionis fides
bona sequenda est. P. iur.

Curatores cuius officium diversa
pecunia quae ob id in solutum pub
lice dare placuit pretio vice
nummorum non liberantur. pro
tali exemplo tutore conveniendus
est is qui gessit. ¶ Pecuniam rei publicae
in V annis reddi ex cautione
non exacta curator rei publicae quam
locavit certis annis coloni
si reliquam tradere et de fructi
bus solvi mallent quae servari non
potuerunt successor quam loca
vit tenetur id in vectigalibus
non ita posse constitui et est sed su
temporis singuli periculum praestare
in eum qui administrationis tempore
debitoribus rei publicae novatione fac
ta pecuniam cavit post depositum
officium actionem denegari non
oportet diversa causa est eius qui soluto
sit curatoris filius et cum mercedem a
publice vendidit aut locavit.
¶ Filium pro patre curatore rei publicae
do cavit cogi non oportet nec interest
quin meum pater emancipatum per quem
curator constitueretur etiam pro
bonis suorum cognationis causa con
tulerit. ¶ Pro magistratu fide
iussor interrogatur pignora quorum
specialiter cedit in eum casum pigno
ra intercipitur data quo tene

Licentiam mutuae post quam res ab
eo servari non poterit pro quo iterato
legata municipi. V. Sp. Si
ne pecunia in aliam rem quam destinatur
nolunt convertere sine principis
auctoritate non licet et ideo si unus
opus fieri iussit quod Falcidiae
legis incremento fieri non potest
permittitur. ¶ Summam quae eo
nomine debetur in id quod maxime
necessarium rei publicae videatur convertere
Sin non plus summae in sua opera
delegantur et legis Falcidiae
interventu id quod relinquitur
omni operis extructioni non suffi
cit permittitur in unum opus quod
civitas velit erogari si mu
nicipio pecunia legata est ut ex
redditu eius venatio aut spec
tacula edantur senatus in ea
causa erogari vetitur et pecuniam
eo legatam in id quod maxime
necessarium municipibus videatur
conferre permittitur ut in eo
munificentia eius qui legavit
inscriptione notetur. P. iul.
Decuriones pro illis frumen
tum quod annonae tempore praestatur
sine pretio non sunt cogendi nec
ad opus novum pecuniam specialiter le
gatam sive etiam relatam refici
Magistratus rei publicae. Idem. Salute
non tantum dolum sed etiam latam ne
gligentiam et amplius quam dili
gentiam debent. Callistr.
Si filius familias voluntate patris magistra
tum gessit volente existima
batur in solidum patrem teneri in id quod
eius nomine rei publicae abest. Mod.
Calculi erroris detectio et post
decennium ut instrui certa
tur si scriptore expleta dica
tur non retractabitur. P. lib.
Ei periculo redemptores sui et ante tempus
pecuniae quia apud curatores re
mansit usuras ex diversis e
nero quae a receptoribus operum
exigi non potest fortis dicitur

ad periculum ad curatores non pertinere. Idem rescripserunt: operum pecuniam non ad heredes curatoris pertinere. Idem rescripserunt: agros rei publicae retrahere curatorem civitatis debere, licet a bonae fidei emptoribus possideantur, cum possint ad auctorem suum recurrere. Imperatores Severus et Antoninus rescripserunt: operum exactionem sine cautione non oportere committi. Idem rescripserunt: curatores si negligenter in distrahendis bonis se gesserint, in simplum teneri, si per fraudem, teneri in duplum, nec ad heredes eorum poenam descendere. Idem rescripserunt: pecuniam ad annonam destinatam distractis rebus curatorem exigere debere. Idem rescripserunt: inte... necesse oportet qui non gerit officio functi sunt secundum litteras Adriani. Idem rescripserunt: a curatore kalendarii cautionem exigi non debere, cum a praeside exigere eum quis sit dignitati. Idem rescripserunt: curatorem in nomine collegae teneri si insciente eo praeses constituit. Idem rescripserunt: nomina quae debitorum facta sunt tempore curatoris periculo ad ipsum pertinere, quae vero antequam curator fieret idonea non erant, aequum non esse periculo ad eum pertinere. Imperatores Severus et Antoninus rescripserunt: eum qui pecuniam publicam magistratus sui tempore et post non pauco tempore detinuit usuras praestare debere, nisi si quid allegare possit quare eam tardius intulisset. Modestinus. Idem rescripserunt. Ulpianus. Lis est finitis custodientes arbitrii non solum periculi publicae commissum est sed et ordini et in possessionibus civitatis ut cum de probatione morum et pietate artis eligant ipsi quibus se liberos suos in aegritudine corporum committant. Marcianus.

Illa decreta, *de decretis ab ordine faciendis*, quae non legitimo modo de curionum coetu facta sunt, non valent. Ulpianus.

Lege autem municipali cavetur ut ordo non aliter habeatur quam duabus partibus adhibitis. Idem.

Rei publicae ambitiosa decreta decurionum rescindi debent, sive aliquem debitorem dimiserint sive largiti sint. Proinde ut solent, sive decreverint de publico alicui vel praedia vel aedes vel certam quantitatem praestari, nihil valebit huiusmodi decretum. Sed et si salarium alicui decuriones decreverint, decretum id numquam ullius erit momenti, nisi si ob liberalem artem fuerit constitutum vel ob medicinam ob laesas civis salutem.

Quod semel ordo decrevit, Paulus, non oportet id rescindi, divus Hadrianus in commentariis libro ... nisi ex causa, id est si ad publicam utilitatem respiciat rescissio prioris decreti.

Municipali lege ita cavetur. Scaevola. ... si quis decurio municipii agere in iudicio pro re et solvit ordo gratis ... quaesitum est an poenam sustinere debeat qui ignorans adversus decretum fecit. Respondit, et legis poenam ... competere. Ulpianus. *De operibus publicis.*

Curator operis publici civitatis quaestio scriptum est morte ad accusationem praestandi sicuti cessationis nomine, quia quod admittitur morte heredes sicut diligentiae reliquit qui in eius postea ... post mortem eius successit nullo honore decessit. Si ... opus aquaeductus in alio municipio constitutus postea susceperat ... post exclusus est ... electio ... municipii ... quia implicitus qui sub alterum tamen est substinere oportuisset et cum privilegium ... ipsi publici ... muneris a se quaeri excusationem. Paulus.

Quod liberalitate non necessitate debiti reddidit, sic uti potest ad opera facienda consistere ...

[illegible]

centie sic fructum de inscriptione no-
minis sui operis si qua fecerit cap-
ere permittendum non est. Curato-
res operum cum redemptoribus ne-
gotium habent, res publica autem cum his qui
efficiendo operi praesunt. Quatenus
ergo et quis et cui obstrictus sit aesti-
matio praesidis provinciae est. Nec enim permittitur
nomine civium liberalitatem o-
pus destructum et aliud nomine a-
liorum inscribantur et propria renovatio-
ne [?]. Si milites civium in pri[?]
liberalitatis praeses provinciae auctori-
tatem suam interponat. Macer.

Opus novum privato etiam sine princi-
pis auctoritate facere licet, praeterquam si
ad aemulationem alterius civitatis
pertineat vel materiam seditionis prae-
beat vel circum theatrum vel amphithea-
trum sit. Publico vero sumptu opus
novum sine principis auctoritate fieri non
licere constitutionibus declaratur. Inscri-
bi autem nomen operi publico alterius quam prin-
cipis aut eius cuius pecunia id opus
factum sit non licet. Modestinus.

Et quidem pecunia novum [fieri] non debet.

Si legatum sit civitati. Ulpianus. Si decreve-
rit ordo ad opus reficiendum usurae q[uae]
et qui incipiunt debere ex pecunia rei pu-
blicae ita convertuntur; si quidem
dies non sit adiectus qui statu-
as vel imagines ponere eas lega-
verunt, semenstri tempore a praeside pro-
vinciae praestituto, et nisi po-
suerint heredes, usuras semisses
intra sex menses; si minores semis-
ses usuras rei publicae praestant. Si vero
dies datus est intra diem praestituta
deponant; si autem non invenerit sta-
tuas debere aut de loco contro-
versia fuerit, semisses praestare debent.

Fines publicos a privatis detineri
non oportebit. Curabit igitur praeses provinciae, si qui
publici sunt, a privatis separare
et publicos reditus potius augere.

Si quae publicae in aedificia vel
a privatis occupatae inveniuntur, aestimare
utrum ne vendenda an publicis [?]

sint an vectigalia ubi eis sanctio
fit, et potius id consultius esse rei pu-
blicae debet sequi. Macer.

De operibus quae in municipiis vel imposi-
tis in rebus publicis fiunt aut si minimum
aestimatum divus Marcus praepositum [?]
decrevit communi consilio praesidis [?] fieri.

Pecunia quae in opera nova legata est
potius in tutelam eorum
operum quae sunt convertenda quam ad in-
choandum id est opus erogandam divus
Pius rescripsit: scilicet si satis operum civitas habeat et
non facile ad reficienda ea pecunia i-
nveniatur. Callistratus.

Si quis opus ab a-
lio factum adornandi causa marmoribus vel
alio quocumque modo ex voluntate
populi se facturum pollicitus sit, nominis
proprii titulo scribendo, manentibus p-
riorum titulis qui ea opera fecissent;
id fieri debere senatus censuit. Quod si
privati in opera quae publica pe-
cunia fiant aliquam de suo adie-
cerint summam, ita titulo inscriptionis
uti eos debere iisdem mandatis cau-
tum, ut quantam summam contulerint
in id opus scribant. Modestinus.

De nundinis.

Nundinis impetratis a princi-
pe non utendo quis
decennii tempore
usum amittit. Callistratus.

Si quis ipsos cultores agrorum vel
piscatores deferre utensilia in ci-
vitatem iusserit, ut ibi ea distra-
hant, destituetur annonae praebitio cum a-
vocentur ab opere rustici qui con-
festim ubi detulerint merces, tem-
pus ad opera sua reverti debeant;
denique sine praesentia et aucto-
ritate principis, ut Plato constituerit, ci-
vitatem quae bene et
beate habitare possit imprimis
inter negotiatores necessarios diffi-
cile [?]. Ulpianus.

De pollicitationibus.

Si pollicitus quis fuerit rei publicae opus
se facturum vel pecuniam
daturum, in usuras non

[illegible]

conveniretur: sed si moram fecerit, usurae accedunt, ut imperator noster cum divo patre suo rescripsit. Non semper autem obligari eum qui pollicitus est sciendum est. Si quidem ob honorem decretum sibi promisit vel decernendum vel ob aliam iustam causam, tenebitur ex pollicitatione; si vero sine causa promisit, non erit obligatus. Et ita multis constitutionibus et veteribus et novis continetur. Item si sine causa promisit, coeperit tamen facere, obligatus est qui coepit. Coepisse sic accipimus, si fundamenta iecit vel locum purgavit. Sed et si locus illi petenti destinatus est, magis est ut coepisse videatur. Item si apparatum sive impensam in publico posuit. Sed et si ipse non coeperit, sed cum certam pecuniam promisisset ad opus rei publicae, contemplatione pecuniae coeperit opus facere, tenebitur quasi coepto opere. Item cum columnas quidam promisisset ad opus rei publicae, imperator noster cum divo patre suo ita rescripsit, quod non certam pecuniam rei publicae pollicitus est, liberalitate perfecta non cogitur. Sed et si columnas civitatibus promisit et opus ea re suspenditur, civitatibus vel privatorum indicatum est, censui quod gestum est non oportere.

Si quis opus quod perfecerit adsignaverit, deinde id fortuito casu aliquid passum sit, periculum ad eum qui fecit non pertinere imperator noster rescripsit.

Si quis rem aliquam voverit, voto obligatur. Quae res personam voventis, non rem quae vovetur, obligat. Res enim quae vovetur soluta quidem liberat vota, vero ipsa sacra non efficitur. Voto autem patres familias obligantur puberes sui iuris; filius enim familias vel servus sine patris dominive auctoritate voto non obligantur. Si decimam quis bonorum vovit, decima non prius esse in bonis desinit quam fuerit separata. Et si forte quis decimam voverit et decesserit ante separationem, heres ipsius hereditario nomine decimae obstrictus est. Voti enim obligationem ad heredem transire constat.

Pactum est duorum consensus atque conventio, pollicitatio vero solius offerentis promissum. Et ideo illud est constitutum, ut si ob honorem pollicitatio fuerit facta, quasi debitum exigatur. Sed et coeptum opus, licet non ob honorem promissum, perficere promissor cogetur, et est constitutum. Si quisque ex pollicitatione tradidit se immunem a principibus et vendicare eam velit, repellendus est a petitione, quia consumptum est et hi voluntates in civitates collatas paenitentia non revocari. Sed et si cessaverint munera propter quae possit dici, cum accepit concedendam.

Propter incendium vel terrae motum vel aliquam ruinam quae rei publicae contingit, si quis promiserit, tenetur.

Q[uod] decretum et epistula quaeque minus credendi gratia [illegible] quis conpellendi eum ab edicto non posse.

Totiens locum habet deminutio pollicitationis in persona heredis, quotiens non est pollicitatio ad heredem facta. Ceterum si ob honorem facta sit, eius aliena in loco heredis et in heredis persona non minuitur. Si quis pecuniam ob honorem promiserit coeperitque solvere eam, tale quasi coepto opere imperator noster rescripsit. Non tamen [illegible] si etiam [illegible]; si quid ob honorem pollicitatur, sit debere implere sciendum est; et ita rescripto imperatoris nostri et divi patris eius continetur. Si cum res publica necessitatem imposuit statuae principi ponendae quae non promisit, non esse necesse ei dare perpetuo rescripsit imperator noster et

dum priscis continetur. Paul.

Ob casum quem civitas passa est si quis promisit se aliquid facturum et non inchoavit, non tenetur, ut divus Severus rescripsit. Diogeni. Ulp.

De pollicitationibus in civitate factis iudicium cognitionem esse divi fratres Flavio Celso in haec verba rescripserunt: Probe faciet Statius Rufinus si opus proscaenii quod se Segobrigensibus exstructurum promisit quando aggressus fuerat perficiat, nam et si adversa fortuna usus in exilium a praefecto urbis relegatus est, tamen gratiam inivit quod sponte dicavit munificentiae; nam cum et absens per amicos perficere opus istud possit, et si cessaverit curatores constituti qui legitime per eum tertia parte possit nomine publico adire ad hoc, et si alii iudices potuerint qui eum primum potius per quod inceptum perficeretur cogi, oportet et si opus perficere ab eo deberet constituit, ducere cum rei publicae ad hanc eam ... aut probaverint ... fundum quem in territorio Gaviniorum? habet.

Ex pollicitatione quam ... Modest.

Si quis ob honorem ad rem publicam fecit ... quin teneatur, ... haec vero eius, si ob honorem quidem facta promissio in solidum teneri, ... quod per eum opus promisit, capere ... ac liberalitati solvendo non fuit, ut ... heredem in quinta parte patrimonii defuncti liberorum ... teneri divi Severi et Antonini ... cum ... si et ipsum donatorem ... pauperem factum et promissio opus ... quintam partem patrimonii sui teneri divus Pius constituit. Idem.

Sed etiam ... ne ... sic pollicendo sub hac conditione pollicitatum est ut ... ad eam rem

maneat et ipsa usuras semisses ad primam ... rem resolvi ... in haec verba. Quod ... post mortem patri sua ... quoniam ipsi possiderent in bonis ... verba conditionem pollicitationis heredem ... decesserit, quo casu etiam ... conditio nata est formam pollicitationi datam servandam esse. Idem.

Si quis ob honorem vel sacerdotium pecuniam promiserit, etiam quod honore vel magistratu ... ad ... non oportere ... tamen ... in pecuniam quam ... ob honorem vel magistratum promisit ... principalibus constitutionibus cautum est, forte ab ipso vel ab ipsa re publica exigi ... inchoatum fuit.

In privatis operibus ... Idem. ... his qui fecerint opera, statuas alias ponere non possumus ut ... divi Severi continetur, cum ... honestioribus fungerentur, opus promiserint ... honorem ... cogi ... quam operis instituendi divus Antoninus rescripsit. Pap.

Imperatores Severus et Antoninus rescripserunt opera exstruere eos qui pro honore polliciti sunt non pecuniam pro his inferre cogi ... rescripserunt ... conditionibus quae in rem publicam fiunt et ita demum ratas esse si utilitatis publicae ... si ... quod ... non debere et ratio non ... quod consuetus est et ... legata ... vectigal ... ... tollerabilia quae vetus consuetudo comprobat.

Si quis sui alieni... Pap. ... honoris ... opus facturum se in aliqua civitate promisit ad perficiendum ... quod heredes eius ...

[illegible gloss]

et constitute dum tamen obligate est. Sed si quis ad honorem opus facturum se in civitate aliqua promiserit atque inchoaverit et priusquam perficeret decessisset heres eius extraneus quidem necesse habet aut perficere aut partem quintam patrimonii relicti sibi ab eo qui id opus facere instituerat si ita mallet civitati in qua id opus fieri ceptum est dare. Is autem qui ex numero liberorum est si heres extiterit non quinte partis sed decime concedere necessitate afficitur et hoc divus Antoninus rescripsit. Vlp.

Nec liberi nepotem quorum ex filia continentur divus Pius rescripsit.

De variis et extraordinariis cognitionibus et si iudex litem suam fecisse dicetur.

Preses provincie de mercedibus ius dicere solet sed preceptoribus tantum studiorum liberalium. Liberalia autem studia accipimus que greci eleutheria appellant. Rhetores continebuntur grammatici geometrie. Medicorum quoque eadem causa est que et professorum nisi quod iustior cum hi salutis hominum illi studiorum curam agant et ideo his quoque extra ordinem ius dici debet. Sed et obstetricem audiant que utique medicinam exhibere videtur. Medicum autem fortassis quis accipiet etiam qui alicuius partis corporis vel certi doloris sanitatem pollicetur ut puta si auricularius si fistule vel dentium. Non tamen si incantavit si imprecatus est si ut vulgari verbo impostorum utar si exorcizaverit. Non sunt ista medicine genera tametsi sint qui hos sibi profuisse cum predicatione affirment. An et philosophi numero professorum sint? Et non putem non quia non religiosa res est sed quia hoc primum profiteri eos oportet mercennariam operam spernere. Proinde nec quidem iuris civilis professoribus ius dicetur. Est quidem res sanctissima civilis sapientia sed que pretio nummario non sit estimanda nec dehonestanda dum in iudicio honor petitur qui in ingressu sacramenti offerri debuit. Quedam enim tametsi honeste accipiantur inhoneste tamen petuntur. Ludi quoque litterarii magistris licet non sint professores tamen usurpatum est ut his quoque ius dicatur. Iam et librariis et notariis et calculatoribus sive tabulariis et ceteris artium opificibus sive artificibus que sunt ex his ut notas scribunt nequaquam extra ordinem ius dicere debebit preses. Sed et si comites salarium petant idem ius est quod in professoribus placet. Sed et alienis etiam ipse preses cognoscere debet. Ergo quid adversus advocatos agatur dum fides rescripti in honorariis; quorum advocatorum ita versari iudex debet ut pro modo litis proque facundia advocati et fori consuetudine et iudicii in quo erat acturus estimationem adhibeat dummodo licitum honorarium quantitas non egrediatur. Ita enim rescripto imperatoris nostri et patris eius continetur. Verba rescripti ita se habent: Si Iulius Maternus quem patronum cause tue esse voluisti fidem susceptam exhibere paratus est eam dumtaxat pecuniam que modum legitimum egressa est repetere debes. Advocatos accipere debemus omnes omnino qui causis agendis quoquo studio operantur non tamen qui pro tempore non affuturi causis aliquid accipere solent advocatorum numero erunt. Sed an cautum est honorarium vel si quis de lite pactus est an pe-

[illegible gloss]

de variis et extraordinariis cognitionibus et si iudex litem suam fecisse dicatur

te possit, intercinus. Et quidem de pactis ita rescriptum est ab imperatore nostro et a divo patre eius: Litis causa malo more pecuniam tibi promissam ipse quoque profitentis. Sed haec ita est, si suspensa lite societatem futuri emolumenti cautio pollicetur. Si vero post causam actam cauta est honoraria summa, peti poterit usque ad probabilem quantitatem, etsi nomine palmarii cautum sit: sic tamen ut computetur id quod datum est cum eo quod debetur neutrumque compositum licitam quantitatem excedat. Licita autem quantitas intellegitur pro singulis causis usque ad centum aureos. Divus Severus ab heredibus advocati mortuo eo prohibuit mercedem repeti, quia per ipsum non stetit quominus causam ageret.

Ad nutricia quoque officium praesidis vel praetoris devenit, nam nutrices ob alimoniam infantium apud praesides quae sibi deberi petunt. Sed nutricia eo usque producimus, quoad infantes uberibus aluntur: ceterum post hoc cessant partes praetoris vel praesidis. Hoc ita si apud praesides petantur, interimus an de nutritionibus petitionibus possint praesides cognoscere et pro nutritio debere admitti. Idem.

De usu aque et de iuris novis manilitteris institutis. Item de quis alienus a sciente possessis fecit: cur et de eo pro dato pro ... misse in scientiam suum ... sed heres eius qui in plenum scientia ... tribui debuerit, sed medio id non est, auctoritate eius qui iure potuit factum est, praeses provinciae decerni oportere in usu ... ius quod secundum rei aequitatem et iurisdictionis ordinem convenientem formam reciperet. Idem.

Si medicus cui curandos suos oculos qui eis laborabat commiserat periculum amittendorum eorum per adversa medicamenta inferendo compulit ut ei possessiones suas contra fidem bonam aeger venderet: incivile factum praeses provinciae coerceat remque restitui iubeat. Idem.

Divus Pius etiam Antoninus rescripsit in studiosos qui salaria petebant haec verba exigi posse. Callistratus.

Cognitionum numerus cum ex variis causis descendat, in genera dividi facile non potest: in summa tamen dividitur. Nam cognitionum in quattuor genera dividi possunt: aut enim de honoribus sive muneribus gerendis agitur, aut de pecuniaria re disceptatur, aut de existimatione alicuius cognoscitur, aut de capitali crimine quaeritur. Existimatio est inlaesae dignitatis status, legibus ac moribus comprobatus, qui ex delicto nostro auctoritate legum aut minuitur aut consumitur. Minuitur existimatio, quotiens manente libertate circa statum dignitatis poena plectimur, sicuti cum relegatur quis vel cum ordine movetur vel cum prohibetur honoribus publicis fungi vel cum plebeius fustibus caeditur vel in opus publicum datur vel cum in eam causam quis incidit, quae edicto perpetuo infamiae causa enumeratur.

Consumitur vero, quotiens magna capitis deminutio intervenit, id est cum libertas adimitur: veluti cum aqua et igni interdicitur, quae in persona deportatorum evenit, vel cum plebeius in opus metalli vel in metallum datur: nihil enim refert, nec diversa poena est operis et metalli, nisi quod refugae operis non morte, sed poena metalli subiciuntur. Gaius.

Si iudex litem suam fecerit, non proprie ex maleficio obligatus videtur: sed quia neque ex contractu obligatus est et utique peccasse aliquid intellegitur, licet per imprudentiam, ideo videtur quasi ex maleficio

lesitio tem in factum actio et si qui tam
cetera ite qui religiosi videantur
iussi sunt penam sustinebit. Vlp.
Proxenetica de proxene
licito iure petunt. ticis.
Si proxeneta Idem
intervenerit faciendi nominis ut
multi solent videamus an possit
quasi mandator teneri et non puto
teneri quia hic monstrat mag
nomen quam mandat tamen et si laudat
nomen idem dico et si aliquid philan
tropi nomine acceperit nec ex loca
to nec ex conducto erit actio plane
si dolo solo vel calliditate credito
rem circumvenit de dolo actione te.
De proxenetico quod est sordidum Idem. Nelegi
tima solent presides cognoscere sic tamen
ut et in his modus esse debeat et quan
titatis et negotii in quo opera is
ta defuncti sunt et ministerium qua
le accommodaverunt facilius quod grece
appellant . peti apud eos potest si
quis forte condicionis vel amicicie vel
assessure vel cuius alterius huiusmodi
proxeneta fuit sic enim hi homines
tam in magna civitate officiantur
est enim proxenetarum modus qui emp
tionibus venditionibus commerciis con
tractibus licitis utiles non adeo improba
bili more se exhibent. Vlp. de censi
Sciendum est esse quasdam colo bus
nias iuris Ytalici ut Rubrica.
est in Syria Phenice
splendidissima Tyriorum
colonia unde michi origo est
nobilis regionibus serie seculorum an
tiquissima armipotens federis
quod cum Romanis percussit tenacis
sima. huic enim divus Severus et imperator noster ob e
gregiam in rem publicam imperiumque Romanum ob
insignem fidem ius Ytalicum dedit sed
et Berytensis colonia in eadem pro
vincia Augusti beneficiis gra
tiosa et ut divus Adrianus in qua
dam oratione ait Augusta colonia
que ius Ytalicum habet. est et Helio
politana colonia que a divo Severo
per belli civilis occasionem Ytalice
colonie rem publicam accepit est
et Laudicena colonia in Syria Coe
le cui divus Severus ius Ytalicum ob bel
li civilis merita concessit. Ptho
lomensium enim colonia que inter
Phenicem et Palestinam sita est nichil
preter nomen colonie habet.
Sed et Emisene civitati Phenices
imperator noster dedit ius colonie
iurisque Ytalici eam fecit. Est
et Palmirena civitas in provin
cia Phenice prope barbares gentes
nationes collocata. In Pales
tina due fuerunt colonie Cesa
riensis et Elia Capotolina sed ne
utra ius Ytalicum habet. divus quoque
Severus in Sebastenam civitatem
coloniam deduxit. In Dacia quoque
Zernensium colonia a divo Tra
iano deducta iuris Ytalici est.
Zarmizegetusa quoque eiusdem iu
ris est. Item Napocensis colonia et
Apulensis et Patavicensium vicus
qui a divo Severo ius colonie
impetravit. Est et Ilienensium colon
ia Apamena et in Ponto Sinopen
sis est et in Cilicia Selinus et Traia
nopolis. Idem.
Vessia (?) pro censuum edictis non
professionibus evanescit. Idem.
Etatem in censendo significare ne
cesse quia quibusdam etas tribuit
ne tributo onerentur veluti
in Syria a .xiiii. an. masculi a
.xii. femine ad .lxv. an. tributo
capitis obligantur etas autem spec
tatur censendi tempore rebus concus
sam immunitatem non debere iter
dici rescripto imperatoris nostri ad
Pallianum recte expressum est
quippe personis quidem dat
a immunitas cum persona
extinguitur rebus numquam

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

extinguitur. Item.

Forma censuali cavetur ut agri sic in censum referantur. nomen cuiusque fundi et in qua civitate et in quo pago sit et quos duos vicinos proximos habeat et arvum quod in decem annos proximos satum erit quot iugerum sit vinea quot vites habeat olive quot iugerum et quot arbores habeant. pratum quod intra x. an. proximos sectum erit quot iugerum. pascua quot iugerum esse videantur. item silve cedue. Omnia ipse qui defert estimet. Illam equitatem debet admittere censitor ut officio eius congruat relevari eum qui in publicis tabulis delato modo frui certis ex causis non possit. Quare et si agri portio chasmate perierit debebit per censitorem relevari. Si vites mortue sint vel arbores aruerint iniquum est eum numerum inseri censui. quod si exciderit arbores vel vites nihilominus eum numerum profiteri iubetur qui fuit census tempore nisi causam excidendi censitori probaverit. Si non quis agrum in alia civitate habet et in illa civitate profiteri debet in qua ager est. agri enim tributum in eadem civitate debet levari in cuius territorio possidetur. Eos quibus data beneficia propria immunitate est ipsa extinguitur generaliter tamen cui locis aut civitatibus immunitas sit data et ius ut alter perveniret transmittatur. Si cum ego fundum possiderem professus sum petitor autem non sum professus actionem illi manere placet. Cum fiscus deferendi id conservandum est ut nationes eorum que censentur et officia certificia specialiter deferantur. Lacus quoque piscatorios et portum in censum dominus deferre debet. Saline si que sunt in prediis eque et ipse in censum deferende sunt. Si quis inquilinum vel colonum non fuerit professus vinculis censualibus tenetur. Que post censum editum nata aut postea quesita sunt intra sententiam operis consummatis professionibus etiam possunt. Si quis veniam petierit ut censum suum emendare permittatur deinde post impetrationem cognoverit se non debuisse hoc petere quia res emendationem non desiderabat nullum ei preiudicium ex eo quod petiit ut censum emendaret fore rescriptum est. Paulus.

Cum possessor unus expediendi negotii causa tributorum iure conveniretur adversus ceteros quorum eque predia tenentur ei qui conventus est actiones a fisco prestantur scilicet ut pro modo prediorum pecuniam tributi conferant. Et non utiles actiones prestantur quia fiscus pecuniam suam recepit tamen quasi nomen vendidisse pretium accepisse videtur.

Cum non lata retributoris et ex causa fideicommissi predia restituerunt actiones et earum pri...

an. litteris habuit quia legato est solu
to locum hic voluit. Paulus. Pecu
nia tributi que sua die non est
recollecta quominus solvi unit
pignoris distrahatur collata:
moratoria cautione non admittitur
nec audietur legatarius. Idem
de tributis preteriti temporis que heres
solvendo sit et is qui tributis re
cipiendis propositus fuit. Celsus.
Colonia philippensis iuris italici
est. Italica sit. Paulus. Idem.
Lusitania pacenses et Eme
ritenses iuris italici sunt. Idem va
lentini et lusitani iuris italici
est. barcinonenses quoque ibidem im
munes sunt. lugdunenses galli
item viennenses et narbonenses
iuris italici sunt. In germania
inferiore agrippinenses itali
ci iuris sunt. Laodicea in syria et
beritus et phenices italici iuris
sunt et solum earum. emise ia
nor civitas a divo sev. et ant.
fei est. divus sev. et ant. antioc
colonos fecit salvis tributis.
Tempore nostri imperatoris emise
nor coloniam coloniam et iuris
italici sunt. Divus vespasia
nus cesarienses colonos fecit non
adiecto ut et iuris italici essent
sed tributum his remisit capitis sed
divus titus et solum immune
factum interpretatus est. Similes his ca
pitulenses esse videntur. In
provincia macedonia cassadrenses
philippenses dienenses iuris
italici sunt. In provincia asia
due sunt italici iuris troas
et parium. In provincia cuspide sis
est colonia antiocensium. In affrica
cartago utica aleptis magna a
divo sev. et ant. iuris italici fac
sunt. De verborum significationibus.

Verbum hoc Ulp.
si quis tam masculos
quam feminas complectitur.
Urbis appellatio Paulus.
tio muris autem rome continen
tibus edificiis finitur quod latius patet.
Cuiusque diei maior pars est horarum vii.
primarum diei non supremarum. Ulp.
Iter faciendo xx milia passuum
in dies singulos peragenda sic acci
pienda sunt ut si post hanc dimi
nutionem minus quam xx m. passuum
supersint integrum diem accipiat
veluti xxi m. sunt passuum bi
duum eis attribuitur que dimi
natio in totum accipienda erit sic
dies non computatur. Et quod ab hoste
decessit dum hereditas non potest
quia sui defecerit. Paulus.
Recte appellatio tum significat
est appellatio latior est. Idem. cum autem
quia proprie que in ea que est computati
one patrimonii nostri sunt continetur
cum proprie significat ea referatur quam
in nostro patrimonio sunt. Opere le
gato vel conducto his verbis la
bore atque opus significatur quam
et ut et ope sua aliquid corp
Nomen et in appellatione Ulp. pertin
ad omnem effectum et diligentiam. Pomponius.
Verbis ex legibus sic accipiendum est
tam ex legum sententia quam ex verbis. Paulus.
Sponsio appellatur non solum que per
sponsum interrogationem fit sed omnis
stipulatio promissioque est. Idem.
Eius opportet tempus quod fuerit
tempus saligat actionis illo finitur.
Mercede appellatur Ulp. excepto
notatur illo cepisse tantum fructus
et fructum et universum. Idem.
Creditores accipiendos esse constat
hos quibus debetur et quibus actione per
cetero ut iure civili sit ulla excep
tionis perpetue remotione vel bono

uino l' ex ordinario fit puetu sui iudicium sui sub condic̃e q̄ si debeatur natura nõ sunt loco creditorum ẜ si nõ fit mutua pe quia ẜ consensus creditoris accip

Creditor appellac̃ G[ai]us. Intell. nõ hi tñ accipiuntur q̃ pecunia credita ¯mcrederit ẜ et qb; ex q̃

Si cui ex empto l' L[abeo]. Iubz ca ge ex locato l' ex alio ullo x[...] be tur debẽ. ẜ et si ex delicto debeat mi uidẽ posse creditoris loco ac cipi q' si ex p[ro]ptr ca ain lic[et] x ite dicẽ creditoris loco n ẽ posita ẽe. Cum fur soluit q̃ tar dius soluit nã et tẽpe mi solui

Minus apptellac̃ i[n]ugo in L[abeo]. De cupientis continentur. Res a bẽ intendit ut sab. att. et pe dius putat i hec quar corpus manet. for tñ mutata est et io si corrupte reddite sunt ul' tissi gnuate uideri abẽe qui prius plus estimarĩ pro q̃ie

Desinic a abẽe res tẽ uidi cuius sic redit in potatem ne amit te eius possẽem possẽm eo hec q' furto pẽe subtracta ẽ. Abẽ i ea res quem[ad]modum bi ams n ẽst. Ipso et sabe existimãt. Plur.

Sue uestimentũ scissũ reddi ul' res corrupta reddita sitti cuti cipi collisi aut tabu la rasa pictura rasa uidẽ re abẽe qui ear rei[rum] pciu non in sia. ẜ ui aut fit potem[ur] ante si dñs rem q̃ s furto ablatã ig norans emit recte dicitur res abẽe i si pẽa alicia ẽ sciẽt q̃ ui ei res ab ẽe eni pciu abẽ.

Rem amisisse ui q alicit nũ ius psequendi actõem

Bona civitatis ab V[l]p. Ir usive publica dicta sunt sola ẽi

[...]xte capu. sunt q̃ ppli romani sunt

Eum qui uectigal ppli G[ai]us. romani conducti hĩt publicani appellam. nã et pu. appud iq̃ ppli; cũs a ppli romani resp[...] iat. ciuitates ẽi loco priuatorum habetur. Vlp.

Inde pu. lẽm' n sca n religio sa nec ea que pu. usib; sunt de tinata ẜ si qua sunt ciuitati uelud bõa ẜ et peculia suorum ciuitatũ ut proculdubio. pu. habetur. Publica uectigalia intellige debem' ex qb; fiscus uectigal capit quale ẽ uec tigal portus l' uenaliũ rerũ ut salinar et metallarum et p

Muneribus Plur. Is[...]ullarum modis dicitur. uno doni et ideo munia dicta sol: cum amit ti uel alio lon' q' eis remitta uacatõem militiae munis: p stat uide immunitatem ap pllam. ideo offiñ tñ muniam intana et quosdã milites in munificos uocari g' muniape dia q' munia ciuilia capiunt

Lab. l' proas relam dif Vlp. sunt q' quedã agantur q̃ ea gerantur quedã contrahã et actus q̃o uerb g[e]n[er]ale ẽ si uerb sit re quid agatur uti stipltẽ. sit re ut m[...]ationẽ. Con[tra]ctũ ẽ a eis ultro citroque obligo nascitur. q. e. ẽina. uocantur lucri ẽptõem. uen. loca. [con]duc. so[cie]tatẽ. gestu rem significare sin u

Verba contraxerit Lab. Ubi scam gesserit n pertinet ad testaiũ.

Principes lõca contrac[...] Plur. inuenitur q̃ obligẽs [con]tractae

Plus est in restõe q' i G[ai]us. exhibitõe nã exhibe ẽ p[rese]ntiam corpus pbre restitue ẽ i p[...]

facere fructus; non etiam plantas ex arboris loco continentur. Gaius.

Nihil aliud est hereditas quam successio in universum ius quod defunctus habuit tempore mortis. Paulus.

Recte dicimus eum fundum totum nostrum esse etiam cum ususfructus alienus est, quia ususfructus non dominii pars sed servitutis est ut via et iter. Nec falso dicitur totum meum esse cuius non potest ulla pars dici alterius esse. Et hoc Iulianus scribit et est verius. Quintus Mucius ait partis appellatione rem pro indiviso significari: nam quod pro diviso nostrum sit, id non partem sed totum esse. Servius non ineleganter partis appellatione utrumque significari.

Pupillus ... (?) fructuum. Sexti. Sextus. Idem.

Ager est locus qui sine villa est. Stipendium a stipe appellatum est quod per stipes, id est modica aera, colligatur. Idem hoc etiam tributum appellari Pomponius ait. Et sane appellatur a tribu tributum, quia ex privatis tributum. Paulus.

Alienationis verbum etiam usucapionem continet: vix est enim ut non videatur alienare qui patitur usucapi. Eum quoque alienare dicitur qui non utendo amisit servitutes. Qui occasione acquirendi non utitur, non intelligitur alienare: veluti qui hereditatem omittit aut optionem intra certum tempus datam non amplectitur. Eos qui in distinctione in diffinitione lex certi temporis pronuntiantis ut desueta vel consueta accipere. Idem.

Continuationem eius quae nondum propter desuetudinem accipi Labeo ait ut in illa stipulatione in biduum meo te heredem.

Silva caedua est, Paulus, ut quidam putant quae in hoc habetur ut caederetur. Servius eam esse quae succisa rursus ex radicibus aut stirpibus renascitur. Stipula dicta est spica in messem deiecta necdum lecta quam rustici cum colligunt. Novale est terra proscissa quae anno cessat, quod Graeci ... vocant. Integra autem est in qua necdum pascendi gratia terra vim fecit. Caedua silva est quae ex arbore ceciderit. Pascua silva est quae pastui pecudum destinata est. Ulpianus.

Pratum est in quo ad fructum percipiendum falce dumtaxat opus est: ex eo dictum quod paratum sit ad fructum. Missum solutum. Paulus. Capiendi intelligitur et in nominibus esse solutum. Possessa est coram omnibus. Paulus.

Rationis ... Ulpianus.

Restitutionem autem intelligi, quasi Idem.

Hominem et re et cum actori redditur quae is habiturus esset si statim iudicio accepto tempore res ei reddita fuisset, id est et usucapionis causam et fructus.

Litis nomine omnes actiones significat, Ulpianus, sive in rem sive in personam sint. Paulus.

Verbum oportere non ad facultatem iudicis pertinet qui potest vel minus vel plus condemnare, sed ad veritatem refertur. Ulpianus.

Ostentum Labeo definit esse omne contra naturam cuiuscumque rei genitum factumque. Duo genera sunt: unum quotiens quid contra naturam nascitur, tribus manibus forte aut pedibus aut qua alia parte corporis quae naturae contraria est; alterum cum quid prodigiosum

Subsignatum, Paulus, dicitur quod ab aliquo subscriptum est: nam veteres subsignationis verbo pro adscriptione uti solebant.

Bona intelliguntur cuiusque quae deducto aere alieno supersunt. Celsus.

an cui absenti denuntiare ...

[illegible]

possit e q ignoramus. V. p.

Testatio est denunciatio facta cum testes. Item appellatione ad ancillam refertur. Familie appellatione i liberi continentur. Servitutis nec fuit familie appellatione n cont inetur nec duo qd fam facit.

Armorum appellatione non utique scuta tm et gladios et galeas significat s et fustes et lapides.

Precarium dicebatur. V. p.

Quod quis nutrita turpia sit questum uti et qui more civitatis ut puta furti adulterii turpe e ita civeris turtle capitale hoc sit non probatum est s more civitatis nec e natura probatum est q pot a homine conciliari. L.

Vestis nomine continetur a qua omni cultum corporis eg ad in ueniendi hominibus necessaria sunt ueste eius ue tus hoc uicem lab. P.

Que aequi inueniendi causa ue corporis sunt quam usum ei appellatione.

Stratis dicuntur V. p. significatione omnium q incidunt lab. aut in ea dubium est qui stragula uestis sit a pallium. q. uocatur in uicem. g. ueste accipienda non stragulam. in strata omnem stragulam.

Promulgari est statuit lex. uestitu iam posset dici, promulgari rem inuncasse et statuisse solenni die e te qui sub iure cognoscendi.

Matrem. accipe certum eam que in domo honeste uixit mater ei facit a ceteris feminis mores discernunt. atque sepe parum interest nupta sit an uidua. ingenua sit an libertina. nam neque nuptie neque natales faciunt matremfamilias sed boni mores.

Liberationis p. Plur. bona mores. ubi causa unum lex et solois.

Qui fortis uelam titulo G. lu.

ut sequitur ut ducitur bu ut sequitur ut ducitur solutum non intelligimus ei qui li tamen uelatur sit in aliis tum et at ne ei qd intelligimus solutum q impu fuat.

Bonorum appellatione V. p. sicut uniuersitatis aut ciuile aut naturale e naturale hoc dicitur q beant hoc e q beatos faciunt beare e prode in bonis autem computata secunda est in solidi que diu in sunt s et si bona fide a nobis possideantur siue sup ficiaria sunt eque bonis adnu merantur si quid est in actionibus petitionibus persecutionibus nam et bona in bonis esse uidentur. L. idem.

Nomine appellatione at ad primum uulgo.

Appellatione petitionis G. lu. congruent non tamen pr s et aue et proaue et de inceps et superiores continentur si militer et auia et proauia. V. p.

Assium appellatione a persona continetur.

Se per computatum e ue P. plur.

Quieta p disiunctis accipiuntur i tut soluta persequitis. ua ei aper tiores dicuntur aguatorum gentilium: q p sepulture accipitur aut cum dicitur sub pretium tutela ue sua tutor sepultus sit proiciatur non pot et ei diem q dedit aut donam uti continuum.

Cum uero dicimus q ei dare fa cere oportet qui sui suffitat plane. C. um h dicit proxime sonuum mansio pus recenti fit non imposita fit certum est omnia ordinanda e de re g. p obuiectus probatur si quid in conposita sunt certa non desiderabit. Et dubitatum est illa uerba ope et consilio quemadmodum accipienda sint ut coniugentia sint aut sepa ratum s uerum e q ait lab. separatim accipienda qr aliud est furtum ope q ope aliud ue q consilio fit.

[illegible]

tum facit sic ei alii condicio pot
alii nō pot et sane post uetm
auctoritatē eo puentū est ut
neċ ope iuuatur fecisse furtū
ñ malignū consiliū h̄uerit si
malignū consiliū h̄uisse no
cendi ñ et factū secut᷑ fuit. Paulus.

Quondam creditores dicunt
hii qb; nō extraordinaria est actio
petenti ł q ipsi h̄nt ut exigat

Creditor̄ aūt is ē q excep. Paulus.
tōe ppetua submoueri ñ potest.
q a tempe exceptiōem timet
filius est creditor. Paulus.

Cognoscere mixta est in lege et re
cognoscere distinguere ē cōferre
accepta et data. Tutor applīe
inueniunt nō tm̄ q sūt in potes
tate s; et q sui iuris sūt siue ulls
siue feīum sex sūt et uc femi
seu descendentes. Paulus.

Quib; ppria cura rerū mandat
et q magis q̃ cetī diligentia
et sollicitudine reb; qb; pstent
h̄nt hii magri appellant: qui
et ipi magi p diuinatōem
a magis cognoscunt. uñ et
lib; discipline peptores mag
istri appellant amouendo ł in
onstito. Capit uł is q strenue
fuerint sei et gī. Gaius. Capit
ta ir̄quenti et sūt dōa atti le
fuit et gestū uidi int̄. Capi
tiones liberos recte accipi di
ci liberos inde libertos liber
iuos non recte libertos ducim.

Metus appellatus ē uerbū. Vlp.
conductis quo importantur in
ees ad ui reportantur. ea uidi
seutē cēdula ab minuta sit in
angipertū dicū est. Idem.

Portus non ē fundus s; portio ali
qua fundi. fund aūt integrū a
liquid ē et plerūq; fund sū ulla

accipimus. ceterū adeo opinio nrā
et constitutio locū sepat a fundo
et modicus locus possit dici fundus.
Si fundi aio eū h̄uim nō ī m
agnitudo loci a fundo sepat s;
nrā affectio et qb; pprio fundi p
otest fundus dici sūi s; constitu
tum necesse et fund locus constitu
i potest et si ei alii adiūxim
fundo locus fundi efficietur.

Loci appellatiōe ñ solū ad rustica ueni
t ad urbana quoq; pdia ptine
lab. scripsit s; fundus qd ł sue
fines loc ñ lateat pot quaten te
tinetur et designatur. Paulus.

Aedis appellatiōe uidet q reprimat
d cōtinet: qua cōuenit fuerit
ē sacro celebratur. Gaius.

Signi appellatiōe in leg. xii. t. et ge
neratim et qua edificia cōstat sig
nes et aūt ē q̄ ap. Vlp. t.
te. nam apte est q qualitura
p tenemur: pones te est quoq
quocūmodo possidet a. Paulus.

Testatus est nō tm̄ q testm
non facit s; q c hereditas ex testo
Heredis appellatiō. Paulus. adita ñ est
ato ñ solum ad primū heredē
s; ad ulteriorē refertur. nā et here
dis heres et deinceps heredis appellatiōe
Heres appellat ad. Idem. Venient.
res mobiles tm̄ ptine. Idem.
Alienat̄ supple dicitur q. ad
in dño uendicitatis. man. ne
tm̄ recte dicitur. Ex dimissis uñ
simplr loquendo cēm donator
cōpprendisse uidetur sui mortis cā
sui nō mortis cā fuit. Idem.
Plā uerba admittam iudicium
st uiffingit et in suū ñ cadit
Heredatur ut tot. m. a. Idem.
fuit quasi compendium cēndo
ł quia in hoc rem admiserit et
qua scripto ē interdicta. Paulus.

Sciendum est heredem etiam p multas
successiões accipi. nã parentis sive
heredis appellatione primũ contine-
tur. in substitutione impuberis
quis: mi hes erit id filio meo si
esto ut heredis hes nõ continet
qui incertus est. Sed in lege clien-
cencia filius hes patris post liber-
tum pmũ ut ingratũ accuset
nõ etiam si heredis hes extitit. id dicimus
in opar exactione ut filius hes
exige possit non ex successione effe-
Verba hi ad quem ea res ptinet
sic intelliguntur ut qui in uni-
versum dominium vel iure civili vel iure
pretorio succedit. Idem. Vlp.
Aliud est cape. aliud est accipe.
Cape cum effectu accipitur. accipere
et nõ si capiat ut habeat. ideo nõ
videtur quis cape qui erit restitutu-
rus sicut pculisse per illud dicatur quod
est remansurum. Hoc verbo lu-
itur recte pstari hi significant
ne quid pcius ut capiunt ex causa
stipulator sentiret. Paul.
Amplius non est per quod continet. Pau.
Hec verba in stipula pena ei rem
recte restitui fructus continet.
recte ei non p uiri boni arbitrio
signatorem ait. Scevola. Tunc
ornamenta appellatione continet.
Restitutione. ut si quis restituere Idem.
is quod in unius e aucto licet ista
excusisse perpetuis. Paul. et sola non est
intelligendum est id quod ... pmittunt.
Frugem. Mec. Opera sunt
reditum. appellationem non solum quod frumen-
mentis sunt aut leguminibus. ut
uini et q ex uineis vel siluis cedu-
is cretifodinis lapidicinis capi-
Paul. scribit fruges esse ex quibus
lo uestitur frumentum et in
cremeum aut aues feras uel ut
poma fruges dici. Frumentum

ad id est quod arista in se teneat rec-
te gallum diffinisse. lupina uero
et fabas fruges dici potius quam frumen-
tum quia non arista sed siliqua contine-
tur. que omnia Servius apud alphenum
in frumento contineri putat.
Idem pecuniam quorum. Gai.
Et possessionis significatione sicut in eo qui pos-
sessiones suas legasset. respondit. Lab.
Impense necessarie sunt que si facte non
sint res aut peritura aut deterior
futura sit. utiles impensas esse
Fulcinius ait que meliorem dotem
faciunt deteriorem esse non sinunt ex qui-
bus reditus mulieri acquiratur. sicut
cum arbusti pastinationem ultra quam
sint necesse. Et doctrinam futuram
puerorum. quorum nomine honiam in
ulierem ignorante vel inuita in
ui nec cogatur fundo aut man-
cipus carere. In eius impensis et
pistrini et horrei in sulcis dotali
adiectum plerumque dicemus voluptu-
arie sunt que speciem dumtaxat or-
nant non etiam fructum augent ut
sunt uiridaria et aque salientes
incrustationes loricationes picture
Pignori appellatione legatur. Paul.
tor et ante ubertas ...
Omnium feci. Item ... inter legem ...
erat vel opus factum restituatur et cui
primum cautum actor consequitur. ...
uerbo restitutionis omnis utilitas actoris
est in apte. Cels. Annerat
quorum plurium cum medio esse sicut
et dominio mi solutum ... esse ...
medio esse exacta. Lab.
Proprie bona dici non possunt que
plus incomodi quam comodi habent.
Scabar ppe dici non posse. Lab.
Issu appellatione est huiusmodi. Paul.
Et plenus tres facere. Marc. Neratius
facere collegium existimat et hoc
magis sequendum est. Celsus.

Quid aliud sit vitia priora quam predia equalis servitutis vel bonitatis salubritatis amplitudinis. Marc.

Ut alphenus ait urbs est rome que muris cingitur. roma est etiam qua continentia edificia essent. nam romam non muro tenus existimari ex consuetudine cotidiana posse intelligi cum diceremus romam nos ire etiam si extra urbem habitaremus. Cels.

Proprie tamen quis pecunie relinquere quamvis ex bonis excepta potest sic dicimus. e contrario autem hoc quoque tamen in pluribus casibus fallit: in rebus habet. non videtur esse in fundo alieno legato quamquam is hereditaria pecunia comparari potest in quem cui quam pecuniam mutuam dederit habet dicatur quia eo ea comparari potest. Pomp.

Boves magis armentorum quam iumentorum generi nomine appellantur.

Hac sermone dum nupta erit prime nuptie significantur. Item recte et eam rem nostram intelligi: nec is qui accepit ob iusiurandum sit reliquum recte dicitur nam et argentarius ceterorum nomine idem et si quod reliquum sit ap... cum non solvat. Ulp.

Qui ita optime maximeque sit eos traditur non hoc dicat futurum illius ceterum si illud solum ipsis ... ... esse hoc est nulli fuit. Paul.

Mercator et tutor appellatione actorem quoque ... tamen dicendum est. Labeo.

Proximus est quem nemo antecedit supremus est quem nemo sequitur. Cels.

Quemadmodum mobilium appellatione id significamus si tamen appareat defunctum animalia dumtaxat que per se ipsa moventur moventia significasse quod verum est. Lab.

Verbo recedendi quandoque significari et recto eundi recipere tamen et preterea se eundi significari. Marc.

Preterea reliquorum appellatio et

Linquere signare. Cels.

Lustrum est quousque maximus fluctus a mari pervenit. idem Marcellum aut cui arbiter esset primum constituisse predia dicuntur aliquando et ... unquam constet hereditatem et si quid aliud ...

Quotiens super ... Lab. ... alio hereditate quesita pecunia et hereditate tamen ad te pervenit res ipsius que pervenit nunc non pecunia eam spectare autem.

Cum bisextum kalendis est nihil refert utrum priore aut posteriore die quis natus sit et deinceps sexto kalendas natalis eius dies est nam id biduum pro uno die habetur. sed posterior dies intercalatur non prior. ideo quo anno intercalatum sexto kalendas natus cui bisextus kalendis est priorem diem natalem habet. dicit Cato putat mensem intercalarem additicium esse omnes dies eius pro momento temporis observat extremoque die mensis februarii attribuit quintus mucius. mensis autem intercalaris constat ex diebus viginti...

Nationem acceptare possumus. Ulp.

Et cognitionem et incolationem: continentes provincias accipere debemus: eas que italie coniuncte sunt ut puta galliam. et provincias ... magis in continentes accipere debemus non eo etiam quia modico freto ab italia dividuntur. Cels.

Instrumenti appellatione que complectantur. p. quod difficile erit separare que ... presunt instituta pro dilatione causa sunt nam duo sunt si in presentiam pecore quod instrui posse dicebatur puta qua actum gessit ... in futurum quam actor fuit constitutum: putent ... institor ... pecudi.

Senatoris persona. Ulp. lib. ... capere debemus clarissimis personis viris secundum idem eos qui ornamentis senatoriis utuntur. Marc.

Inter stuprum et adulterium hoc inte
esse quidam putant quod adulteri
um in nuptam stuprum in viduam com
mittatur. sed lex iulia de adulteriis hoc
verbo indifferenter utitur. Cen
sorium iusiurandum et uxorem ducere
et repudium vero sponso remitti
tur quia in uxoris personam non ab
strae cadit. Vicium est morbus cor
poralis corporis imbecillitatem. Morbum
cum vero perpetuum corporis impedimen
tum vel vitium sit quam et lus
cus utique morbosus est. Sententia leg
atis quia anullas ceterum quod pu
tant qui esse nomen iuris seu conti
Rogatur legi. Callistratus. Deroga
tur. abrogatur. derogatur legi
per certam partem. abrogatur legi
prorsus tollitur. Labeo.
Licet appellatio capitalis latine loqu
entibus omnis causae existimationis videatur
tamen appellatio capitalis mortis vel amis
sionis civitatis intelligenda est.
His verbis libertis libertabus. Mode
stinus. qui in eis liberti liberti testato
Consultum. Celsus. Ius non omnino
tenet dum quae vulgo appellantur. dum
ratione a tecto sit qui per eas eam ad eum quam
appellatur est diminuere. Idem.
Significatione liberti hoc est testifica
tio et libis libertum esse eum vide
Debitor intelligitur is a quo. Ulp.
invito exigi potest pecunia. Idem.
Bone fidei emptor esse ut qui ignorat
eam rem alienam esse aut putavit
eum qui vendidit ius vendendi ha
bere puta procuratorem aut tutorem
esse quidem dicamus. Paulus. Labeo. Cre
ditores causam rem quam ob eam stipulatione
dicere ab eo qui concurrunt aut qui
sine concurrente eo qui contradicit omni
Censum est continuare. Scaevola. Tam
et pupe in quoquam dicere solent census
tu facias et sententia aliquando censur
sed in accessoris nomen ius esse exacti.
Paulus. Caterva qui circie maris si
lutus eluat et ideo lunis est in
lacu non is purgatus totus est. Cer
sio morbus sonticus est morbus
qui nocet cui rei. Idem.
Solvendo esse nemo intelligitur nisi qui
solidum potest solvere. Paulus.
Possessio est fundus a possessione vel ager
vel pretio vel quae ab aliquo dicitur. fundus est
omne quicquid solo continetur. ager
est species fundi quae ad usum hominis
comparatur. possessio ab agro iuris proprie
tate distat quicquid enim apprehendimus
cuius proprietas ad nos non pertinet aut non
potest pertinere hoc possessionem appella
mus. possessio ergo usus. ager proprietas lo
ci est. praedium utriusque supplementa gene
ralis nomen est. Cum et ager et posses
sio huius appellationis species sint. Celsus.
Quis nam aliter filius filii ne heres sit
Labeo non vocari filium. Contra Paulus: cum
in labeonis ius verborum figura sit
quod Paulus mente testatoris. Idem non
dubito quin Labeo sua sint ita si
Non possit videri nisi solum. Callistr.
sit is adversus quem a principe sui
me actio non competit. Pomp.
Hostes hi sunt qui nobis aut qui
bus nos publice bellum decrevimus. ceteri la
trones aut praedones sunt. Gaius.
Hereditatis appellatio sine dubio con
tinet etiam causam hereditatem iuris
et nomen est sicuti bonorum possessio.
Verbis legis. XII. tabulis his uti
legassit suae rei ita ius esto latissima
potestas tributa videtur et heredis insti
tuendi et legata et libertates
dandi tutelas quoque constituendi sed
interpretatione coangustatum est vel leg
vel auctoritate iura constituentium.
Usura pecuniae quam percipimus. Idem.
in fructu non est quia non ex ipso corpore
sed ex alia causa est id est nova obligatione.

[illegible]

Seius si ita scriptum filio ¶ Cels.
filiis meis hos tutores do, mas-
culis datarum tutores esse datos
qui siglan cum is filio ad placet
videtur, cum fuisse continentem ei
esse secundum quod siglans caius po-
tius voluisse. si hec sententia potest quod in-
ter quem pot est si ut siglan cum
de filio sensisse dicunt plerumque obvi-
bens pertinuisse in tutorem eius qui
voluit quod magis voluisse est ut.
Verbis erit inter in presens non ¶ Cels.
solum futurum demonstrat tempus quod est
nobis necesse fuit et in codicillis
confirmati sunt testo quod in codicill(is)
scriptum erit ut ne futurum tempus
demonstratio fiat an in presens. si autem
scripte codicillis quos relinquat
quod quidem et voluntate sentientis
interpretandum est. ¶ Quidam est hec
verbum non solum presens sed preteri-
tum tempus significat. item hec verbum erit
non solum futurum sed interdum et preteritum de-
monstrat. nam cum dicimus lucra-
tor absolutus est adiungitur et pre-
teritum tempus et presens significamus
sicut hec verba ... adiungitur esse
de eo cui loquimur: videlicet
non est ad presens sed demonstratio
ne refertur ... prius.
Haec verba ille aut ille ¶ Procul(us) non
solum disiunctive sed et subdisiunc-
tive orationis sunt. disiunctivum est ve-
luti cum dicimus aut dies est
aut nox est, quorum posito altero necesse est
alterum tolli, item sublato altero
poni alterum. sed simili figura verbum aut
potest esse subdisiunctivum. subdisi-
unctivorum autem genera sunt duo: uni-
cum ex propositis finibus ita non possit
uterque esse ut possit neuter esse, ve-
luti cum dicimus aut sedet aut ambu-
lat. nam nemo potest utrumque simul facere, sed aliquis
potest neutrum velut is qui accumbit.
Alterius generis est cum ex propositis
finibus ita non potest neuter esse ut possit
et uterque esse: veluti cum dicimus omne ani-
mal aut facit aut patitur: nullum est enim quod
nec faciat nec patiatur, potest simul et facere et pati.
Nepos Proculo ¶ suo salutem. ab eo qui ita dotem promisit
cum commodum erit dotis filie mee tibi
erunt aurei c., putas ne protinus nu-
ptiis factis dotem peti posse? quid si ita promi-
sisset: cum potius doti erunt? quod si aliquid
vivum bis posterior aliquod possit in
vivis quemadmodum interpretaris uti erit a
liciendo reducendo an cautante? Proculus:
cum dotem quis ita promisit cum potuero do-
ti erunt, existimo ad id quod
actum est interpretationem redigendam esse:
nam quae ambigue loquuntur id loquuntur quod eis
quae significationem sensit prius
est tamen ut sic eum sensisse existimemus
ducto ex alieno potero. ¶ Pot(est) illa
accipi significatione cum salva dignitate
mea salva potero, quae interpretatio
magis accipienda est si ita promisit
cum commode erit, hoc est cum sine incom-
modo meo potero. ¶ Idem.
Si cui fundus et talis legatur dixit ut
optimus maximusque est et aliculus
fundi ... proprium non esse per dominium praesta-
bit. amplius commodum praestabit ... si por-
tio qua scriptum est ut optimus m-
aximusque sit liberum esse significat ... si
postea procedenti non est liberum
praestare debet ... inferiori ...
liberum me puto quod ad una atti-
net ne quid aliud praestare debeat
quam ius fundi per dominium debet ...
Vestis appellatione tam ¶ Paul(us) ...
virilis quam muliebris et scenica etiam si
grecia aut citarica fit continetur. ¶ Ulp.
Spadonum generalis appellatio quo nomine
tam hi qui natura spadones
sunt, item thlibiae thlasiae sed et si quod a-
liud genus spadonum est continetur.

[illegible]

Qui mortui nascuntur. Paul.
neque nati neque procreati videntur quia
numquam liberi appellari potuerunt. Ulp.
Lege obvenire hereditatem non improprie
quis dixerit et eam que ex testamento defer-
tur quia lege .xii. tabularum testamentarie he-
reditates confirmantur. Idem.
Aliud fraus est aliud pena. fraus
enim sine pena esse potest. pena sine fraude
esse non potest. pena est nox-
e vindicta. fraus et ipsa noxa dicitur
et quasi pene quedam preparatio. inter
multam autem et penam multum in-
terest. cum pena generale sit nomen
omnium delictorum coercitio. multa spe-
cialis peccati cuius animadversio hodie pe-
cuniaria est. pena autem non tantum pecunia-
ria est verum capitis et estimationis
irrogari solet. et multa quidem ex arbi-
trio eius venit qui multam dicit.
pena non irrogatur nisi que quaque lege
vel quo alio iure specialiter huic delic-
to imposita est. quinimmo multa ibi
dicitur ubi specialis pena non est impo-
sita. Item multam is dicere potest cui
iudicatio data est. magistratus
solos et presides provinciarum posse
multam dicere mandatis permissum
est. penam autem unusquisque irrogare potest
cui huius criminis sive delicti executio [illegible]
Anniculus amittitur. Gai. qui ex-
tremo anni die mori-
tur. et consuetudo loquendi id ita
esse declarat. ante diem .x. kal. et
post diem .x. kal. neque utro enim
sermone .xi. dies significantur. Et tunc
tamen perfecisse cum mortuus fuit cen-
tus est mortuus. Ulp.
Si quis sic dixerit ut intra diem
mortis eius aliquid fiat ipse quoque
dies quo quis mortuus est numeratur.
Anniculus non statim ut natus est. Paul.
sed .ccclxv. die dicitur incipiente
plane non exacto die quia
annum civiliter non ad momenta tem-
porum sed ad dies numeramus. Ulp.
Queret aliquis si portentosum vel mon-
struosum vel debilem mulier edi-
derit vel qualem visu vel vagitu no-
vum non humane figure sed alte-
rius magis animalis quam hominis partum an que eni-
xa est prodesse ei debeat. et magis est ut
hec quoque parentibus prosit. nec enim est quod
eis imputetur que qualiter potuerunt
statutis obtemperaverunt. neque id quod fa-
taliter accessit matri dampnum iniun-
gere debet. Idem.
Generali appellatione et nepotes et pronepotes
tam ex filio quam ex filia editi et ce-
teri maritos continentur manifestum est.
Et tenuem id quod tenue. Paul.
Geminos peperit. Paul.
Hereditatis appellatione bonorum mortui
possessio continetur. Ulp.
Edificia rome fieri etiam intelliguntur
ea que in continentibus edificiis
rome fiant. Perfecisse edificium
is videtur qui ita consummavit
ut iam in usu esse possit. Paul.
Despexisse quis intelligitur qui ius
alii acquisivit. Ulp.
Etiam eam mulierem cum moritur cre-
ditur filium habere que excisum utero
edere possit. nec enim et alio casu
mulier post hec filium quem mortis
tempore non habuit utpote cum
ab hostibus revenerit. Paul.
Triplici vero modo intelligitur
coniunctio. aut re per se coniunc-
tio contingit. aut re et verbis
aut verbis tantum. nec dubium est quin
coniuncti sint quos et nomen et
res copulat veluti ti-
tius et mevius ex parte dimidia
heredes sunto. vel titius mevius
heredes sunto. vel titius cum mevi-
o ex parte dimidia heredes sun-
to [illegible]

[illegible gloss]

uel ex decimabus et quae cum interdictum communicetur accipi oportet. Velut: Lucius Titius pupillus meus ex parte dimidia heredes sunto. Si pupillus meus Lucius Titius ex parte dimidia heredes sunto, Sempronius ex parte dimidia heres esto; ut Titius et pupillus meus veniant in partem dimidiam et ex verbis coniuncti videantur. Titius et pupillus ex parte dimidia heres esto, Seius ex parte dimidia. Quem Lucium Titium heredem institui heres esto Sempronius, ex parte dimidia heres esto; nullo autem dubitari posse an Titius semissem ferat, an Titius vero semissem cum Gaio Seio institutus est, sed eo quod Sempronius ex parte dimidia scriptus est, in similem esse in eius semisse. Quaeque eo facto et coniuncti heredes scripti.

Ulp. Pellicem appellari hodie usitatum.

Paul. Libro memorali Massurius scribit pellicem apud antiquos eam habitam quae cum uxor non esset cum aliquo tamen vivebat; quam nunc vero nomine amicam, paulo honestiore concubinam appellari.

Gai. Granius Flaccus in libro de iure Papiriano scribit pellicem hodie vulgo appellari quae cum eo cui uxor sit corpus misceat; quosdam eam quae uxoris loco sine nuptiis in domo sit, quam παλλακήν Graeci vocant.

Ulp. Assium appellatione intellegitur quod tota hereditate continetur dicendum est.

Ulp. Soceri et socrus appellatione avum quoque et aviam uxoris vel mariti contineri.

Idem. Qui in continentibus urbis nati sunt Romae nati intelleguntur.

Idem. Non est sine liberis cui vel unus filius unave filia est; haec enim enuntiatio habet liberos semper plurativo pronuntiatur, sicut et pugillares et codicilli.

Idem. Nam quemadmodum sine liberis esse dicere non possumus, sic necesse est dicamus liberos habere.

Iavol. Si ita a te stipulatus fuero: quanto minus a Titio consecutus fuero, tantum dare spondes? non solum dubitari qui si nihil a Titio fuerit consecutus, totum debetur quod Titius debuit.

Ner. Relata hereditas intellegitur etiam quae aliquando consequi possit.

Gai. Loci appellatione tam fundum quam aedificium non dubitatur.

Terent. Intellegendus est mortis tempore fuisse qui utero relictus est.

Cels. Mille passus non a miliario urbis sed a continentibus aedificiis numerandi sunt.

Iul. Motum appellatione et id quod se continet quo solum est.

Iul. Maiore anni parte possedisse quis intellegitur etiamsi duobus mensibus possederit, si modo adversarius eius aut paucioribus diebus aut nullis possedit.

Scaev. Quanti adversarius significationem dignificationem? partes est sui iuris sive in aestimatio sit. Item unus est sui seruitus.

Cels. Usufructus sui iuris est sui iuris est. Quaero utrum casus aut singulari appellatione cum plura eiusdem generis sint velleni? nam initio heredem ueri se romana et pristinum ueliter esse dicere? Item in stipulando sat liceri enim si eas res aut me heredem ue me vindicata erit et iussu? quod eo cum rem te heredem ne tantum neque eque simplices sint heredes continet simpliciter.

Ulp. Etiam autem minores.

Idem. Dicimus et curis.

Idem. Sector et reliquorum appellatione etiam continentur ut maxime sequitur. Cui cum optio sui legata est, cum semel optavit, non iam recte optare quod prius praesens non.

Idem. Non est pupillus qui in utero est.

Proc. Villa neuter optimae maxime quae est.

[illegible gloss]

Dc va. sign

ul' in eum̄ cade posset qui so
lus est et sic circa edictū ptor'
suppine talis hr̄e et sole. P
uen appellat̄ & puella significat'
nam et femīs pupillas appellant re
centes ex ptu et gre̅ ... appellant

In uulgarem substitute q ei P op.
si suppremus morietur hīs substi
tuitur recte substitutus & iure
to intelligitur. et legitur. tū s.
ex quibus primi agnatus et sol
lentur. Si quis in testo ita scr
psit si quid filio meo accidit
damas seruus meus liber esto mor
tuo filio damas liber erit licet
ei acadit et uiuus s uulgi sermo
ne & mors significatur. V lp.

Nomen filiarum in postumam cade
quis nō est quis postume no
men cadit in eā que ei in rebus
humanis sit etiā est. Portionis n
omen nō semp dimidiam signt s̄ p
ut adiectum pot aliquis
et maxima pars posse et mini
ma et etiam pars libuit s si nō
fuit portio adiecta dimidia pe
cadit. Nec stare puenire ei
factum accipiendo P omp.

Peruenisse ad heredē n uidetur
nisi deducto eo alieno. V lp.
Vrbana familia et rustica gre
s loco distinguitur potest aliqs
dispensator nō et urbanorum serui
numero uideri sed q res rusticorum
dispensat ibi habet licet in urbe
absit a uillico. Insularios a ur
banorum numero esse uideri est cui spe
cies quorum loco esse habuit que ex nu
o familie et mearius appareb.
Pnoctare est uelle intelligend' eq
nulla pte noctis in urbe est p to
ta noctem signt. V lp.

Quonum appellatur mariam n co
stituit s et lignorum et fortassis
quis dicet nec lignorum nō ēe lig
norum gra hr̄i. s et tedones ra
ta ligna teda ne fumū faciat
utrū ligna an carbonum an suo
genere numerabuntur magis est ut
propriū genus hr̄t. Sulphura
ta esse de ligno eque eius hr̄t
diffinitionem. Ad faces e p̄ta
nō erūt lignorum appellatione contineri
nisi hec fuit uoluntas defuncti. E
tem et de nucleis oliuae et de
bulanis est et si q alii sūt en
uelci. Et prima et integri str
obi lignorum appellatione continebuntur.

Pressu et prece in nūm in P aul.
tione religione sit et io ligni
or appellatione nō continentur. L b.

Nomen tm̄ inuitatoribus s iniquioi
bus et suplobus et testis alie
no h in optime maxime est
h signt ut liberū pater pluri
nō ut & futuros derelinqu. L b.

Heredis appellatione signficant
successores cuiuscumque est et si uer
bis non sint expresse. P omp.

Peruenisse ad te recte dicitur
q p te ad aliū puenit ut in h
ditate a liberto p pxim̄ filii
s pa suo adeptus adq sita n
fferente appellat & lib V lp. sic
tam contin̄ placuit. L abus.

Quilegar appellat hi continet
qui sūt potatis. Q' est conti
nentia urbis est alest. cetin u
esse ad continentiam nō alat in

Quid est pmitte fuit L b.
Anō est aliud fixo nocte solu
tum. q ei dicit fure nō est de h
omnibus ppositio legitur. Q' fu
te nocte: solutum ueniet esse fur
ti obligatum pmitti P op.

Alaciendi uerbo recedendi & eo
Solois ubo fitteri L ab. tunc
esse cum accipiente placet. Sol

[N] ue dicitur cui quid fecit quod facere
[N]atura cavill[ationis]. Paulus. pronunciat.
ationis quam greci appellant sorit
ten. hec est ut ab evidenter veris
per brevissimas mutationes
disputatio ad ea que evidenter falsa sunt
[P]ecunie verbum. Gai[us]. perducatur.
non solum pecuniam numeratam complectitur
verum omnem omnino pecuniam
hoc est omnia corpora. nam corpora quoque
pecunie appellatione contineri nemo est
qui ignoret. hereditas iuris nomen
est quod et accessionem et decessionem
in se recipit. hereditas autem vel maxime
et fructibus augetur. Actionis
verbum et speciale est et generale. nam
omnis actio dicitur sive in personam sive
in rem sit petitio. sed plerumque actiones
personales solemus dicere. petitionis
autem verbo in rem actiones significari
videntur. Persecutionis verbo extra
ordinarias persecutiones puto con
tineri ut puta fideicommissorum et
si que alie sunt que non habent iuris
ordinarii executionem. Habere
debuit etiam omnino actionem non
persequendi intelligitur sive civilis
sive honoraria fuerit persecutio. Idem.
[H]ec verba quanti ea res erit
quanti eam rem esse apparet nichil interest
in utraque enim clausula placuit ve
ram rei estimationem fieri. Pomp.
[T]ignum appellatur esse edificatum quod
in structura magis quam in structuram
ducitur quod in urbanis edificiis
figitur ossilum aut tugurium a
tecto quod tegulam esse dicitur ut
toga que et ea quis tegatur. Vlp.
[V]erbo illo pertinere latissime patet
et eis rebus petendis aptatum est
que dominii nostri sunt et eas quas iure
aliquo possidemus quamvis
non sint nostri dominii pertinere ad nos
dicimus que in nulla eorum fuit

ea sit sine eo possint. Vlp.
[P]ostea illis pecuniam heres non potest
legavit nec sui heres. Idem.
[T]ignum appellatio declarat omnem
materiam ad hedificandum edificium non tecto
quod tabulis clauditur. Paul.
[I]nstructa tabernacula et continentia que d
instructa autem taberna. Vlp. rectius
nam sic accipimus que et rebus et
hominibus ad negotiationem parata con
[C]ondicionem vel modum. Idem. stat.
aliud est quam deponere. Idem.
[E]ius contrahere pecuniam non solum ad eo
locum referendum est verum et ad tele
[H]ec duobus modis. Idem. Condem
dicitur alio vice dominum alio op
time sive interpellatione id quod
[C]averi. Cautum intelligitur sive
personis sive rebus cautum sit. Idem.
[A]bstinere in hac significatione est
ut abstineat quis ab eo facto quod
contra conventionem fieret et quod
[P]rovinciale. Idem. ut ne fiat
hoc accipere debemus quod in provincia
domicilium habet non eo quod ex provin
cia oriundus sit. Paul.
[I]nter divortium et repudium hoc
interest quod repudiari et futurum
matrimonium potest non recte autem
sponsa divertisse dicitur quod di
vortium ex eo dictum est quod in diver
sas partes eunt qui discedunt.
[H]ec adiectio plus vel non vi. Idem.
finitam pecuniam continet sed mo
dicam dilataverit. Hac adiectio
fortasse plus ut minus iudicium fi
nium refertur. Idem.
[H]ec verba quanti ea res appareat
est non aliud quod interest sed ad rei
estimationem referuntur. Vlp.
[I]nter donum et munus hoc interest quod
inter genus et speciem. nam genus
est donum lab. ait donum a do
ando dictum. munus speciem. nam mu

ius est donum cum eam ut puta:
natalicium nuptiale. Idem.
Pronunciatio sermonis in sexu
masculino ad utrumque sexum ple
rumque porrigitur. Familie appellatio
qualiter accipiatur videamus.
Et quidem varie accepta est:
nam et in res et in personas dedu
citur. In res ut puta in lege
xii tabularum his verbis agnatus proximus
familiam habeto. Ad personas autem refer
tur familie significatio ita cum
de patrono et liberto loquitur
lex: ex ea inquit in eam
familiam: et hic de singularibus
personis legem loqui constat. Fa
milie appellatio refertur et ad cor
poris cuiusdam significationem quod aut iure pro
prio ipsorum aut communi universe co
gnationis continetur. Iure proprio fa
miliam dicimus plures personas que
sunt sub unius potestate aut natura
aut iure subiecte ut puta
patrem familias, matrem familias, filium familias, filiam familias
que deinceps vicem eorum sequuntur
ut puta nepotes et neptes et de
inceps. Pater autem familias qui in domo dominium
habet recte quoque hoc nomine appella
tur quamvis non habeat filium non enim
solam personam eius sed et ius demonstra
mus. Denique et pupillum vocamus
patrem familias. Et cum pater familias moritur
quotquot capita ei subiecta fu
erint singulas familias incipiunt
habere. Singuli enim patrum familiarum nomen subeunt.
Idemque eveniet in eo qui emanci
patus est: nam et hic sui iuris
effectus propriam familiam habet. Communi iu
re dicimus familiam omnium agna
torum: nam etsi patre familias mortuo
singuli singulas familias habent
tamen omnes qui sub unius potestate fuerunt re
cte eiusdem familie appellabuntur
qui ex eadem domo et gente proditi sunt.

Servitutium quoque solemus ap
pellare familiam ut in edicto
pretoris ostendimus et sub titulo
de furtis ubi loquitur pretor de fa
milia publicanorum. Sed ibi non omnes
servi sed corpus quoddam servorum continetur
quod demonstratur eius rei causa
id est vectigalis causa. Alia autem
parte edicti omnes servi continentur
ut de hominibus coactis et vi bono
rum raptorum. Item et in redhibitoria
si deterior res reddatur emptori. Sed
et ubi autem familie est et interdicto
unde vi familie appellatio omnes servos
comprehendit sed et filii ibi quoque
continentur. Item appellatur fa
milia plurium personarum que ab eius
dem ultimi genitoris sanguine pro
ficiscuntur sicuti dicimus fam
iliam iuliam quasi a fonte quo
dam memorie. Mulier autem famil
ie sue et caput et finis est. Idem.
Familie appellatione et ipse princeps fa
milie continetur. Feminarum liberos
in familia earum non esse pala
est quia qui nascuntur patris non
matris familiam sequuntur. Idem.
Vindicasse est vel arguisse detu
lisse accusasse convicisse. Idem.
Urbana predia omnia edificia ac
cipimus non solum ea que sunt in
oppidis sed et si forte stabula sunt
vel alia meritoria in villis et in
vicis et si pretorie voluptati tan
tum deservientia quia urbanum predi
um non locus facit sed materia. Proin
de hortos quoque si qui sunt in edi
ficiis constituti dicendum est
urbanorum appellatione contineri. Plane
si plurimum horti in redditu sunt
vinearii forte vel etiam olito
rii magis hec non sunt urbana.
Absentem accipere debemus Idem.
eum qui non est eo loco in quo pe

peratur: non enim tamen simulat absen-
tem desideravit et si forte extra
continentia urbis sit abesse cen-
setur ad continentiam non abesse
videtur si non latitat. Si abest is qui ab
hostibus captus est si quis a latroni-
Hoc scripto non [L]e(x) brevi te(n)et
tus solutis prestari estimatur al-
cas notas pervenire quod publicam certe
cautionem et co(n)textum capitale
Posita in testatione [L]e(x). habit
prehendi est ut appellatione filii sicut
filiam nominatione continetur sepe parentum
et nepotes videtur complecti
et filii nomine aunt quorum demon-
strari intelligitur. [V]lp.
Cum in testamento esset scriptum ut heredes
des in funere aut in monumento
dimittat aureos .c. consumeret
non licet minus consumere. Si amplius
vellent licet non debere eam rem contestin
In lege censoria [L]e(x). face-
portus Sicilie in scriptum erat fru-
ge duce etiam quoque ducet quis
suo usu p(ro)p(ter) bonis portorium ne da-
to queritabatur si quis a Sicilia frumentum
vectum romam mitteret fundi instru-
endi eam uteretur plus heredibus porto-
rium dare debeat. Sine [D]e(nique). Du-
as esse in lege scriptum quod primam
quidem esse domum ducere alteram quod
de esse suo usu ducere. Quod quem
[...] uterque si quis [...] habitaret si in
provincia sive in Italia ani-
taret in sua cura pecunia domum
esse recte dicentur si de ea re con-
stitutum est eam domum vi-
num rectè existimari ubi quis
[...] et tabulas haberet suarum fa-
miliarum rerum constitutum fecisset.
Quid autem esset usui suo magna
habuisse dubitationem et magis
placere quod vectus sui eam putaret esse
tamen [...] de fructibus [...] quod
ut quod corporis usus sui comparaverit:
uti dispensatores insularum:
villicam atrienses textores opera-
rii quorum rustica quod agrorum collen-
dorum causa haberet et quibus se tolleravit
etiam iumenta quoque quis emisset
sicut ipse haberet atque eis ad aliquam
rem uteretur id est ut iuvaret
deret et sibi vindicet dederunt
usus sui causa paravisse. Hoc quod ad
eius corpus tuendum at ad ipsius
cultum sponte destinaverit: ut et quod
in genere victores et utraque vallanti
torum ministratores et alii qui ad
communi usui parentur natura.
Sed cum appellatione vestis [P]aul(us): tur-
sigones lex una cum esset suae pu-
er appellaretur alia cum puellae
communi nomine puellae dicentur ter-
cam cum etate puerile denotetur
Qui fundum vendidit [L]e(x). me-
pomorum excepit nuces et fic-
et uvas dubitavit duracinas
as et purpureas et que eius ge-
neris esse ut quas non manu
cum habere quas .c. [...] appellant
excepta videri. [V]lp.
Vasorum vinariorum vasa torcu-
laria esse placet. dolia autem et seria
tinum in eo casu esse quemadmodum vinum
habet cum sui iuris esse coepit de-
fuerit in eo vino esse quidam
aliquem usum transferri posset vel
luti si frumentum in his acervum
eam dicens appareret esse ut eis
vinum haberet tunc in vasis vi-
nariis cum manes sunt cum certum
nium vinariorum sit que aliud
in his claudi possit. [A]f(ricanus).
Mercis appellatione homines non contin-
eri ait et ideo eam rem mango-
nes sunt mercatores et venaliciarii
nec sui appellari recte ait. [L]e(x).
Bonorum appellatio sicut hereditatis

tis uniuersitatē quidā a iure
successionis non singlās res de
Quam tutio al **M**or. monstrat.
quid facere iussus non uis pstite
eo fecisse n̄ intelligat. ita si fun
ditus aut infans sit aut cogni
at nō uidetur eo feci eo fecisse. scire
a nō i uelle is q nam q̄ mu
to eo recte sit q̄ illum **M**ar.
Is q natus est et manapis u
banis et iussus est in ulla mut
eid in urbanis suis constituet.
Fundi appellatiōe cū **F**lor.
ficium et ois ager continet.
s in usu urbana edificia edes
rustice dicūtur. ville locus uero si
ne edificio in urbe area. in rure
a ag appellatur. idē ager cū edi
ficio fundus dicitur. **V**lp.
Pronunciatores etc. appellamus
q cum aliis suis consistunt
et pte creatoris in pte rei cōere
dicit a numerando pnunciatores.
Qedē dicem. i. in pte. **T**er. cū sunt.
significat incepit deberi pecuniā
am uenire diem significat eū
diē uenisse quo pecunia peti pos
sit. ut pure quis stipulatus fuit
et cessit et uenit dies. si in di
em cessit dies. nō nō uenit. si sb
condicōe nec cessit nec uenit dies
pendente adhuc condicōe. **E**s
alienū est q̄ nos aliis debemus
es suū est q̄ alii n̄ debent. **L**a
ta culpa est nimia negligenti
a id est non intellige qđ oēs intelligunt.
Continuū pōere q necesse sit uni
lege nra imponere eo qui uult
cū alit potatē. contra aut psta
fuit que nulla necessitate iuris
officii s sponte pstentur. quis si
nō pstentur nulla repsensio
et si pstentur plus laus ē
s in summa hec inuentū est ut
nō quintus minimus illud con
ū accipiatur s quod contra fu
it id minus recte dicatur. **P**au.
Potatis uerbo plā significan
tur. in psona magistratuū imperiū
et in psona uxoris patria potas i
psona sui dominū at cū agimus
de noxe deditione cū eo q suū
nō defendit pstitus corporis co
pia et facultatē significat. **I**n
lege actoria in potatē dā ite
furtiuā uenisse uiden i suā
potatem uendicandi habuit
sab. et cassius aiunt. **V**lp.
Vestiū est eū q in carcerem reci
usus est nō uideri n conuincti
neque in tunicā et n corpore co
uincula abiecta sint. **L**ab.
Inter illā condicōem cū fan po
tuit et postea fan potuit. multū
inte. posterior ut septima ubi o
nē tē constat cū fan potuit an
ex et id nimietū tēpus signifi
cat quo primū fan potuit. l. p
st. **I**sta dicta condicōe illud fac
to uidicet. si mdi facta erit at
tetū in dubio condicōem ipse
Verbo facere oium **P**aul. in ex.
oio faciendi cām cōplectitur
dandi soluendi nūandi iud
icati ambulati. **I**d.
Lonuentionis: conlentur
uolūtates. haec qđ uerba spe
tant placuit. **C**ui g ea lege
fund uectigalis emō munu
cipes locauiant ut ad hēdes e
qui suscepit ptineret ius hēdi
ad legatariū ptinet qđ diff
Si uxor appl. **C**lust n potuit
alioc nepotes eo p nepotes
et ceteros q ex his descendunt conti
nentur oē ei hec uxor appellatiōe
lex. xii. t. coplendit doceris
ci legem uero dicitur agnatos

singulorum nominibus uti ueluti filii ne-
potis pronepotis ceterorumve qui ex his
descendunt quotiens nominibus quos post
eos sunt praestitum voluerint sed solis
his succurrerent quos nominatim
enuntiarent at ubi non personis certis non
quibusdam gradibus praestatur sed omni-
bus qui ex eodem genere orti sunt liberorum
appellatione comprehenduntur. Sed et pa-
ter ... ait ... cum villico et
contubernali eius et filius legato
nepotes quoque ex filiis continentur si
voluntas testatoris aliter se habeat
filii ei appellatione saepe et nepotes ac-
cipi multifariam placet divus quoque
Marcus ... non videri sine liberis de-
functum qui nepotem heredem sui
reliquit. Sed haec omnia ita nos accipere
cet parentes prior quod liberorum procrean-
dorum animo et voto uxores ducunt
filiorum appellatione omnes qui ex nobis descen-
dunt non continentur nec enim dulciore
nomine possumus nepotes nostros
quam filii appellare etenim idcirco fili-
os vel filias concipimus atque edimus
ut ex prole eorum earumve diuturni-
tatis nobis memoria in aevum relin-
quamus.

Pessum ire. factum. Paul.

Qui tutorem esse vetat dicat quod tutor non
est sui habitu tutorem tutor autem
est si non sit falsum testamentum quia testa-
mentum non est et modus unusque
qui modus non est. Hermog.

Pecuniae nomine non solum numerata pecunia sed omnes
res tam soli quam mobiles et tam
corpora quam iura continentur.

Late ... finis est ... Paul.
Intelligit id quod est intelligitur.

Amicos appellare debemus non levi
notitia coniunctos sed quibus fuerint
iura cum patrefamilias honestis fami-
liaritatis quaesita rationibus. Paul.

Assidor appellatur ... pu. l. pa. nec
ulla significantur custodiae ...
tantum pupilli custodia significatur.

Fugitivus est non is Tryph.
qui fugiendi non solum consilium
a domino suscepit licet id se facturum
iactaverit vel iactaverit si quid in ipso
facto fugae nondum initium deduxerit nam
et furem et adulterum aleatorem
quamquam aliquam significationem ex ipso
proposito cuiusque sola dicat possit tamen
is qui numquam alienam invito domino
rem subtraxerit et is qui numquam alie-
nam matrimonium corrupit si modo eius
mentis sit ut id quod datur id com-
missurus sit tamen opere eius si cum
nullo affectu actu intelligi et ideo
fugitivum quoque quoniam non sufficit pro-
positum solum sed cum aliquo actu
intelligi constat. Paul.

Magna negligentia culpa est magna
culpa est dolus. Ulp.

Nulla praecedenti quae cum in here-
ditate est oportet heredes heredibus ho-
norum possessionem deferatur etiam in-
stitutae his novis quisque
non erit heres primus heres tamen sig-
nificatur immo non tamen primus sed in sequen-
tibus.

Municipes intelliguntur scilicet Idem.
et qui in eodem municipio nati sunt.

Transacta finitave intelligere Idem.
intelligere debemus non solum de quibus con-
troversia fuit sed etiam quae sine contro-
versia sunt possessa. Idem.

Ut sunt iudicio terminata transac-
tione composita longioris temporis si-
lentio finita. Idem.

Quod dicimus eum qui nasci speratur
pro superstite esse tunc verum est cum de
ipsius iure quaeritur aliis autem non
prodest nisi natus sit. Idem.

Haec enunciatio quae sunt pluris au-
reorum xx. sumitur et quantitatis et
aestimationis significativa est.

Si calumpniatur et non Idem.
iterum et frustratur ut et calump

matores appellati sunt q p fraudem et fustitionem aliene uocem ... (iter) et cauillatio dicta est. Post(ulat) ... dic(ta) pro salute principis uota suscipiuntur. Telum uulgo id appellatur quod ab arcu mittitur. Sed ... significat quod mittitur manu. Ita sequitur quod et lapis et lignum et ferrum hoc nomine continetur. dictum quod ab eo quod in longinquum mittitur greca uoce figuratum a telo(n) reductum et hanc significationem inuenire possumus et in greco nomine nam quod nos telum appellamus illi belos appellant ... quod nomine uulgo quod est id significatur quod mittitur ab arcu, sed non minus significat quod manu mittitur. et de eo quod ab arcu mittitur ... greco proprio nomine toxa ... appellatur ... nec a ... nomine telum appellat. Quos nos hostes appellamus. Idem. eos ueteres perduelles appellabant per eam adiectionem indicantes cum quibus bellum esset. Locupletem quod satis ... lex ... per magnitudine rei quam actor restituendi est petit. Uerbo uiuere quidam putant ad alium pertinere sed officiunt (?) ad uictum hus ... uestimenta et stramenta continentur. Similiter ... ei ... non posse. Idem. Ferri proprie dicimus quod ... suo corpore baiulat portari ea que quis in suo iumento secum ducit agi ea que animalia sunt. Fabros tignarios dicimus non eos dumtaxat qui tigna dolant sed omnes qui edificant. Idem. Qui uenenum dicit adicere debet utrum malum an bonum sit nam et medicamenta uenena sunt quia eo nomine omne continetur quod adhi-

tum est naturam eius cui adhibitum fuerit mutat. cum id quod nos uenenum appellamus greci ... dicunt apud illos quoque tam medicamenta que nocent hoc nomine continentur. unde alterum (?) ... alterius nominis distinctio sit. admonet nos summus apud eos poetarum honestus. sic dicentis ... Glandis appellatione omnis fructus continetur. Labeo ait exemplo greci sermonis apud quos omnia arborum ... appellantur. Idem. Negatiuus. Idem. Plantiuis (?) qui promittit lex magnam ... fuit ... ut ... dicitur ... Post appellatione ... Pedius ... Idem. ... senatorum ... destitutum est testatore ... Pignus appellatur a pugno quia res que pignori datur manu traduntur unde etiam uideri potest uerum esse quod quidam putant pignus proprie rei mobilis constitui. Pupillus est qui ... Pomp. constitutum impubes esse desiit in patris potestate esse aut morte aut emancipatione. Seruorum appellatio ex eo fluxit quod imperatores nostri captiuos uendere ac per hoc seruare nec occidere solent. Incola est qui aliqua regione domicilium suum contulit quod greci ... appellant. nec tantum qui in oppido morantur incole sunt sed et qui alicuius oppidi finibus ita agrum habent ut in eum se quasi in aliquam sedem recipiant. Municipes proprie ciues ... ex quo omnes ad singularum ciuitatum ... ipsos magistratus ... Aduenae ... appellant. Coloni ... ductores autem ex eo quod in ... o ei colonie deducentur. ... corum que deducerentur consilio publico ... principis ... scribi soluta sunt.

[illegible]

Urbs ab urvo dicitur. urva-
re est aratro definire et Va-
rus ait urvum appellari curvatum
aratri quod in urbe condenda ad-
hiberi solet. Oppidum ab ope dictum
quod eius rei causa moenia sint constitu-
ta. Territorium est univer-
sitas agrorum intra fines cuius-
que civitatis quod ab eo dictum quidam aiunt quod
magistratus eius loci intra eos fines
terrendi id est summovendi ius habent.
Verbum fuisse ambiguum utrum de to-
to an de parte significet et ideo quaeratur
fuisse non esse de aliena re secundum cetera.
Conquerebatur an Paulus.
Queritur soluto matrimonio dotem
reddi non tantum divortium sed et m-
ortem contineret. hoc est an te-
hoc quoque casu committentes senti-
rent et mihi putabatur hic sen-
sisse et quibusdam aliis consentientibus
bat. Si heredes imperatoris pronuncia-
vit id actum eo pacto ut nullo
casu remaneret dos apud maritum
quamvis mulieris. Scevola et sigli. c.
Cum tectis et aedibus ea sint quae tamen
non continentur quod opere finita
sed tectorio vel non continentur.
Malum et pars navis est non movetur. Lab.
autem non esse Lab. ait quod plerumque na-
ves sine malo inutiles esset.
ideo pars navis habetur antemnam a-
utem magis adiectamentum quam pars na-
vis est. Inter pactum et con-
stitutum hoc interest Lab. ait quod pac-
tum esse id quod perfectum ut num-
quam requiesceret qualia sunt
membrana sigillum et cetera omnia
sunt autem quae ita fiunt ut aliquo loco
requiescerent velut tigna trabes
quae immittentur. Pluvialibus
pro tegulis ponere aedificii et Lab.
ait. sed id quod in imma tegendi ei
ponitur scit. Viduam non so-
lum eam quae aliquando nupta fuisset
sed eam quoque mulierem quae virum
non habuisset appellari Lab. ait quia
sic vidua dicta est quasi vecors
vesanus qui sine corde aut sanita-
te esset sic viduam esse dictam sine
duitate. Statua loci alicuius et
tabulis factam quae estate tollerent
et hieme ponerentur aedium esse La-
beo ait quoniam perpetui usus causa para-
verit neque ad tempus pervenire tollendum.
Sempiternum acceptum est ut verbis Scri-
tor appellatione heredum contineri intellig-
atur quod quo testo vel posteriore loco
manumittentur. Si manifestum est
a quo petitur defuncti vol-
untatem accedere. Idem Lab.
Si qua poena est multa est. Si quo
multa est poena est. Paul. utrumque
horum falsum est. namque harum rerum dissi-
militudo ex hoc quoque apparet quod de
poena provocatio non est. simul atque
cui victus quis est eius maleficii
poena est statuta statim ea debetur.
at multae provocatio est nec ante de-
betur quam non est provocatum aut
provocatus vel provocator victus est
nec autem quod suis dicit est dicere
et hoc quod eius rei dissimilitudo
apparere potest quod poenae certae singulorum
peccatorum sunt multae contra quod potes-
tas iudicis est quantum dicat nisi cum
lege est constitutum quantum dicatur.
Si statuae affixae basibus. Pomp.
structilibus aut tabulae religatae
catenis aut erga parietem af-
fixae aut si similiter cohaererent lignis non
sunt aedium ornatus enim pariter
id quod eis perficiantur. Idem Lab.
ait portica quae in aedibus in tam
sunt si solum aedium est. Idem.
Apud Lab. pictatamenta scriptum
est certe quod praestat eo quo a-
gatur praesentiam nec tamen cum ea

[illegible]

[illegible]

bet qui uinum aut fu
riosum aut infantem
calb; ñ ei potest uideri
er pstare psentiam ne
mo ei ex eo gñe pses
sat apte appllari potest.

Restituitur nõ tm q's sõ
tu corpe s; ei qui i bõe
editionem reddita ĉi p
ter et ex tota restitu
io est instauratio. Paul.

Regula est q̃ rem
q̃ est breuiter enar
rat nõ ut ex regulã
ius sumatur s; ex iur
q' est regula fiat. p reg
ulam breuis rer nar
ratio traditur et ut sa
b. q̃si cãe coniectio ẽ q
simul cũ in aliquo ui
ciata est pdit offm su

Feminae ab omnib; om
nib; officiis ciuilib; l
pu. remote sũt et iõ ñ
iudices ee possũt nec m
agistratũ gerere nec postu
lare nec p alio iteruenire
nec curatores existere.

Item pubes ab oib; offi
ciis ciuilib; d; abstinere.

Eius ẽ nolle qui
potest uelle. Paul.

In negociis cõtrahẽdis
alia cã habita est furioso
rum alia eor q fari pos
sũt quãuis actũ rei ñ
intelligerent nam furio
sus nullũ negocium cõtra
he pot. pupill' oĩa n
egocia tutore auctore
agere potest. Idem.

Velle nõ creditur q obs
equitur impio pãs l' do
mini. Ulp.

Non uult h̃s ẽ q ad aliũ tr̃ffere
uoluit hereditatem.

Ius nrm nõ patit. Pomp.
eũdẽ in pagnis et te
statum et intestatũ de
cessisse eãrũq rerũ nãliter
i pugna est ut qs tes
tatus et intestat' sit. Id.

Iura naturae l' sanguin
nullo iure ciuili dirim
i possunt. Ulp.

Semp in obscuris qd
minimũ ẽ sequimur.

Secundũ naturã Paul.
ẽ cõmodũ est cuiusq rei
eũ seq quẽ sequuntur co
moda et incõmoda.

Id q'd nrm est si Pomp.
fco nrõ ad aliũ trãsferri
n' potest. Paul.

In testis plenius uolũtates testã
tium interpretamur. Ulp.

Non uidetur cepisse q p ex
ceptionem remouet'. Pomp.

In oib; obligõib; in q
b; dies ñ ponitur pñsti die debetur.

[illegible]

ti die cedere incipit. Ulp.

Qui actionem habet ad rem recuperandam ipsam rem habere videtur. Paul. Hec usitata venditio non precio accedente. Idem.

Quotiens tempus in testamento adicitur credendum est pro herede adiectum nisi alia mens fuerit testatoris sicut in stipulationibus promissoris gratia tempus adicitur. Pomp.

Que legata mortuis nobis ad heredem nostrum transeunt eorum commodum per nos his quorum in potestate sumus casu adquiritur. aliter atque si stipulati sumus. nam et sub condicione stipulantes omnimodo eis adquirimus etsi liberati nos potestate eorum decesserimus.

Qui cum alio contrahit. Ulp. vel est vel debet esse non ignarus condicionis eius. heredi autem hoc imputari non potest cum non sponte cum legatariis contrahit. Idem.

Non solum exceptio doli non est his quibus voluntas testatoris non refragatur.

Quotiens dubia interpretatio libertatis est. Pomp. secundum libertatem respondendum erit.

Non debet cui plus licet. Ulp. quod minus est non licere. Idem.

In personam servilem nulla cadit obligatio. Idem.

Generaliter probandum est ubicumque in bone fidei iudiciis confertur in arbitrium domini vel procuratoris eius condicio pro boni viri arbitrio hoc habendum esse. Idem.

Contractus quidam dolum malum dumtaxat recipiunt quidam et dolum et culpam. dolum tantum depositum et precarium. dolum et culpam mandatum commodatum venditum pignori acceptum locatum item dotis datio tutela negotia gesta. in his quidem et prestat diligentiam. societas et rerum communio et dolum et culpam recipit. hec ita nisi quid nominatim convenit vel plus vel minus in singulis contractibus. nam hoc servabitur quod initio convenit. legem enim contractus dedit. excepto eo quod Celsus putat non valere si convenerit ne dolus prestetur. nam hoc bone fidei iudicio contrarium est. et ita utimur. in bone fidei iudiciis casus non veniunt. animalium vero casus mortesque que sine culpa accidunt fuge servorum qui custodiri non solent rapine tumultus incendia aquarum magnitudines impetus predonum a nullo prestantur. Paul.

[illegible]

Quatenus cuius inte-
rsit in facto non in iure consistit.
Plus cautionis Pomp. in re
est quam in persona.
Qui potest invitis Vlp.
alienare multo ma-
gis et ignorantibus et ab-
sentibus potest. Pomp.
Nec ex praetorio nec ex so-
llempni iure privatorum con-
ventione quicquam immuta-
dum est, quamvis obligati-
onum causae pactione possint
immutari ipso iure et per
pacti conventi exceptionem, quia
actionum modus vel lege vel
per praetorem introductus
privatorum pactionibus non
infirmatur nisi tunc cum
incohatur actio inter eos
convenit. Vlp.
Divus Pius rescripsit eos qui ex vo-
luntate conveniuntur
in id quod facere possint con-
dempnandos. Paul.
Quod ab initio vitiosum
est non potest tractu temporis
convalescere. Vlp.
Nuptias non concubitus
sed consensus facit. Idem.
Verum est neque pacta neque
stipulationes factum posse tollere:
quod impossibile est neque pac-
to neque stipulatione potest conpre-
hendi ut utilem actionem aut
factum efficere possit. Idem.

Quod attinet ad ius civi-
le, servi pro nullis habentur;
non tamen et iure naturali, quia quod
ad ius naturale attinet
omnes homines equales sunt.
In eo quod vel is qui Pomp.
petit vel is a quo petitur
lucri facturus est, du-
rior est causa petitoris.
Semper in stipulationibus Vlp.
et in ceteris contractibus
id sequimur quod actum est;
aut si non appareat quod actum
est, erit consequens ut
id sequamur quod in regi-
one in qua actum est fre-
quentatur. quid ergo si
neque regionis mos appare-
at, quia varius fuit? ad id
quod minimum est redu-
genda summa est. Idem.
Nichil tam naturale est quam eo
genere quidque dissolvere quo
colligatum est. ideo verbo-
rum obligatio verbis tolli-
tur; nudi consensus
obligatio contrario consensu dis-
solvitur. Pomp.
Nemo qui condempnare [non potest]
absolvere potest. Idem.
Culpa est immiscere se rei
ad se non pertinenti. Idem.
Sicuti pena ex delicto
defuncti heres teneri non de-
bet, ita nec lucrum facere,
si quid ex ea re ad eum perve-

[illegible]

fuisset. Idem.

In omnibus causis pro facto accipitur id in quo alium per moram fecerit quominus fiat.

Idem.

Furiosi vel eius cui bonis interdictum est nulla voluntas est. Ulp.

Non debet actori licere quod reo non permittitur. Ulp.

In re obscura melius est favere repetitioni quam adventicio lucro. Gaius.

Qui in alterius locum succedunt iustam habent causam ignorantie an id quod peteretur deberetur. Fideiussores quoque non minus quam heredes iustam ignorantiam possunt allegare. Hec ita de herede dicta sunt si cum eo agetur non et si agat. Nam plane qui agit certus esse debet cum sit in potestate eius quando velit experiri et ante debet rem diligenter explorare et tunc ad agendum procedere. Ulp.

Nemo ex his qui negant se debere prohibetur alia defensione uti nisi lex impediat.

Quotiens concurrunt. Idem. plures actiones eiusdem rei nomine una quis experiri debet.

Quotiens in herede. Idem. damus actionem de eo quod ad eum pervenit quamvis ex dolo defuncti conveniatur non quoque ex suo dolo in solidum eum teneri. Idem.

Neque pignus neque depositum neque precarium neque emptio neque locatio rei sue consistit.

Privatorum. Idem. conventio iuri publico non derogat.

Quod a quoque. Gaius. pene nomine exactum est id eidem restituere nemo cogitur.

Consilii non. Ulp. fraudulenti nulla obligatio est. Ceterum si dolus et calliditas intercessit de dolo actio competit.

Socii mei socius meus. Idem. socius non est. Paulus.

Quicquid calore iracundie vel fit vel dicitur non prius ratum est quam si perseverantia apparuit iudicium animi fuisse. Ideoque brevi reversa uxor non divertisse videtur. Ulp.

Culpa caret qui scit sed prohibere non potest. Paulus.

Alterius circumventio alii non prebet actionem. Gaius.

Non videtur quisquam id capere quod ei necesse est alii restituere.

Non defendere. Ulp. videtur non tantum qui latitat sed et is qui presens negat se defendere aut non vult suscipere actionem.

[illegible]

[illegible]

Quum pendere? Paulus. Plurium ?? ??? repetitio est et consulto ?? datio est. Idem.
Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse haberet.
Nullus videtur dolo facere qui suo iure utitur. Idem.
Semper in dubiis benigniora preferenda sunt. Idem.
Bona fides non patitur ut bis idem exigatur. Ulpianus.
Ex penalibus causis non solet in patrem actio de peculio dari. Idem.
Heredem eiusdem potestatis iurisque esse cuius fuit defunctus constat. Idem.
Semper qui non prohibet pro se intervenire mandare creditur. Sed et si quis ratum habuerit quod gestum est obstringitur mandati actione. Idem.
Domum suam unicuique reficere licet dum non officiat invito alteri in quo ius non habet. Paulus.
Hereditas nihil aliud est quam successio in universum ius quod defunctus habuit tempore mortis. Idem.
Qui sine dolo malo ad iudicium provocat non videtur moram facere.
Ea que raro accidunt ?? Idem. Fact.
... accidunt non temere in agendis negotiis computantur.
Natura cavillationis est. Idem. quam Greci soritem appellant
ut ab evidenter veris per brevissimas mutationes disputatio ad ea que falsa sunt perducantur. Idem.
Mere autem desinit debitor is esse qui nactus est exceptionem iustam nec ab equitate naturali abhorrentem.
Quotiens idem sermo duas sententias exprimit, ea potissimum accipiatur que rei gerende aptior est.
In omnibus causis id observatur ut ubi persone condicio locum facit beneficio ibi deficiente ea beneficium quoque deficiat; ubi vero genus actionis id desiderat ibi ad quemvis persecutio eius devenerit non deficiat ratio auxilii.
Invito beneficium non datur. Paulus. Ulpianus.
Nemo potest gladii potestatem sibi datam vel cuius alterius coercitionis ad alium transferre. Idem.
Omnia quecumque causae cognitionem desiderant per libellum expediri non possunt. Idem.
Fructus rei est vel pignori dare licere. Q. Mu.
Quod tutela redit ea hereditas pervenit nisi cum femine heredes intercedunt. Idem.
Nemo potest tutorem dare cuiquam nisi ei quem in suis heredibus cum moritur habuit ...

[illegible]

fuisse

[illegible]

fuisse. Idem.
Factum id videtur esse qua de re quis cum prohibetur fecit: clam quod quis cum controversiam haberet habiturumve se putaret fecit. Ulp.
Quae in testamento ita sunt scripta ut intelligi non possint, perinde sunt ac si scripta non essent.
Nec paciscendo nec Idem. legem dicendo nec stipulando quisquam alteri cavere
Non debet alteri per Idem. potest alterum iniqua condicio inferri.
Nemo potest mutare Paul. consilium suum in alterius iniuriam. Idem.
In totum omnia quae animi destinatione agenda sunt non nisi vera et certa scientia perfici possunt.
Actus legitimi Idem. qui non recipiunt diem vel condicionem, veluti emancipatio, acceptilatio, hereditatis aditio, servi optio, datio tutoris, in totum vitiantur per temporis vel condicionis adiectionem. Nonnumquam tamen actus supra scripti tacite recipiunt quae aperte comprehensa vitium afferunt. Nam si acceptum feratur ei qui sub condicione promisit, ita demum gessisse aliquid acceptilatio intelligitur, si obligationis condicio extiterit: quae si verbis nominatim acceptilationis comprehendatur, nullius momenti faciet actum.
Generaliter cum Idem. de fraude disputatur, non quid habeat actor, sed quid per adversarium habere non potuerit considerandum est. Idem.
In toto iure generi per speciem derogatur, et illud potissimum habetur quod ad speciem directum est. Idem.
Fraudis interpretatio semper in iure civili non ex eventu dumtaxat sed et consilio quoque desideratur. Idem.
Quae dubitationis causa contractibus inseruntur ius commune non laedunt. Idem.
Donari videtur quod nullo iure cogente conceditur.
Non videntur Idem. rem amittere, quibus propria non fuit.
Cum amplius solutum Paul. est quam debebatur, cuius pars non invenitur quae repeti possit, totum esse indebitum intelligitur manente pristina obligatione. Idem.
Is natura debet quem iure gentium dare oportet, cuius fidem secuti sumus. Idem.
In ambiguis pro dotibus respondere melius est. Idem.
Non est novum ut quae semel utiliter constituta sunt durent, licet ille casus exstiterit

[illegible]

tra quo minus caperet
non potuerit. Paul.
Quotiens equitatem desiderii
naturalis ratio aut dubitatio
iuris moratur iustis decretis res temperanda est.
Non solum debitor debitoris. Idem.
sed et cor qui litem contestari sunt quia si non erit
sed plus melior. Idem.
Nemo enim in persequendo
deteriorem causam sed meliorem facit. Denique post
litem contestatam heredi quod perficiatur eius heres tenetur
omnibus causis. Idem.
Nulla intelligitur mora
fieri ubi nulla petitio est. Paul.
Quotiens equale est
ius litigantium possidentis melior est
In omnibus quidem maxime. Idem.
tamen in iure equitas spectanda est. Idem.
Quotiens duplici iure defertur alicui successio repudiato novo iure
quod ante defertur supererit.
Si libertus in seruitutem. Ulp.
transscribendis stipulationibus etiam si minus non
eoret quominus et reus
et fideiussor teneatur.
Fideiussor. nec rem. Idem.
ne is recuperare malit
ipsius possidentem rem pe

culiaris iudicii. Ulp.
Non solent que habundant uiciare scripturas.
Nemo dubitat. Idem.
solvendo eum iudicari qui defenditur. Idem.
In ambiguis orationibus
maxime sententia spectanda est eius qui eas protulisset.
Non sola deportatio. Ulp.
hominis sententia aufert que ad
fiscum peruenerit. Idem.
Quotiens in utrumque causam
obstaculum is preferendus est cuius in loco causa tempore precedit. Venuleius.
Non potest iudici imputari quod
ignorat quantum solvere
debeat. Idem.
Omnia que iure contrahuntur contrario iure pereunt.
Si lex dicit. Paul.
Uel in mensis fecit iniuriam et qui lex dicit uenire audiendus est in ea
reparatione. Cum duo sunt
sibi respondit. Ulp.
Qui uetante procuratore
uis aduersus eum cuius fecit
se procuratore dicatur. Denique
etiam eam denegare quod
fit et dare. Paul.
Nemo de domo sua extrahi.
Si duabus actionibus. Ulp. de
omnibus alibi summa maior
alibi infamia est pro

[illegible]

nenda est cum estimati
onis ubi a eque parant fa
mosa iudicia et si sub
ma in personam sit pro pub
licis accipienda sunt. Ulp.
Ubi causae cognitio est ibi
praetor desideratur. Idem.
Libertas inestimabilis res est.
Cum furiosus nil ... Idem. re est
tutela actio est. Paul.
In omnibus poenalibus iu
diciis et aetati et impru
dentiae succurritur. Idem.
Nolle enim patitur is q
non pro ea prohibere non pot.
In eo quod plus est Idem.
semper inest minus. Idem.
Nemo alienae rei exp
romissor idoneus videtur
nisi cum satisdat. Idem.
Pupillus pati posse non
intelligitur. Idem.
Ubi verba non sit suf
ficit alterutrum esse. fem.
Quotiens tacite sit Idem.
capiendum est ea defen
datur ut non fiat ea
suppleantur. Gai.
Pupillus qui proximus pu
bertati sit capax est fu
randi est et iniuriae fa
ciendae. Idem. Heredes non
solent actiones transire quae
poenales sunt ex male
ficio veluti furti damni
iniuriae vi bonorum

raptorum iniuriarum. Paul.
Nihil interest ipso iure quis ac
tionem quis non habeat an
per exceptionem infirmetur.
In toto et pars continetur. Gai.
Idem distans in se Paul.
ea sola quae in usum sunt est
aut quae plerumque fieri solet.
Si quis obligatus Idem.
datus sit potest videri
accepisse qui stipulatus
potest per exceptionem
submoveri. Ulp.
Nihil consensui tam con
trarium est quam bonae fidei iudicia
sustinet quam vis atque me
tus quem comprobare contra bonos mores est.
Non capitur qui Gai.
ius publicum sequitur. Idem.
Non videtur qui errat consenti
re. Creditor qui Idem. re
promittere videtur p
... dimittit. Paul.
Non ut ex pluribus causis
deberi nobis idem potest
ita ex pluribus causis idem pos
sit nostrum esse. Paul.
Praetor bonorum possessorem
in omni causa loco heredis habet.
Quod evicta Idem.
Aliud venienti consentire
Efectus alium Idem.
fit quae publice fit per ma
iorem partem. Idem.
Absurdum est plus iuris habere

[illegible]

cum an legatus sit fu
d(us) quem heredem ap(ud) p(ri)m(um)
testatorem si valet. Idem.
Nunc civili receptu(m)
quocies p(er) eu(m) cui(us) interest
condicionem non impleri fiat
quominus impleatur p(er)i(n)
de haberi ac si non impleta con
dicio fuisset: quod ad liberta
tem et legata et ad hered(um)
institutiones p(er)ducitur. Quib(us)
exemplis stipulationes quoque
committuntur, cum p(er) p(ro)m
issorem factum est quominus
stipulator condicioni pareret. Paul.
Que p(ro)pt(er) necessitatem
recepta sunt non debent in
argumentum trahi. Ulp.
Non potest videri acce
pisse qui stipulatus potest
exceptione submovetur. Ulp.
Cui est ius donandi, ad
et vendendi et concedendi
ius est. Paul.
Penalia iudicia semel ac
cepta in heredes transmitti
Quum quis possit Paul. posse
et alienare poterit consen
tire alienationi. Cui autem dona
re non conceditur, probandum
erit nec si donationis
causa consenserit ratam volun
tatem eius habendam. Idem.
Qui rem alienam defendit
sine mandato numquam
locuples habetur. Idem.
Non videntur data que
eo tempore quo dantur accip
ientis non fiunt. Idem.
Qui iussu iudicis aliquid
facit non videtur dolo m(alo)
facere qui parere necesse habet. Paulus.
Q(ue) pendenda occasio est quae
p(er) benignitatem ... r(e)sum(itur).
Quod factum est cum in
obscuro sit, ex affectione
capit interpretationem. Idem.
Is damnum dat qui iubet
dare, eius vero nulla culpa
est cui parere necesse est. Idem.
Quod pendet non est pro eo quasi
factum a iudice. Idem. Sic
et quod ad officium eius pertinet
ratum non est. Idem.
Nemo ideo obligatur quod
receptus est ab alio quod
promittit. Idem.
In conventionibus venditori a(m)
biguum pactum contra vend
itorem interpretandum est.
Ambigua autem intentio i(ta)
accipienda est ut res sal
va actori sit. Idem.
In condemnatione person
arum quae in id quod facere pos
sunt condemnantur non
totum quod habent extorquendum
est, sed et ipsarum ratio habenda
est ne egeant. Idem. E(st)
Cum verbum restituas

[illegible]

pō in lege inueniuntur. ſi forte nō ſpecialiter def[ini]tum eſt: tunc alii tamen eſt ut id ſit tutius ſit reſtituendū.

Unicuique ſua mora nocet. Idem. quod et in duobus reis promittendi conſtituitur.

Dolo facit qui petit quod redditurus eſt. Idem.

Qui poteſt facere ut poſſit condicioni parere iam poſſe uidetur. Idem.

Quod quis ſi uelit habere nō poteſt id repudiare non poteſt. Idem.

In omnibus officiis. Idem. quod ſi plures perſonas lege accedant ſunt inueniri non poteſt. Idem.

Non debeo melioris cōdicionis eſſe quam auctor meus a quo ius in me tranſit. Idem.

Non eſt ſingulis concedendum quod per magiſtratum publice poſſit fieri ne occaſio ſit maioris tumultus faciendi.

Infinita eſt. Idem. eſtimatio libertatis et neceſſitudinis. Idem.

Qui in ius dominiumue alterius ſuccedit iure eius uti debet. Idem.

Nemo uidetur dolo exequi qui ignorat cauſam cur non debeat petere. Idem.

Cum principalis cauſa nō conſiſtit ne ea quidem que ſequuntur locum habent. Idem.

In obſcura uoluntate manumittentis fauendum eſt libertati. Idem.

Quod iuſſu alterius ſoluitur pro eo eſt quaſi ipſi ſolutum eſſet. Idem.

Si nemo ſubiit hereditatem omnis uis teſtamenti ſoluitur.

Quod nullius eſſe poteſt. Idem. id ut alicuius fieret nulla obligatio ualet efficere.

Etſi nihil facile mutandum eſt ex ſollempnibus tamen ubi equitas euidens poſcit ſubueniendum eſt.

Nam in minoris. Cal. ē nō iuſta eſt accuſatio.

Impoſſibilium nulla obligatio eſt. Idem.

Nihil peti poteſt ante id tempus quo per rerum naturam perſolui poſſit et cum ſoluendi tempus obligationi additur niſi eo preterito peti non poteſt. Idem.

Si quis uxorem pregnantem reliquerit nō uidetur ſine liberis deceſſiſſe. Idem.

Ubi repugnantia inter ſe in teſtamento inueniuntur neutrum ratum eſt. Idem.

Quod rerum natura prohibetur nulla lege confirmata ſit.

Pupillus nec uelle. Idem.

[illegible]

[illegible]

le nec nolle in ea etate
n(isi) apposita tu(toris) au(ctorita)te cre
ditur. nam q(uod) a(nimi) iudicio
fit in eo tu(toris) au(ctori)tas nec
essaria est. Idem.

Quod evincitur in bo
nis non est. Ner.

Consultus an q(ui) bene
ficium dare se q(uasi) viven
ti cesse simpliciter n(on) de
functo dedisse existima
retur. R(espondi). non videri sibi
principem qui ea que
vivi consumabat con
cessisset defuncto concessis
se q(uod) tantummodo de bene
ficio suo voluit in pre
estimatione est. Marc.

Ea que in partes dividi
non possunt solida a sing
ulis heredibus debentur.

In re dubia beni Idem.
gniorem interpretationem
sequi non minus est q(uam) tu

Omnia fere Id. caus
re iura hered(um) perinde habe(n)
tur ac si continuo sub tempore
mortis heredes extitissent.

Qui per successionem Id.
quamvis longissimam
defuncto heredes constitu
untur non minus heredes i
ntelliguntur q(uam) q(ui) princip
aliter heredes existunt.

Expressa nocent non Id.
expressa non nocent. Id.

Privilegia quedam
cause sunt quedam persone
et ideo quedam ad heredes
transmittuntur que cau
se sunt que persone sunt
ad heredem non transeunt. Id.

Semper in coniunctionibus
non solum q(uid) liceat spectan
dum est sed et q(uid) honestum.

Neque in interdicto Ulp. neq(ue)
in ceteris causis pupil
lo nocere oportet dolum tutoris
sive solvendo est sive non.

Non potest dolo carere Id.
qui imperio magistratus non
obtemperat. Idem.

Ubi in servitute est usu
capere non potest nam cum pos
sideatur possidere non videtur. Id.

Non alienat qui dumtaxat o
mittit possessionem. Idem.

Nemo plus commodi heredi suo
relinquit quam ipse habuit. Idem.

Qui non facit quod facere de
bet facere adversus ea quem
fecit et qui facit quod non de
bet non videtur facere id quod facere iussus est.

Libertas omnibus rebus Paul.
est favorabilior. Ulp.

Nemo alieno nomine leg
e agere potest.

Tempus pupillis proficiendo
ius persequi non innovat.

Ubi non nocet pest Ulp.

[illegible]

XII

[illegible gloss]

tia opus est si mutus intellectum habet potest indi lenare. Idem in furioso huius quod renunciare possit. R.

Furiosus loco absentis est pupillus suppositus. Idem.

Favorabiliores rei potius quam actores habentur. V. p.

Nemo predo est qui pretium numeravit. Idem.

Locupletior non est factus qui liberti acquisierit. Idem.

Cum de lucro duorum queratur melior est causa possidentis. Paul.

Cum pretor in heredem dat actionem quatenus ad eum pervenit sufficit si momento ad eum pervenit ex dolo defuncti. Idem.

Non possessori potior ...

His qui in universum Idem. Heredis ...

Hi qui in universum ius succedunt heredis loco habentur. Idem.

Nullus dolo creditor facit qui suum recipit. Idem.

Numquam plures actiones penales de eadem re concurrentes alia aliam consumit. Idem.

Cum principalis causa non consistit nec ea que sequuntur locum habent. Idem.

Non fraudantur creditores cum quid non adquiritur a debitore sed cum quid de bonis diminuitur. V. p.

Cum melior conditio nostra per servos fieri potest deterior fieri non potest. Paul.

Nemo ex suo delicto meliorem suam conditionem facere potest. Idem.

Qui dolo desierit possidere pro possidente damnatur quia pro possessione dolus est. Idem.

[illegible] est [illegible].

Ea que impossibilia sunt vel que in rerum natura non sunt pro non adiectis habentur. V. p.

Qui auctore iudice comparavit bone fidei possessor est. Paul.

Bona fides tantundem possidenti prestat quantum veritas quotiens lex impedimento non est. Idem.

Omnis hereditas quamvis postea adeatur tamen cum tempore mortis continuatur. Idem.

Numquam crescit ex post facto preteriti delicti estimatio.

Omnes actiones G. lib. que morte aut tempore pereunt semel inclusae iudicio salve permanent.

Non videtur perfecte cuiusque id esse quod ex casu auferri potest. V. p.

Absentia eius qui rei publice causa abest neque ...

[illegible gloss]

de regul. iur.

[illegible]

nec alii cuipiam ex ea re or.

Quod contra rationem iuris receptum est non est producendum ad consequentias. Paul.

Quotiens duplici ... Omnia ducitur per ... Idem. as. solido heredes esse non possunt.

Qui tacet non utique fatetur, sed tamen verum est eum non negare. Idem.

Quod ipsis qui contraxerunt obstat et successoribus eorum obstabit. Paul.

Non omne quod licet honestum est. Idem.

In stipulationibus id tempus spectatur quo contrahimus.

Nemo videtur fraudare eos qui sciunt et consentiunt. Paul.

Quod quis dum servus est egit, proficere libero ... Ulp.

Semper specialia generalibus insunt.

Cuius effectus omnibus prodest, eius et partes ad omnes pertinent. Paul.

Ex qua persona quis lucrum capit, eius factum praestare debet. Ulp.

Parem esse condicionem oportet eius qui quid possideat vel habeat, atque eius cuius dolo factum sit quominus possideret vel haberet. Idem.

Nemo damnum facit nisi qui id fecit quod facere ius non habet. Paul.

Hoc iure utimur ut quicquid omnino per vim fiat, aut in vis publicae aut vis privatae crimen incidat. Paul.

Deiecit et qui iussit vel mandavit ... ratum habuit ... mandato ...

In contractibus quibus doli praestatio vel bona fides inest, heres in solidum tenetur. Id.

Fere quibuscumque modis obligamur, isdem in contrarium actis liberamur, cum quibus modis adquirimus, isdem in contrarium actis amittimus. Ut igitur nulla possessio adquiri nisi animo et corpore potest, ita nulla amittitur nisi in qua utrumque in contrarium actum.

Cum par delictum est duorum, semper oneratur petitor et melior habetur possessoris causa, sicut fit cum de dolo excipitur petitoris: neque enim datur talis replicatio petitori: aut si rei quoque in ea re dolo actum sit. Idem.

Illi debet permitti poenam petere, qui in ipsam non incidit. Paul.

Factum cuique suum, non adversario nocere debet.

Non ... Ulp. ... nocere de... cui facere quae se ... adversario ... Idem.

In poenalibus causis benignius interpretandum est. Ulp.

Invitus nemo cogitur defendere.

Cui damus actionem, eidem et exceptionem competere multo magis quis dixerit.

[illegible]

[illegible gloss]

ta sit ei cum effectu tenetur. Idem.

Qui in alterius locum succedit non est aequum ei nocere hoc quod adversus eum non nocuit in cuius locum successit. Paulus.

Plerumque emptoris eadem causa esse debet circa petendum ac defendendum quae fuit auctoris. Ulp.

Quod est [illegible] in uno [illegible] Idem. [illegible] advocati facinoris vel sceleris in his ignoratur [illegible] fructuum [illegible] et curatoribus [illegible]

Semper qui dolo fecit quominus haberet pro eo habendus est ac si haberet. Idem.

In contractibus successores ex dolo eorum quibus successerunt non tantum in id quod pervenit verum etiam in solidum tenentur, hoc est unusquisque pro ea parte qua heres est. Idem.

Quotiens nihil sine captione investigari potest, eligendum est quod minimum habeat iniquitatis. Idem.

Omnia quae ex testamento proficiscuntur ita statum eventus capiunt si initio acceperint. Idem.

Omnis diffinitio in iure civili periculosa est, parum est enim ut non subverti posset. Idem.

Se[illegible] ab eo [illegible]

Quod quis ex culpa sua damnum sentit sibi imputare debet. Pomp.

Minus est actionem habere quam rem. Idem.

Plerumque fit ut etiam ea quae a nobis alienari possunt proinde in eo statu sint atque si non essent eius conditionis ut alienari possent, et ideo quod fisco obligamus et vendicare et alienare et servitutem imponere et ex precio possumus.

Iure naturae aequum est neminem cum alterius detrimento et iniuria fieri locupletiorem. Idem.

Res iudicata pro veritate accipitur. Paulus.

Non potest videri desisse habere qui numquam habuit. Ulp.

Servitutem mortalitati fere comparamus. Idem.

Quod ab initio vitiosum fuit tractu temporis convalescere non potest. Paulus.

Servus rei publicae causa abesse non potest.

EXPL.

[illegible gloss]

excedit aut excluditur tunc nullo modo una aliam tollit ut s. de pact. dotal. l. nunquam. Et distingue plenius quia quedam exper unt plures penales aut ex uno facto et tunc una aliam non tol lit si in id quod excedit aut excluditur tunc nullo modo una ali que tollit ut dictum est si autem ambe sunt rei persecutorie tunc una aliam tollit ut s. loc. l. in quibus si ibi una rei persecutoria in penal non tollit una per aliam ut s. de fur. si pignore. § item sunt ut in eam ut s. de man. cum l. item § et in alio fo rte ut s. de furt. si is cui si uero ab initio est penal tunc una tolli tur ut s. de furt. l. ubicumque dum unam per aliam tolli intellige exceptione non naturaliter ut s. de oblig. per. item illa. § item is de his qui deiec. uel eff. l. propter nisi in casibus in quibus naturaliter concurrunt cum electione colluntur ut ...

Quid dolo. ...

[illegible]

l. i. effus q° iste p dest omnib; i. ad pu. utilitatem ut. s. de p aut. suum. §. publice .... eius effus. §. si aliquoz gratia ne gli singulari ut puta ... ad utilitatem ... ad universoz utilitatem hereditate uidetur ut pone ut ... bus qui sunt sui ul ali. ... utrum q° capitaliter fuerit ... ff. de contrahenda ... ne quis re sua male utatur ...

Et qua. pone ministratore ut s. ... no solus in pu. Item s. de agna ... si fallit quia ... tractanus ... tenetur ut s. ... Item si unus solus ex sociis admisit soli aliqui non admisisset seu ... ex pullus qui ... admissio communi ... suum ... ut s. ... in magi ... dolo ...

Pretere dampnum aliquo ... non tenetur ut s. de in iur. ... l. quadam ... si quid aum ... ne si quis tedit dampnum ... non possit no ... ut dant damp. ut s. ad l. aquil. ... ut s. de damp. inf. ... l. m. Item pone ... ad l. iul. de adult. l. gratus. s. de b. ob. qui suum ac. ...

Hic in ... bonorum amissio ... l. ul. ac. ... bonor ... ut s. de ... pone ut s. de bi. ... l. §. tres ... Item quotus ...

Dicat pone ... qui d. ... si pupilli ... ego ...

...

Item certu ... ius obligamur ... ut ... actis ... l. rectlendo rem deposita ... Item ... unam ... ad empt. ... ut s. de ... seu ... ut quis ... si quante ... ut s. de ... ut s. ... Item ... ut s. de ...

Quia ... ad penam ... dolo ... replicatione ...

Quine si agam ad penam ... rego dolosi ... ut s. de ... ut s. de ... ut s. ... l. ... si sit ... Item ... ut s. de ... Item si ... ut s. ... si ... ut s. ... Item ... ut s. ... ut s. ... ut s. ... ut s. ... l. ... ad l. aquil. Item si obstetrix ... l. si ... si unus in lata culpa ... ut s. ... se si quid si unus fuit ... ut s. ... ut s. ... §. sequitur ... s. de dolo ... ut s. de ii. ob. suum ...

si duo rei extiterunt ... §. marcellus ... Item ... qui ... l. ... ac ...

In ... ut ... ac ...

Nec uti si emptor de possessione fundi qui emit ... ut s. de act. emp. l. ... emptor non ... creditorem ut s. de ... ac ... ut s. de rei uen. ... ut s. ... ut s. de ...

Tertio ... ut s. ... Item ... ut s. de furt. ... ut s. de adult. l. gratus. Item si ... ut s. de ... ut s. ... Item si ... ut s. ... ut s. ...

Litis ... pone ut s. ... procurator ... ut s. de ... defendere ... ut s. de ... ut s. de ... ut s. de ... ut s. ... ut s. de ... ut s. de ...

Cum si suspectum ... ut s. ... ut s. de public. ... Item in omnib; ... ut s. ... ut s. de ... Item ut s. ...

Cum fraud creditorum l. qui a debitore ... ut s. ... ut s. ... ut s. de acq. ... ac.

Quod aut q. dic ut s. e. l. in uno § op. pnit. sponse
ancillarum minorum datur etias in uitis cum
papiratur creditoribus ut non accipiant i. s. cum
e pupill. non possint terminare ut C. de epi. t.
c. omis qui ... creditoribus i. C. de sponsal. l. qui
... dicas q. dare possunt ... illi no accipe i. s. ...
honeste datur q. non honeste accipitur ... e in
meretrice que honeste accipit et quo meretrix
meretricie ... si turpit ei datur ut s. de cod. ob. tur. c. l. id e
... meretri. ac. ... uidente de ...

Adea. si fuins. si quidam in arrogatoribus q.
pupil. h. non extinctum minus ... punit
... ad l. iul. de vi. l. fuior ... non ... tenetur ut s. de
nullum ... delictum ... no tenetur ut s. de
ac. rob. fuins ... maplo ...
... omis ... no ... bonis ... modestis
... que sunt atrociora ... q. illa
... que descendunt ... de not. l. ...
... ubi corrigit ... diat modice ...
... fine dampnum ... atrociora ... non modi
... fuitum ... dampnum. Item homicidium
... adulteria ... capitalia crimina ... atrociora
... pone ... excepturus
... in ... qui ...
...

Semp. dic ut s. e. qui dolo ... parum ...
... si quis omni ... item q. dicit ...
... non omnino q. ali. ... uel ...
... de not. ...

In nocticlibus. pone ut s. e. ...
[illegible]

Quod dicitur ... impugnatur quod status malum ...
[illegible]

Omnia ... si ... testat ...
[illegible]

Omnes distinctio ...
[illegible]

Quod ...
[illegible]

sup. etiam non ag. acquil. ut s. ad l. acquil. l. si ...
item ... s. fam. ... l. qui ... de ...
... si quis ... item C. de fidejo. ... l. siquis ...
... item ... ac. ...
minus est. ...

Minus s. e. qui acc. cum ... ad ...
... no ... et ... est considerandum ...
mora indicantis. Item supius ... faciende ut s.
de piculo eius q. debetur. Item ... ad ...
... non ... item ... qui ...
... in ... hac ...

Pinq. ... obliga. ... soluta ... dic ...
P. de ... possit ... ante ... no soluta ...
... item ... ut ... alienari ...
... dic ... no ...
[illegible]

Iste ... si pupill. ...
[illegible]

Si ...
[illegible]

Constitutum ...
[illegible]

Non ...
[illegible]

Qui ...
[illegible]

Si quis ...
[illegible]

aur sius.

Finis.

G. H. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg